

**Commentariorvm, Ac Dispvtationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiæ, M.DC.XVI.

4 V. debuerit cum cicatricibus resurgere

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

quomodo Christus in corpore gloriose potuerit A manducare. De quare dicemus Disputatione se-quenti.

ARTICVLVS IV.

Virum corpus Christi debuerit cum cicatricibus re-surgere.

A D quartum sic proceditur. Videtur, quod corpus Christi non debuerit cum cicatricibus resurgere. 301. 3 d. 21. q. 2 a. 4 q. 3. Top. 3. 6. 245. & op. 60. t. 22. col. 4. nr. 2. huiusq. Dicitur enim prima ad Cor. 15. quod mortui resurgent incorrupti. Sed & cicatrices, & vulnera ad quandam corruptionem pertinent, & defectum. Non ergo sunt conueniens, vt. Christus, qui est resurrectionis auctor cum cicatricibus resurget.

2. Præterea, corpus Christi integrum resurrexit: sicut dictum est. Sed apertura vulnerum contrariantur integratam corporis: quia per eas discontinuatur corpus. Non ergo videtur suisse conueniens, quod in corpore Christi apertura vulnerum remanerent: etiæ remanerent ibi quedam vulnerum insignia, que sufficierent ad aspectum, ad quem Thomas credit, cui dictum est: Quia vidiisti me Thoma, credidisti.

3. Præterea. Damasc. dicit in quarto lib. quod post resurrectionem de Christo dicuntur quadam vere, quæ non habuit secundum naturam, sed secundum dispensationem, ad certificandum quod ipsum, quod passum est corpus, resurrexit, vt cicatrices. Cessante autem causa, cessat effectus. Ergo videtur, quod certificatio discipulis de sua resurrectione, cicatrices ulterius non habuerit. Sed non conuenientia immutabilitati glorie, quod aliquid assumeret quod perpetuo in eo non remaneret. Ergo videtur, quod non debuerit corpus cum cicatricibus in resurrectione resumere.

Sed contra est, quod Dominus dicit Thome Ioan. 20. Inser digitum tuum hic, & vide manus meas, & affer manus tuam, & misce in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis.

Super illud. Bed. c. 97. in Lucam id tñnnuit. Respondeo dicendum, quod conueniens fuit, animam eis manus e. Christi in resurrectione corpus cū cicatricibus resumere. P. in mo 97 in Luc. 5 quidem. propter gloriam ipsius Christi: dicit enim Beda su- est vñlimum pra Lucam, quod non ex importunitate curauit, cicatrices fer- Li 22. c. 2 op. uauit, sed vt in perpetuum victoria sua circumferat trium- in præm. 10. 5. phum. Vnde & August. dicit in 22. de Cuiitate Dei. Quod fortassis in illo regno in corporibus martyrum videbimus vulnera, ut cicatrices, que pro Christi nomine ne persulerunt. Non enim deformitas in eis, sed dignitas erit, & quedam, quamvis in corpore non corporis, sed virtutis, pulchritudo fulgebit. Secundo, ad conformandum corda discipulorum circa fidem sua resurrectionis. Tertio, vt Patri, pro nobis supplicans quale genus mortuus pro homine pertulerit, semper ostendat. Quartio, vt sua morte redempis, quam misericorditer sint adiutati, propositus eiusdem mortuus indicat, insinuat. Pofremo, vt in iudicio quam iuste damnentur, ibid. m denunciat. Vnde sicut Augustinus dicit in libro 2. de Symbolo, cap. 8. Sciebat Christus quare cicatrices in suo corpore ferret: sicut enim demonstrauit Thome non credenti, nisi tangeret & videret, ita etiam inimicis vulnera demonstratur est sua, vt conuincens eos veritas dicat: Ecce hominem quem crucifixis, videris vulnera, que infixisti, agnosceris latus quod pupugisti: quoniam per vos, & propter vos aperatum est, nec tamen intrare voluisti.

Ad primum ergo dicendum, quod cicatrices illæ, que in corpore Christi permanerunt, non pertinent ad corruptionem, vel defectum, sed ad maiorem cumulum glorie, in quantum sunt quedam virtutis insignia, & in illis locis vulnerum quedam speciali decor apparebit.

Ad secundum dicendum, quod illa apertura vulnerum,

Art. IV.

quamvis sit cum quadam solutione continuitatu, totum tamen hoc compensaverit per maiorem decorum gloria, vt corpus non sit minus integrum, sed magis perfectum. Thom. autem non solum videt, sed etiam vulnera tetigit: quia (vt dicit Leo Papa) sufficit sibi ad fidem propriam, vidisse, quod viderat, sed nobis operatus est, vt tangeret, quem videret.

Ad tertium dicendum, quod Christus in suo corpore volunt cicatricis vulnerum remanere, non solum ad certificandam discipulorum fidem, sed etiam propter alias rationes. Ex quibus apparet, quod semper in eius corpore cicatrices illæ remanebunt: quia (vt Augustinus dicit ad Confessum, de resurrectione carnis) Domini corpus in calo est, credo, vt etiam quando ascensit in calum. Aug. Epist. 14. 6. paulo à Et Gregor. 14. Moratius dicit. Lib. 14. Mor. c. 11. an. 4. Quod si quid in corpore Christi post resurrectionem portatur immutari, contra veridicam Pauli sententiam, post resurrectionem Dominus rediit in mortem, quod quis dicere nisi statius presumat, qui veram carnis resurrectionem dedit: Vnde patet, quod cicatrices, quas Christus post resurrectionem in suo corpore ostendit, nunquam postmodum ab illo corpore sunt remota.

Contextus D. Tho. satis est perspicuus, de re vero ipsa differimus dissequenti.

DISPUTATIO XLVII.

in sex Sectiones distributa.

De integritate, ac perfectione naturali corporis Christi resurgentis.

D iximus in superioribus, Christum Dominum vere, ac proprie surrexisse, atque adeo post resurrectionem habere verum corpus humanum, & perfectum perfectione essentiali: hoc enim saltum est necessarium ad veritatem resurrectionis. Vnde etiam fit, necessarium esse, vt habeat corpus organicum, & convenienti modo dispositum saltum, prout necessarium est ad veritatem, & naturalem consistentiam humanæ naturæ, iuxta ea, quæ diximus de resurrectione in communione. Nunc ergo dicendum superesse de perfectione, quæ est præter rei essentiam, fine qua rei natura possit consistere, licet non adeo perfecte. Hac autem perfectione duplex esse potest: una supernaturalis [de qua dicti sunt disputatione sequenti] altera naturalis, de qua hic dicendum est. & ad tria, vel quatuor capita reuocanda est, scilicet, ad perfectionem qualitatis, actionis, seu virtutis actiæ, & quantitatis. Et quidem de qualitatibus naturalium perfectione, nihil specialiter dicendum occurrit. Quia qualitates naturales, vel sunt dispositiones, quæ complent naturale temperamentum, & de his iã diximus, necessarias sunt in corpore Christi. Velsunt qualitates secundæ, quæ ex temporeamento primarum consequuntur, vt color: & de his eadem est ratio, quæ de primis, neq; in eis est aliqua difficultas, quæ explicatione indiget. Vel sunt veluti modi quidam resultantes ex quantitate, aut ex proportione partium, seu aliarum qualitatum, vt sunt figura, pulchritudo, sanitas, & de his etiam nulla est specialis questio. Tum quia, si hæc fuerint perfectissima in corpore Christi mortali, certius est, esse in corpore gloriose. Tum etiam, quia cum hæc consequantur ex perfectione quantitatis, & aliarum qualitatum, explicata veritate in fundamento, explicata relinquuntur in reliquis, quæ necessaria consequuntur. Aliæ denique sunt qualitates, quæ sunt propriæ potentie actiæ, quæ in secundo membro supra postio comprehenduntur. Dicendum vero est prius de quantitate, quoniam maxime

Disput. XLVII.

maxime intrinseca est corpori, & ab illa maxime p̄dent omnes corporis facultates. Quantitatis autem perfectio in tribus potissimum videtur consistere, scilicet, in perfecto, ac completo numero omnium partium corporis humani, perfectaq; singularū partium magnitudine, ex qua resultat debita toti corporis moles, ac deniq; debita integritas compositio, & continuatio huiusmodi partium.

SECTIO I.

Virum corpus Christi gloriosum habuerit omnes partes solidas corporis humani.

Primum omnium certū de fide est, Christi Domini corpus surrexit integrum, ac perfectum. Quod probari potest testimonij, & rationib; quibus priori tomo disputat, 15. section. 6. probauimus, assumpſione Verbum diuinum in Christo naturam nostram integrum, sicut eam in Adamo plantauit. Quia factus est homo perfectus, ac integer, non mancus, & mutilus. Hoc enim licet fuerit verum in statu mortali, multo tamen magis in statu gloriae. Tum quia (vt Athanas. dixit libr. de incar. Verbi, eiusque corporali aduentu) *corpus, in quo Christus surrexit, non alterius cuiusquam, sed ipsius* met vita corpus fuit, & ideo cum omni integritate surrexit. Nam sicut in prima assumptione proper Verbi maiestatem, non decuit assumi corpus mancum, aut mutilum: ita etiam neque in resurrectione, cum eadem perseverauerit vno ad Verbum, & præterea adiuncta fuerit perfectio gloriae, quæ naturalem hanc perfectionem supponit. Tum præterea, quia (vt dixit Greg. Nyſſus orat. de Resurrec.) *Christus id, ad quod erat iterum reuersus per resurrectionem, quidquid iacebat vna secum excitauit?* sed in sepulcro iacuit integrum corpus, sicut erat viuum, quia in passione nullum membrum est illi abſcissum, sicut neque eos aliquod confractum est. Constat igitur, resurrexit corpus Christi integrum, ac perfectum, atque adeo omnibus, partibus solidis confitans. Voco autem partes solidas eas, que ab humoribus distinguuntur, de quibus sectione sequenti dicendum est. Vnde sub his partibus comprehenduntur, in primis omnes illas partes, quæ anima rationali informantur, de quibus nulla potest esse controvicia. Comprehenduntur quoque dentes, & yngues. Eiusmodi namque probabile est informari anima, & certum, requiri ad corporis integratatem, & ad alias actiones connaturales homini. Deinde idem dicendum de barba & capillis capitis. Nam licet de his maius dubium sit, an informetur anima: certum tamen est, plurimum conferre ad ornatum, & complementum humani corporis. Præterea idem est de intestinis, quæ etiam sunt partes solidæ, & fine vlla dubitatio ne ab anima informantur, & ad integratatem naturalem humani corporis requiruntur. An vero essent vacua, vel quibus substantiis plena, dicemus sectione sequenti. Et confirmantur hæc omnia. Nam in omnibus hominibus resurgentibus ad gloriam omnes haec partes instaurabuntur, quia *capillus de capite eorum non peribit*, vt late tractat August. in Enchirid. cap. 87. & sequentibus, & lib. 20. de Ciuit. cap. 19. & Theolog. in 4. d. 44. vbi D. Thom. q. 1. art. 2. optimam rationem afferit. Quia corpora Beatorum reparantur ad perfectionem ultimam consequendam ergo oportet, vt in substâlia sua integra, ac perfecta restituantur: ergo multo magis hoc fuit necessarium in Christo, cuus corpus non solum reparabatur per resurrectionem, vt ultimam perfectionem glorie consequeretur: sed etiam, vt esset exemplar omnium, quæ similem perfectionem erant consequitura, tāquam corpus ipsius Dei proprium. Accedit, quod propter infinita merita multo magis debebatur Christo hæc perfectio, quam alijs.

Solum potest hoc loco vulgaris illa quæſtio desiderari, an in corpore Christi post resurrectionem

Fr. Suarez, tom. 2.

Sectio I.

507

A fuerit præputium, quod in circumcisione abſcissum est. Et ratio dubitandi esse potest: quia præputium Christi dicitur adhuc esse in terris. Innocentius enim

l. 4. de mysteriis Missæ refert, in Later. Basi-
lica reseruari, quod etiam nunc habet Romana tra-
ditio.

Est enim in Lateranensi templo quidam locus sacer, qui propter multitudinem, & excellētiā reliquiarum, quæ in eo adseruantur, *Sanctæ Sandorum* vocatur: ibi q; præputium Christi esse dicitur, trans-
latum porro tempore Caroli Calui ex Aquisgranen-
si ciuitate, vbi (eodem autore Innocentio) Carolus Magnus illud collocauerat, sibi per Angelum Iero-
folyma delatum. Et confirmatur, quia sicut in cor-
pore Christi resurgentis manserunt vulnera clau-
rum, & lanceæ, salua corporis integratitatem, ac perfe-
ctionem: ita potuit manere cicatrix illa circumcisionis
assumti.

Et in revelationibus Sanctæ Brigitæ lib. 6. c. 102. refertur: B. Virginem Brigitæ reuelasse, se vsque ad mortem suam particulam illam seruasse: & tunc Eu-
angelistæ Iohanni eam tradidisse, ipsumq; reliquie
eam successoribus suis: postea vero fideles eam in lo-
co occulto reposuisse, in quo delituit, donec per An-
gelum manifestata est.

Nihilominus dicendum est, in corpore Christi
Dominus resurgentis est præputium. Ita sentiūt Theop.
Luc. 1. Bona. in 4. d. 12. & Supplementum Gab. in 4.
d. 44. q. 1. & Medina hic art. 2. existimat esse rem cer-
tam, quamvis Turrecremata in c. Inuitat. de confe-
rat. d. 2. & Sylvest. in rosa aurea, rem sub dubio re-
linquant. Ratio autem nostra sententia est. Quia Bonauen.
Sup Gab.
Turrecremata
Theodor.
Madin.
Turrecremata
Rapponio:
In corpore
Christi res-
urgentiæ
præputium
est.

Quia præputium est particula humani corporis ad eius in-
tegritatem aliquo modo pertinens: ergo non deest
nunc corpori Christi in cælo. Quia esset aliquam im-
perfectio, cuius nulla sufficiens causa fangi potest.
Nam, quod maneat cicatrix vulnus in circumcisione
accepti, vel non est necessarium, vel certe fieri
potuit sine diminutione, & defectu aliquius partis.
Item Adam, & alij Beati habebunt: integra corpora
absq; defectu huius partis. Quod enim quidam dixe-
runt (vt hic Medina refert) omnes Beatos habituros
circumcisæ corpora, fabulosum est ac Iudaicum, &
de ijs, præsertim qui in hac vita circumcisioni non fue-
runt, est prorsus incredibile. Cur enim humanum
corpus non habebit in beatitudine omnem illam
naturalem perfectionem, & substantiam integrati-
tatem, quam in prima creatione habuit, & in statu
innocentia haberet? Aut cur potius virile corpus,
quam foemineum ex parte aliqua mutilum futurū
erit? Quod si in aliquo futurum est integrum, & sine
vlo defectu, maxime in Christo.

Ad traditionem ergo, seu historiam referētem par-
ticulam illam præputij Christi seruari hæc tenus in
Ecclesia, Innocentius supra in dubium illam reno-
cat. Nam dicit, totum hoc esse Deo committen-
dum. Supplementum autem Gabrieles dicit, proba-
bile esse simul manere in terra, & in corpore Christi,
in quo informatur anima rationali, & vivit: in
terra vero est invenire. Sed mihi non videtur hoc cre-
dibile, nō quod existimem implicare contradic-
tionem, sed quia nulla est causa tanti miraculi, nec pro-
bable fundamentum, vt illud credatur. Bonauen.
Sup Gab.
tura igitur supra, dubio secundo circa textum Ma-
gistris respondet, fortasse in præputio non fuisse ali-
quid pertinens ad veritatem humanæ naturæ, vel (si
aliq; fuit) illud fuisse realiumpum: aliquam ve-
ro materialē partem conseruatam esse pro devo-
tione fideliū. Mihil tamen dicendum occurrit, par-
ticulam illam præputij formaliter (vt sic dicam) esse
de integratitate corporis, non vero materialiter, id est,
ad obiectio-
nom.

vt constans ex illa indiuidua parte materie, ex qua
constabat præputium in circumcisione abſcissum,
iuxta doctrinam generaliter supra datam de veri-
tate resurrectionis. Vbi ex sententia Augustini, &
Divi

*Corpus
Christi in-
tegrum ac
perfectum
reverexit.
Athanas.*

Greg. Nyſſ.

*Luc. 21.
August.*

D. Thom.

Dubium.

Diui Thomæ diximus, non esse ad veram resurrectionem simpliciter necessarium, ut omnes partes materiales corporis ex eisdem numero partibus materialiæ constet, ex quibus prius constabant: sed sat esse, ut totum constet ex eadem materia tota, & ad maiorem perfectionem satis etiam esse, ut principales partes, seu organicae omnino eadem sint, & ex eadem materia. Quod vero minima aliqua materialis pars interdum ex alia materia suppletatur, nihil obstat tam veritati, quam perfectioni resurrectionis, præsertim si illamet materia fuit aliquando pars eiusdem corporis. Sic igitur in præsenti dici potest corpus resurgens habuisse præputium formatum ex aliqua parte materiæ illius, quæ aliquando fuit in corpore Christi, & per continuam nutritiōnem resoluta fuerat: particulam vero illam, quæ in circumcisione abscissa fuerat, reliquat esse in terris ad fidelium deuotionē. Hoc modo & saluatur perfecta integritas corporis Christi resurgentis, & fides humana adhibetur traditioni afferenti, Christi præputium manere in terris. Neque in hoc apparet vila difficultas, vel inconveniens. Nam etiam illamet particula tempore infantia abscissa non constabat ex tota materia necessaria, ut restitueretur in ea quā titate, quam corpus perfectæ magnitudinis requirit. Oportebit ergo addere aliquid materiæ, id scilicet, quod in vita progreſſu acquisitum esset per nutritiōnem. Rurſus illamet particula materiæ, quæ constabat præputium in infantia, fortasse si tunc nō fuisset abscissa, per cōtinuam vitæ nutritiōnem fuſſer refoluta, sicut de materia aliarum partium est verisimile, ergo non oportuit assumere præputium ex illamet materia. Et hoc est satis ad rem incertam, dummodo certo constet, Christi corpus in cœlo hac parte non carere.

SECTIO II.

Quomodo in corpore Christi glorioſo, vulnerum cicatrices salua eius integritate, ac perfectione permaneſſint.

Hæc dubitatio oritur ex distis sectione præcedenti, dupli ex capite. Primo, quia de integritate, ac perfectione humani corporis est partium continuitas, sine qua nec integritas, neque soliditas perfecta potest intelligi. Sed, si in manibus, pedibus, ac latere manerent hiatus vulnerum, non poterunt illæ partes esse continuæ: ergo neque habuerunt debitam integratatem. Et hæc difficultas potissimum apparet in arteriis, nervis, ac venis. Nam horum continuitas maxime necessaria est ad continuendum sanguinem, & spiritus, & vt deriuenter, fluantque per corpus: denique ad motionem, & vsum partium organicarum. Secundo, quia necesse est, ut desint aliquæ partes carnis, & neruorum, aliaeque similes, quibus illa foramina oppenda ferent: ergo non est corpus omni ex parte compleatum. Antecedens patet, quia de facto illa vulnera nō replentur carne, nervis, &c. & aliis partibus nihile est additum. Oportuisset enim aut densiores fieri, quam natura sua postulent, aut aliunde deformiter augeſcere: vtrumque autem est contra perfectionem illius corporis. In contrarium autem est, quia Ioann. 20. dicitur Christus, ut Thomam ad fidem reuocaret, in manibus ac latere vulnerum ostendisse vestigia.

In hac re propter prædictum locum Ioan. de fide certum est, seruatas esse in corpore Christi resurgentis quinque vulnerum cicatrices. Nam, licet Ioannes non faciat expressam mentionem pedum, tamen vniuersa Ecclesia semper intellexit, ita esse locum huc explicandum, sicut & ab vniuersis Patribus expotus est. Quia fere eadem est ratio pedū, ac manum. Quod vero Christus tantum manus, & latus ostendisse

A derit, in causa fuit, quia Thomas solum fecerat mentionē manuum, ac latere, quādō in sua incredulitate persistens dixerat, Nisi video in manibus eius fixuram clavorum, &c. tamē reuera sub manibus, & latere, et iam pedes comprehendere voluit. Addē, Lucam, dū narrat eam apparitionem quam refert Ioann. ca. 20. cū Christus ingressus est ianuis clavis ad discipulos, Thoma absente dicere, ostendisse Christum discipulis manus ac pedes: cum tamen Ioannes dicat ostendisse eis manus, & latus: ergo signum est, sub his vulneribus omnia comprehendere. Sit ergo certum, manus post resurrectionem omnia.

Ioan. 20.
Luc. 24.

Cicatrices vulnerum in corpore Christi glorioſo non aperantur, sed vera.

Ignat. Hilas.

Justin.

Dionys.

Leo Papæ

Augst.

Cyril.

Ambros.

Beda.

Cyril.

Cyr. Iero.

Athanas.

Cyril. Alex.

Greg.

Cyril. Alex.

Zach. 13.

Cos. Epiph.

Kieronym.

Augst.

Zach. 12.

Hieronym.

Theodor.

Leo E.

Rupert.

Leo Papa

in eandem sententiam adducit homilia de cruce, & Dubium, latrone c. 6.

D Difficilas vero super est, primo in explicando, qualia fuerint hæc vulnerum stigmata. Duobus enim modis possunt intelligi, primum ut vere manerint in manibus Christi foramina clavorum, & similiter in pedibus, & latere. Alio modo, ut omnes partes reuera fuerint integræ, continuæque: manerint tamen ibi signa aliqua, & vestigia vulnerū. Hoc enim posterior modo videtur exponere Augustinus dicta. Epistola quadragesima nona, & aliis in locis, quæ retulimus. Dicit enim, Christum post resurrectionem non vulnera monstrasse dubitantibus, sed cicatrices, quæ tunc falsæ fuissent, si nulla vulnera percussissent, & neque ipsæ essent, si eas esse noluisser. In eadem sententiam referri possunt, qui hæc vocant stigmata: vestigia, notæ, aut cicatrices vulnerum, Greg. vter. Cyril. & alij. Atq; huic explicationi fauent rationes dubitandi initio posita.

Caterum

Ioan. 20.
In corpore Christi glorioſo quinque vulnerum cicatrices permaneſſant.

Augst.

Disput. XLVII.

Responsio.
Abulensi.

Caiet.
Iansen.

Cyril.

Greg. Naz.

Ioan. 20.

August.

Petr. Chrys.
Ioan. 20.

Obiectio.

Cæterum communis sententia est, in his vulneribus manisse vera formina. Ita docuit Abulensi, par. quinta, ca. vigefimo quinto, & vigefimo sexto, quem recentiores sequuntur, Caietanus hic artic. 4. & Ioann. vigefimo, Iansenius cap. 147. concord. Tolutus Ioann. vigefimo, Medina hoc loco. Et videtur fuisse sententia Cyril. libro de fide ad Theodos. circa finem, dicentis, *Postquam Thomas manus in latu, & digitos in clavorum foramina intulisset, statim exclamauit, Dominus meus, & Deus meus.* Gregorius Nazianzenus oratione quadragesima secunda dicit, manisse clavorum impressiones. Euthymius in Ioannem, dicit, Thomam vidisse vestigia clavorum, & latu Christi apertum. Et videtur haec sententia aperte conuinci ex Euangeli. Primum enim dicit Thomas. *Nisi videro in manib. eius fixarum clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum in latu eius, non credam.* Quæ verba videtur Thomas dixisse permotus sermonibus Discipulorum, qui dicebant, se vidisse Dominum. Vnde verisimile est, etiam narrasse, vidisse se loca, id est foramina, rupturasq; clavorum, & lanceæ. Hæc enim per se considerata non videntur esse signa hominis viventis, & fuscitati. Nā per veram, & perfectam resurrectionem potius viderent tollenda omnia vulnera, & vulnerum cicatrices (vt apud Augustinum, etiam ethnicus Porphyrius obiectiebat) cur ergo postulasset Thomas haec signa in Christo fuscitato, nisi ab alijs discipulis audiueret, Christum in suo corpore haec signa conservasse, & ostendisse? Vnde Petrus Chrysologus sermone 28. perraftans illa verba Christi. *Videte manus meas, & pedes meos, in haec verba introducit Christum loquenter, Quia granitas oculis: caput adhuc resipere non potest, videte carnis vulnera. Oculus non videt, videat rictus, digitus vestri interni vestigia clavorum, manus vestre altae vulneris exquirant. Aperite manum foramina, fulcate latu, renouate vulnera.* Quianegare non possum discipulis ad fidem, quod inimici in panam saeculibus non negarunt. Palpate, palpate, & vique ad offa inquistores ardui peruenientes, vt vel offa carnis atrauant veritatem, & me esse ipsum vel vulnera seruata testentur. Denique cum Christus postea dixit Thomæ, *Infer digitum tuum hic, & mitt me manum tuam in latu meum,* aperte significavit, fuisse in eis partibus hiatus aliquos, in quos, exploratores digitii, & manus immitti possunt. De quibus loquens idem Petrus Chrysologus serm. 76. *Dominus (inquit) eadem redit in carne, vulnera reportat, ipsa clavorum foramina resumit, & ipsa facit testimonia sui corporis, sua resurrectionis indicia, que sua fuerant, contumelia passionis.*

Sed dicit aliquis, posse excoxitari modum, quo intelligatur mansisse tantum cicatrices, seu signa vulnerum: non tamen propria foramina, quæ non essent carne, & sanguine plena. Cum enim corpus Christi esset gloriosum, poterat per dotem subtilitatis penetrari cum alio corpore, vel [si vellet] illi resistere, & ab eodem loco pellere: similiter quoque poterat suo arbitrio visum immutare secundum aliquam partem, & non secundum aliam. Sic igitur potuit Christus dare locum Thome, vt digitos in loca clavorum immerget, ac si essent carne vacua, contingendo, & palpando latera vulnerum, & non carnem intermedium, non quia re ipsa nulla esset interea latera interiecta caro, sed quia quoad illam carnem vtebatur dote subtilitatis, faciendo, vt non resisteret, nec palpari posset: quoad alias vero partes permittendo, se conrectari, ac palpari. Et simili modo respectu visus facere potuit, vt illa caro interiecta inter latera non multiplicaret species, nec immutarent visum, neque etiam impidiret, quominus totus ille locus esset transparens, ac diaphanus. Hæc enim sunt facilia corpori glorioso, quod lucidissimum est, & visum immutat, vt vult. Quod si obiectas, quia iuxta hunc modum explic-

Fr. Suarez, tom. 2.

Sectio II. 509

A candi, sequitur Christum non vera ostendisse vulnera, sed ficta. Responderi potest cum Augustino, ipsum non vera monstrasse vulnera: nunquam enim Euangelium id dixit: sed solum ostendisse Christum manus, & latus. Et cum dixisset Thomæ, *Infer digitum tuum hic, non addit, & vide vulnera mea:* sed dixit, & vide manus meas. Neque vero ostendit ficta vulnera, sed ostendit vera loca vulnerum cum signis, & veris cicatricibus vulnerum, Vnde addi potest, quamus manus, v.g. Christi sic integra, & tota caro eius continua: tamen in illa parte, vbi clavis fuit infixus, apparere locum ipsius vulneris cum propria figura, & speciali colore, ac fulgore, quin non tantum in superficie, sed in tota profunditate vtrinque cernatur: & quamvis totus ille locus, & quasi foramen nunc non sit carne vacuum, sed plenum: tamen carnem, quæ ibi est inclusa, esse quasi gemmam quandam singulari modo perlucidam, & perfectissimo colore imbutam. Vnde fit, vt sine villa fictione, vel falsitate potuerit Christus ostendere discipulis cicatrices, & stigmata vulnerum, ita vt ab eis vere videri potuerint, tangi, & (vt ita dicam) penetrari, vel oculis, vel digito quamquam reuera in corpore Christi nullum sit foramen carne vacuum. Denique videri potest hic modus dicendi non improbabilis, quia & rationes in principio factæ optime hoc modo expediuntur, & apparent consentaneas Augustini, locis citatis, & 12. de Ciuitate capit. 19. & 20. & Diuus Thomas hic articulo, quarto ad primum & in tertio distinctione, 22. quæstion. 2. artic. 4. quæst. 3. ad. qui dicunt, cicatrices vulnerum mansisse in Christo absque vlo defecit, & cum magno decoro, qui appetit in locis vulnerum. Sentiunt ergo, nullam partem carnis ibi defecit, & decorum illum in carne ibi existente apparere. Et idem sentit Sotus in 4. dist. 44. artic. 3. agens de Sotus.

August.
D. Them.

C Nihilominus modus hic explicandi haec vulnera, sicut nouns, ita & suspectus est, minusque consenteus Euangelicæ veritati, & candori, & ideo prior communis sententia omnino defendenda est. Et iuxta illam ad rationes dubitandi initio factas dicendum est, speciali miraculo factum esse, vt illa foramina non impediunt, quominus nerui, arteria, & vena continua sint, optimeq; disposita, tum ad contiñendum sanguinem, tum ad omnes actiones, & motus vte. Et quamvis ibi defecit aliquid carnis, ita sunt illæ partes dispositæ, vt nullam deformitatem, sed potius decorum singularem habeant. Vnde ille non reputat defunctus, aut imperfectio aliqua, cū nec pulcritudinē minuat, neq; optimam dispositionem tam ad existendum, quam ad operandum tollat.

E Vltimo quæri potest, cur Christus voluerit hæc vulnerum stigmata in glorioso corpore conseruare. Porphyrius enim Augustini, Epistola 49. sic obiectebat, *Si post resurrectionem status beatus futuris est, quid sibi vult cibatum Christum fuisse, & vulnera monstruisse, sed si propter incredulum fecit fixit: si autem verum ostendit, ergo in resurrectione accepta futura sunt vulnera. Itaque infidelis ille existimabat, vulnera Christi, aut non fuisse vera, sed ficta: aut si vera fuerint: ex necessitate materiae in corpore permanisse, ac si Christus illa curare non potuisset. Vnde Beda Luc. 8. vltimo, his verbis proponit argumentationem infideli, *Si Deus vester nec sibi inflcta à Iudeis vulnera curare præualuit, qua temeritate putatis eum vestra de puluere membra ad integrum restauraturum? Sed hæc obiectio nullius momenti est. Quis enim vel cogitare potest, eum, qui corpus mortuū vinificare potuit, non potuisse ipsius vulnera, cunctaque illorum impressa vestigia, ac signa delere, si voluisse?* Igitur quod in Christi corpore vulnera manserint, non necessitatis fuit sed voluntatis, ac gratitæ dispensationis. Sicut enim quando, & quomodo voluit, ita etiam, quale*

impressa vulnerum
stigmata in suo glorioſo
corpore cur
Christus ib-
liquit.

Vii 2

Prophty.
Obiectio.
August.

D. Thom.
Beda.

Augustin.

Ambro.

Obiectio.

Responsio.

Leo Papa.

Clem. Alex.

Damasc.

August.

Beda.

Obiectio.

Responsio.

Impressa
vulnerum
signo in calo
cur Patri
Christus o-
fendat.Hebr. 9:
Cyprian,
Anselm.

Ambro.

tres varia rationes & causas ob quas in Christi corpore vulnerum stigmata relicta fuere. Quarum illae potissimum sunt, quae hic D. Thomas adduxit ex Beda, & Augustino citatis locis. Prima est, propter accidentalem gloriam corporis Christi, in quo vulnera manent in perpetuum victoriae, triumphi & infigne. Vnde colligit August. 12. de Civitate, capit. 29. & 22. in omnibus martyrum corporibus gloriis futura esse quaedam insignia, & vulnerum cicatrices, quae pro Christo sustinuerint cum magno decore, & accidentaliter gloria. Atque idem affirmit Ambro. h. 10. in Lucam. Et quamvis Cyril. Alexand. 12. in Ioan. c. 52. hoc negare videatur, tamen reuera solum negat imperfectionem, & defecum, non victoriae, & triumphi stigmata.

Secunda ratio est, mansisse haec vulnera ad fidem confirmandam. In qua illud videtur difficile, quomodo eiusmodi vulnera potuerint esse accommodatum medium ad confirmandam veritatem resurrectionis. Nam potius videntur potuisse præbere occasionem dubitandi, non solum de porestate resurgentis, & perfectione resurrectionis (vt Porphyrius dubitauit) sed etiam de illius veritate, quomodo scilicet vere esset viuum corpus, in quo talia vulnera, & præfertim apertio lateris apparerent. Respondetur, fuisse illa stigmata vera resurrectionis signa. Quia aperte ostendebant, illud corpus, quod viuum videbatur, fuisse idem numero, quod in cruce peperederat. Vnde Leo Papa sermone primo de Resurrectione, Ideo (inquit) *vulnus lateris, fissuras clavorum, & omnia recentissima passio signa monstrabat, ut agnosceretur in eo proprietatis divinae humanaeque naturæ individua permanere.* Et Cyril. Alexandrinus dicto cap. 16. dicit, *Christum præter illud, quod rerum conditio requirit, propter vitalitatem nostram, passio notas reiunisse, ut resurrectioni mysterium recte inellgamus, non aliud corpus resurrexisse credentes, quam quod crucifixum mortuum fuit.* Similia habet Damascen. libro 4. de fide, capit. 18. Augustin. Beda, & alij Patres supra citati.

Tertia causa assertur, ut semper aeterno Patri vulnera ostendat, quæ sumpta est ex Beda supra: & illustrari potest ex multis, quæ de oratione Christi in celo adduximus in priori tomo, disp. 45. seet. 2. Solum posset alius dicitare. Quia aeterno Patri semper sunt praesentia passionis vulnera, ac si nunc eodem modo durarent, quo tempore passionis fuerunt: ergo ad representandam Dei Christi passionem, vel (ut ita dicam) ad eam in memoriam reuocandam, ne erant necessaria sensibilia signa passionis, neque ad hunc finem poterant esse vtilia. Dicunt vero est, sine dubio haec signa non esse in humanitate relicta: quia respectu Dei essent necessaria, vel vtilia, ut passionem Christi, & merita in eius memoria reuocarent. Non enim indiget Deus sensibilius signis, neque illis ad cognoscendum mouerunt. Fuerunt tamen valde necessaria propter nos, ut intelligeremus Christum ingressum esse in celum, ut appareat vultu Dei pro nobis, id est (ut ait Cyprian. serm. de Bapt. Christi) ut semper reuocate in corpore plaga salutis humanae exigant pretium, & obedientiam donatum regirant. Vel (ut exponit Anselmus) ut appareat præsencia, ac benevolentia Dei Patri, intercedens pro nobis, ostendens cicatrices vulnerum, quem pro nostra redemptione pertulit. Mir enim, & ineffabilis ordine eius, qui nib. In quam potest obliuisci, qui sen per misereri paratus est, absque intermissione Dominus Iesus admetit, quam congrue hominibus misereri debeat, pro quibus ipse configens moris imperium moriendo prostrauit.

Et hinc oritur quarta causa horum stigmatum, scilicet, ut ad spem, & fiduciam in Christum homines excitentur, & ad gratias illi agendas pro ineffabili redemptionis beneficio. Quæ omnia eleganter complexus est Ambros. supra citato loco, dicens: *In quo non solum fidem firmat, sed etiam donacionem acuit,*

A quod vulnera suscepit a nobis, celo inferre maluit, abdere noluit: vt Deo Patri nostra premium libertatis offendere. Legendus etiam est Bernardus sermon. 61. in Cantica, vbi tractans illa verba, cap. 2. *Surge amica Cant. 2. mica, speciosa mea, & veni. Columba mea, in foraminibus Bernard. petra, in cænava maceria, perforamina petra (cum Gregor.) vulnera Christi intelligit, & hanc rationem late per sequitur, & inter alia hic inquit: Ego vero fidem, quæ ex me mibi deest, vixi pro mibi ex viceribus Domini. Deut. 34. quænam misericordia efficiunt: nra, deuni foramina, per quæ efficiunt. Foderunt manus eius & pedes, latusque lancea forauerunt, & per has rimas luce mibi stigere mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Ecce infra, *Columba mea in foraminibus petre, quod in Christi vulneribus tota deuotione versetur, & tibi meditatio moretur in illa.* Inde mari, ytolerantia, inde illi magna fiducia apud Deum alibi sumum.*

Ex quo Bernardi loco, & ex Gregor. Cant. 2. circa eadem verba, quinta ratio deduci potest, nimirum conseruasse Christum vulnerum insignia, ut scelatores eius in illum intuentes sua non sentiant vulnera, & exemplo capitis sui animum erigant, & ad similia mala pro Christo toleranda fortiores fiant.

Sexta & ultima ratio in superioribus indicata est, conseruata nimirum fuisse haec stigmata, ad confundendos Christi hostes in iudicij die. Quam, præter Aug. supra citatum, attigit Hippolytus martyris oratione de consummatione mundi. Qui addit, non solum quinq vulnera, sed etiæ caput spinis redimitum, & preciosissimam ipsam crucem esse in iudicij conspiencia. Et Cæsarius Arelatensis hom. 23. *Illa (inquit) clavorum signa bona salutaria, malu terribili, & usque ad iudicij diem non dentur.* Non quod postea delenda sint, non enim potest corpus Christi amplius immutari. *[ut hic etiam art. 4. ad 3. notat D. Thom. ex Greg. 14. D. Thom. moralium, cap. 31.]* sed quod specialiter reseruentur in diem iudicij, ad terrorem & confusionem malorum. Durabunt autem perpetuo ad bonorum consolationem, ac perpetuam Christi laudem, & gratiam actionem.

SECTIO III.

Vitrum in corpore Christi post resurrectionem sunt sanguis, & alij humores.

D N haec sectione nonnulla sunt certa. Primum est in corpore gloriose Christi esse sanguinem in ea quantitate, quam corpus humanum optime dispositum ad suu conseruacionem requirit. Hoc videtur de fide certum, & tractatur egregie ab Aug. Epist. 15. ad Confessum, qui hanc questionem ei proposuerat. F. d. (inquit) *ad 5. & nulla questione remanebit.* Prostest etiam haec veritas confirmari ex mysterio Eucharistie. Nam ex vi verborum sanguis Christi consecratur, & per concomitantiam est sub speciebus panis propter realem, ac naturalem coniunctionem, quam habet cum corpore Christi viuo, ut fuisse suo loco dicemus. Ratio vero est. Quia sanguis est de veritate, & integritate humani corporis (sicut latissime declarauimus in priori tom. disput. 15. sectione 6.) vbi omnia, quæ adduximus ad probandum, Verbum diuinum assumptum sanguinem, cu factum est homo, pari modo conuincunt in sua [ut ita dicam] regeneratione habuisse etiam sanguinem, cum resurrexit homo. Quocirca, quamvis Christus, quando suum corpus palpandum præbuit, tantum carnem, & ossa nominauit, dicens: *Quia sanguis car- nem, & ossa non habet, sicut me videtis habere, sanguinem non exclusit, sed id fecit, vel quia haec sunt, quæ manibus solent conrectari in humano corpore, vel certe, quia sub humana, ac viua carne sanguis solet comprehendendi. Quia sanguine veluti temperatur, ac fouetur.*

Secun-

Disput. XLVII.

Responso.

Secundo, etiam hinc est certum, esse in corpore Christi glorioso tres alios humores, bilem atram, & flauam, atque pituitam, quatenus hi quoque ad constitutionem humanae naturae, humanasque operationes, & affectiones, & conuenientem dispositionem, & temperiem corporis necessarij sunt. Quod etiam confirmari potest ex iis, quæ de his humoribus diximus in predicta disputatio, 15. prioris tomii Sect. 7. Denique propter hanc causam docent Theologi in 4. distin. 44. hos humores futuros esse in corporibus omnium resurgentium, ut late ibi D. Thom. quest. 1. articulo 2. quæst. 3. ergo idem dicendum est de Christi corpore. De aliis vero humoribus qui sunt in corpore humano solum ex actione nutritionis, ut ros, cambium, & similia, non est, quod questionem moueamus: hæc enim non pertinent ad integratæ humanae nature, & ideo non fuerunt necessarij in corpore Christi glorioso. Sic ut eandem ob causam non fuerunt assumpti à Verbo diuino, ut predicto loco diximus.

2. Dubium.

Hisigitur constitutis, nonnulla supersunt expedienda dubia, quæ de omnibus humoribus disputari possent: explicabimus tamen ea in sanguine, tanquam in nobiliori, quæ alij comitari solent. Primum est, an Christus in resurrectione iterum sumpserit in suo corpore sanguinem quem in passione fuderat. Caietan. hic ar. 2. distinguens duplum sanguinem nutritamentale, & vitale, dicit sumpsiisse vitalem sanguinem non nutritamentalem. Quia ille est per se requisitus in corpore humano ad eius integratatem: hic vero solum est necessarius in corpore passibili propter nutritionem. Cuius etiam sententia videtur esse Sylvest. in rosa aurea, quest. 31. Sed hæc distinctione duplicitis sanguinis, ut ab his authoribus assignatur, reiecta à nobis est in dicta Disput. Sect. 6. tomo 1. & in praesenti questione non potest cōmode applicari, ut statim dicam. Quocirca aduerendum est in corpore Christi, quamdiu in vita mortali durauit, successiue magnam fuisse copiam sanguinis. Quia cōtinue nutritiebatur, sanguinemque conuerterebat in carnem, & alias partes corporis: cibos vero in sanguinem. Vnde fit: Christum non assumpsiisse in resurrectione totam illam sanguinis copiam, quæ successiue habuit in vita mortali. Tum quia ex illo sanguine perfecta corporis magnitudo coagmentata est. Tum etiam quia non est capax humanum corpus secundum conuenientem dispositionem tantæ copiæ sanguinis. Sic ut etiam non assumpsiisse Christus in resurrectione omnes partes materiae, quæ per cōtinuam nutritionem successiue fuerunt in eius corpore. Quia tanta materia magnitudo simul sumpta superat debitam corporis humani magnitudinem ac proportionem. Sic igitur non assumpsiisse Christus totum sanguinem, quem successiue habuit: sed quem simul habere oportet corpus proportionatae magnitudinis.

Responso.

Hinc vero probabile fit, Christum in resurrectione resumpsiisse totum sanguinem, quem in passione, à tempore, quo in horto orauit, vsq; ad vulnus lanceæ, effudit. Et haec sententia sic explicata est, aperte D. Th. hic a. 2. ad. 2. & quodl. 5. ar. 5. & Innocentij li. 4. de mysterio Missæ capit. 30. Et probatur. Quia in primis totus ille sanguis simul fuit in corpore Christi in nocte cena. Nam licet exiguo illo tempore, quo passio durauit, aliquis sanguis successiue generatus, transmutatusque fit per continuam nutritionem; tamen ille sine dubio fuit in parva quantitate, & ideo pro nihilo in praesenti existimatur, ergo tota illa copia sanguinis conuenienter esse potuit in corpore glorioso. Quia corpus Christi ante passionem fuit debite temperatum, & compositum, ac perfecte sanguinem, habuit ergo sanguinem in debita, & proportionata quantitate, ergo tota illa potuit esse proportionata corpori glorioso. Dices, Corpus mortale maiori indiget sanguinis copia ob nutritionem. Re-

Obiectio

D. Thom.

Inno. Pap.

Sanguinis

copia in cor-

poore Christi

glorio-

quæria.

Sectio III.

511

A spondetur negando assumptum. Nam idem sanguis, *Tres alij hu-*
qui deseruit nutritioni habet etiam alia munera per *mores in*
se necessaria corpori humano. Nam temperat illud, *corpo*
& in conuenienti dispositione conservat, &c. & è *Christi glo-*
contrario, idem sanguis, qui hæc præstat, deseruit *rio.*

nutritioni. Nam est materia, quam cætera membra proxime conuertunt in substantiam suam, non ergo est necessaria maior copia sanguinis propter nutritionem, sed plura officia eius de sanguinis: totus ergo sanguis, qui simul conuenienter esse potuit in corpore passibili, potuit etiam in corpore impassibili conuenienter assumi. Hinc vterius concluditur de facto resumptum esse, quia de facto solus ille sanguis perduravit in illo, ac forma sanguinis, quædiu fuit in corpore Christi mortali, ergo reassumptus postea fuit in eodem esse, ac forma sanguinis. Nam (vt supra

B dictum est ex D. Thomæ doctrina) ad quandam perfectionem resurrectionis spectat, vi partes materiae redeant in corpore glorioso ad easdem partes, sub quibus fuerint in corpore mortali. Deinde corpus Christi post mortem quoad partes solidas manifesto omnino integrum absque vila corruptione, vel resolutione, iuxta illud. *Non dabis sanctum tuum videre corruptionem,* ergo resurrexit cum eisdem partibus solidis, & ex eadem materia constatibus, ergo eodem modo resurrexit cum eodem sanguine, quem in fine vitæ habuerat, & effuderat. Præterea ille sanguis erat vnitus diuinitati, sicut alia partes corporis, & speciali modo fuit pretium redempcionis nostræ. Nam licet totus sanguis Christi hoc habuerit: tamen singulari modo conuenit sanguini effusio in passione, quia per illum consummata est redempcio. Et ideo specialiter decuit, illum perpetuo in corpore Christi seruari. Denique in nocte cœna Christus specialiter consecravit totum illum sanguinem quem tunc habuit in corpore, ergo eundem omnino nos conficimus in Eucharistia, ergo idem etiam seruatur in corpore Christi glorioso. Neque in hoc est aliqua difficultas.

Solum potest inquiri an illum tantum sanguinem Christus assumpserit in resurrectione, vel etiam aliud. Ad quod solum possumus sub conditione respondere. Nam si ille sanguis fuit in quantitate sufficienti ad optimum temperamentum, ac dispositio-

nem corporis humani, non oportuit aliud affumi. Sive vero illa quantitas non erat sufficiens, facile suppleri potuit ex aliqua alia materia, & maxime ex ea, quæ aliquando fuit sub forma sanguinis Christi. Est autem hoc posterius valde verisimile. Quia in corpore passibili sunt aliqua excrements, ac feces, aliaque huiusmodi, quæ non erunt in corpore glorioso, vnde oportet aliqua loca perfectissimo repleti sanguine, quæ prius alii imperfecti humoribus imbuta erant. Vnde Diuus Thomas in 4. dist. 44. q. 1. articul. 2. quæst. 1. ad 2. dicit intestina futura esse in

C corporibus resurgentium non plena turpibus superfluitatibus, sed nobilibus humiditatibus: Non appetit autem, quæ futuræ sint hæc humiditates, nisi purissimus sanguis, sub quo (vt supra admonui) alios humores comprehendo. Quibus addi potest aer, qui (vt infra dicemus) magna ex parte cōcauas partes corporis gloriosi. Est ergo verisimile plus sanguinis esse in corpore Christi glorioso, quæ simul aliquamdiu fuerat in corpore mortali, & consequenter plus sanguinis assumpsiisse in resurrectione, quam in passione profudit. Hinc etiam fieri potuit, ut assumeret sanguinem in circumcisione effusum, quanquam id necessarium non sit. Potuit enim facile ex alia materia sanguis ille adiungi. Propter quam causam, licet quod diximus satis verisimile fit, non est tamen certum quoad omnes particulas, & guttas sanguinis in passione effusas. Fortasse enim aliqua assumptæ non fuerunt, sed aliunde ex alia materia sufficiæ, sicut supra de præceptio dicebamus, statimque dicemus.

D. Thom.

Responso.

Corpora

glorio/a præ

excrements

purissima

imbuta

substantia

D. Thom.

Sanguis à Christo in passione fuisse Verbo permanens vnitus.
D. Thom. Clem. 6 Pap. Pius 2. Pap. Sylvest. Domin. de Dom. 6. synod.

Secundum dubium est. Vtrum sanguis effusus à Christo in passione, manserit Verbo diuino vnitus. Supponimus enim quodiu fuit in corpore Christi viuentis, fuisse immediate vnitum Verbo, vt late dictum est Disput. 15. prioris tom. Sect. 6. Post effusionem vero, quidam Theologi negant sanguinem mansisse vnitum Verbo, quia alioqui concedendum esset, Verbum fuisse effusum, & concutum, & familiu, ita sentit Mayron. in 4. dictin. 43. q. 1. Hoc vero dubium ex precedenti consequenter definiendum est, ac simpliciter afferendum, mansisse sanguinem illum vnitum Verbo, vt D. Thom. simpliciter docet in dicto quodlib. Quod definitum fuisse ē Clemente 6. refertur in directorio Inquisitorum, 2. parte quæstion. 10. & à Pio 2. vt late Sylvestr refert in Rosa aurea, quæstion. 30. & sequentibus, & Dominicus de Dominicis in tractatu de sanguine Christi. Faust sexta Synodus Acto. 15. vbi damnatur haereticus, qui dicebat. Verbum in cruce exsiste carni, & sanguinem. Et probatur, quia ille sanguis assumptus est, vt perpetuo maneret vnitus Verbo diuino: ergo nunquam fuit ab illo dimissus. Antecedens patet. Quia & ante mortem fuit assumptus à Verbo, & post resurrectionem fuit eriana vnitus, & nunc est, ac perpetuo erit. Consequentia vero probatur. Tum quia est eadem omnino ratio de sanguine, quæ de corpore, & anima, vt patet ex supradictis disputatione 38. sect. 2. scilicet, quia dona Dei sunt sine pœnitentia. Tum quia vno Verbi ad sanguinem non pendebat ex corpore, vel anima, sicut neq; vno ad corpus pendebat ex anima, vel sanguine, neque vno ad animam, ex corpore, vel sanguine. Item quia ille sanguis pendebat ad integratatem humanæ naturæ, qua futura erat perpetuo vnta Verbo, ergo in illo etiam verum habuit illud axioma. Quod Christus assumptus, nunquam dimisit. Præterea illa vnitio hypostatica de se perpetua est, & indissolubilis, & futura erat in resurrectione Christi, sicut antea fuerat in vita mortali. Quorum ergo per illud tempus dimitteretur? Et confirmatur, quia sanguis ille effusus à Christo, secundum se erat infiniti valoris, potestque dici pretium magnum, sicut à Petro vocatur: & de illo Ecclesia canit.

Quem sacer crux perunxit.

Fuisus agni corpore.

Ergo etiam separatus retinuit vnitonem ad Verbum, ratione cuius erat tanta aſſimilatio. Vnde Damasc. libr. 4. c. 12. dicit lignum crucis optimo iure adorari. Quia corporis, & sanguinis contactu fuit sanctificatum. Sicut ergo sanguinem iam effusum, adhærentemque ligno crucis ad hoc fuisse vnitum Dei Verbo. Denique si in triduo fieret consecratio, sanguis ille ex vi verborum esset sub speciebus vini, ergo esset per concomitantiam ibi diuinitus. Quia sicut caro Christi non est in sacramento, nisi vt caro viuificat, atq; adeo, vt caro Verbi (quemadmodum dixit Concilium Ephesinum in epist. ad Nestor.) ita ille sanguis esset viuificus, atq; adeo diuinus, & vnitus Verbo. Ad illas vero locutiones, Verbum est effusum, sive concutatum, primum nihil habent absurdum, magis quam illæ, Verbum est sepultum, crucifixum. Deinde possunt negari, quia sanguis reputatur quasi pars quædam integralis, cum qua non sit communio idiomatum, sicut latus in superioribus dictum est.

Sed occurrit hoc loco difficultas. Quia sanguis ille effusus, corruptus est, & propriam formam sanguinis amisit: ergo dissoluta fuit vno hypostatica Verbi ad sanguinem, ergo ille sanguis, prout manserit in triduo, non permanens vnitus. Antecedens in primis est certum in opinione eorum, qui existimant, sanguinem informari anima rationali: iuxta aliam vero, qui illi tribuit propriam formam, probari potest. Quia ex natura rei huiusmodi forma pendet in conseruari ab anima, saltem per modum efficien-

tis, medio calore, & spiritibus vitalibus, & ideo post effusionem vel subito, vel paulo post corruptitur ergo idem accedit sanguini Christi. Non enim poterit ponere miraculum sine fundamento. Respondetur in primis negari posse sanguinem illū fuisse corruptum, iuxta illud: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem, quod de toto Christi corpore dictum est. Et ratio reddi potest. Quia corruptio illius sanguinis non fuit necessaria ad veram Christi mortem, sed sola separatio anima à corpore, quæ esse potuit, etiam si sanguis à corpore separatus in sua substantia integer permanerit, ergo talis corruptio non est facta. Patet consequentia, quia in Christo, & in omnem parte eius diuinitati vnit, sola illa corruptio facta est, quia ad veritatem mortis fuit necessaria. Erat enim incorruptionis debita tali substantia ratione vniuersis: sola vero mors assumpta est propter redempcionem. Neque satis est, quod ex morte, vel effusione ex natura rei futura esset talis corruptio. Quia diuinitus impediri potuit, ac debuit ratione vniuersis. Sicut etiam, separata anima à corpore per quadragesita horas, ex natura rei futura erat vltior corruptio, & putrefactio corporis: & tamen non est sequuta proper vniuersem. Et hæc sententia videtur mihi absolute probabilior, quam tenet Durand. in 4. d. 44. q. 2. nn. 9. & Supplemen. Gab. q. 1. ar. 3. dub. 6. Quamvis ad propositionem difficultatem nihil referat. Vnde secundo responderi potest admittendo, seu potius permittingo assumptum. Quia non est contra incorruptionem de corpore Christi dictam illis verbis: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem, quod sanguis amiserit propriam, & quasi vitalē formam, sive illa sit anima rationalis, sive alia, diuinitudo non asseratur sanguinem illum aliam vltiorem resolutionem, seu transmutationem passum esse, sed incorruptionis mansisse, quasi sub forma cadaveris sibi accommodata. Quidquid ergo de hoc sit, negatur simpliciter illatio argumenti. Solum enim sequitur illum sanguinem, sicut in substantia sua non mansit, ita non mansisse vnitum, quemadmodum vere dicunt, humanarem in triduo non mansisse vnitam Verbo, quia neq; tunc simpliciter perseuerauit existens. At eo modo, quo ille sanguis mansit (vita dicam) mortuus, seu quasi cadaver sanguinis, ita mansit vnitus Verbo. Primo quidem ratione materia, quæ ex vi prioris vnitonis potuit manere vnta Verbo, non obstantem mutationem formæ, nam in hoc eodem est ratio de sanguine, & de aliis partibus corporis. Deinde ratione formæ, seu totius compositi, de quo idem dicendum est, quod de cadavere Christi supra diximus.

Alia difficultas in hac refutatur, an prædicta assertio ita sit generaliter intelligenda, vt ne minimam quidem guttam sanguinis licet excipere. Huius vero refutatio ex sequenti dubitatione penderit.

Tertio igitur dubitari potest, vtrum aliquis sanctus a Christo in passione profusus in terris manserit. Nam D. Thom. supra citatis locis simpliciter negat. Vnde aut illum sanguinem, qui in aliquibus locis seruari dicitur, vt Mantua, vel Roma in Basilica Lateranensis, vel alibi, non esse ex vero sanguine à Christo effuso, sed ex quodam alio, qui manauit ex imagine Salvatoris, quæ sententia est Athanasij lib. de passione imaginis Domini, cap. 7 & ex Athanasio referuntur in 7. Synodo, act. 4. eam quoque certam esse putat Turrecrem. in c. Initiat, de consecrat. d. 2. ad. Turrecrem. eo vt oppositam censeat esse erroneam: sed excessit. Num fuit in censura. Sumitur tamen ex Innocen. 3. citato dub. quæ aliquis i. huius sect. Aliorum vero opinio est, aliquam partem sanguinis effusum in passione, manere nunc in terra, & Christo in reliquiis in terris aliquam partem sanguinis ad memoriam, & venerationem sive passio- Sylvest. nis, vt referant Sylvest. supra, & Supplemen. Gab. in 4. d.

Refutatio.

Sanguis à Christo in passione fu-
sus in triduo

Athanasij lib.
7. Synod.

4. d.

Suppl. Gab.
4. d.

Disput. XLVII.

Niceph.
Responso.

4. d. 44. quæst. 1. artic. 3. dub. 6. Et Nicephorus libr. 1. cap. 30. ait Beatam Virginem, & Ioan. Euangelistam languinem è latere Christi manante religioso, & honorifice vasculo excepsisse. Refert item Sylvestris in Rosa aurea, tit. 2. concion. in serm. 5. octaua Pascha vidisse se in antero S. Maria Magdalena vitrum plenum terra rubei coloris, quod Magdalena iuxta crucem impleuerat ex terra quam Christus suo sanguine rigabat: ut erat traditio: imo aiebant in parœcœ solere illum sanguinem ebullire. Et ibidem refert Magdalena aliquando apparuisse Carolo II. Regi Sicilia: & locum ubi reliquias quasdam seruatas reliquerat Narbonæ, ostendisse: inter quas erat vasculum terra & sanguine Domini plenum. Platinæ in Leone III. refert illum Pontificem iuisse Mantuam, vt sanguinem Domini videret, qui tunc miraculis erat illustris, eumque vidisse, & approbasse. Et ita hanc partem teneret probabilem. Bonaventura in 4. distin. 12. dub. 2. circa liter. Magistri. Et dubium non est, quin fidei non repugnet: possitque non improbabiliter sustineri, saltem de parua sanguinis quantitate. Simpliciter tamen sententia Diuini Thomæ est verisimilior: nam in primis forma substantialis sanguinis non conseruatur in illa materia, quia neque habet naturales ac necessarias dispositiones & causas, neque oportet perpetuum fingere miraculum. Vnde si quis velllet defendere manere huiusmodi sanguinem, vt probabilius loqueretur, dicere deberet manere quoad materiam quasi sub forma cadaveris sanguinis. Sed præterea neque hoc videtur aferendum, quia totus sanguis effusus in passione erat necessarius in corpore Christi resurgentis, & alias non erat sufficiens necessitas relinquendi partem eius, camque aliunde supplendi.

Siquidpiam
fanguinis
Christi in
terris manet
non est hy-
pokatice u-
niuersum ver-
bo Dei.

Quæ ratio maxime probat de notabili sanguinis quantitate. Nam de vna, vel alia gutta minus est incommodi, quod aliquid manerit adhærens spinis, clavis, lanceæ, fudario, &c. vt in aliquibus reliquis nunc etiam ostendi videtur. Quanquam ille color, qui in eis appareat, fortasse non sit sanguis quoad substantiam: sed solum color aliquis ex sanguine relictus. Addendum autem (si verum est aliquid sanguinis Christi in terris manere) illud iam non esse vnitum hypostaticè Verbo Dei, sicut supra de præputio dicebamus. Quia ille sanguis iam non est pars humanitatis Christi, neque in actu, neque in potentia, quia nunquam amplius coniungendus est corpori Christi. Vnde fit, vt iam nullum habeat ordinem ad humanitatem, seu animam, ratione cuius corpus in triduo manxit vnitum Verbo, vt Theologi docent. Et è contrario partes materiae, quæ per continuam nutritionem resoluebantur ex corpore Christi, & nunquam erant iterum corpori coniungenda, dimiscebantur à Verbo, quia amittabant omnem ordinem ad humanitatem. Ergo idem est dicendum de sanguine, si quis fortasse adhuc in Ecclesia permanet. Et confirmatur, nam vno hypostatica integra, & perfecta tantum est vna, quæ est ad humanitatem, & partes eius: sed hæc perfecta est in humanitate Christi, & consequenter in anima, corpore, & sanguine, quibus illa humanitas constat, ergo nihil aliud est vnitum hypostaticè Verbo diuino. Neque contra hoc obstat illud axioma: *Quod semel assumpit, nunquam dimisit.* Intelligentem est enim de natura per se primo assumptra, & deiis, quæ pertinent ad eius veritatem, & integratatem: non vero de singulis materialibus partibus, vt etiam in superioribus sæpe diximus.

Dices, Ergo ille sanguis non est à nobis adorandus. Quia solum adoratur ratione vniuersitatis. Consequens repugnat vñi Ecclesiæ, & distinctioni Pij secundi loco supra citato. Respondeatur negando sequelam. Quia adorari potest propter præcedentem vniuersitatem, & veluti contactum ad Verbum, & propter contactum etiam ad carnem Christi.

Obiectio.

Piis.
Responso.

Sectio III. & IV. 513

SECTIO IV.

Vtrum Christi corpus resurrexerit perfecta magnitudinis, ac pulchritudinis.

Hactenus diximus de integritate, & complemen-
to omnium partium corporis, reliquum est, vt
de magnitudine, quæ ex singulorum membrorum
quantitate, & omnium coniunctione consurgit, di-
camus.

Primo itaque certum est, resurrexisse Christum in iuuenili ætate, in qua mortuus fuit, atque adeo habuisse corpus vt minimum eiusdem magnitudinis, cuius ante mortem fuit. Hoc do ut Aug. 22. de Cœnit. c. 15. vbi ait, Christum & in iuuenili ætate, & in ea mensura corporis, in qua est mortuus, resurrexisse. Vnde Petrus Chrysologus ser. 82. dicit, mulieres introeuntes monumentum vidisse iuuenem, in quo significata est resurrectionis ætas. Potest etiam ex Euangeliō colligi, in quo significatur, idem corpus, quod facebat in sepulcro cum omnibus suis membris, ac tota quantitate resurrexisse. Ratione denique probatur. Quia status gloriæ est status optimæ, & ultimæ perfectionis, ergo hæc perfectio maxime tribuenda est corpori Christi, ergo etiam in magnitudine habuit debitam perfectionem, quam habet corpus in iuuenili ætate, quando & ad terminum augmenti peruenit, & nondum coepit de-
scere. Et confirmatur. Nam propter hanc causam creditur Adam creatus perfectæ magnitudinis, & in ætate iuuenili, vt Theologi docent in 2. disp. 17. cum Aug. 6. Genes. ad literam, cap. 13. Ergo multo magis idem dicendum est de corpore Christi resurgen-
tis.

*Christus in
juuenili æ-
tate resur-
xit.*

*Augst.
Pet. Chrys.*

Secundo hic etiam certum est, resurrexisse Christum in ea quantitate totius corporis, & singulorum membrorum, quam naturali virtute sua anima, & facultatis auctricis in toto tempore vita potuit ac-
quirere. Probatur, quia ea est perfecta quantitas v-
niuersiusque humani corporis. Sicut enim Philo-
phi dicunt, vnamquamque naturam viuentem ter-
minari maximam quantitatem, in qua conuenienter conseruari potest, & cum maxima perfectione connaturali sibi in illo ordine, ita intelligendum est, respectu animæ Christi dari posse corpus certæ
quantitatis maximæ, quod illa anima commodissime informare, & gubernare posset, & ad omnem actionem eius organis, ac partibus vti. Hæc igitur quantitas corporis maxima respectu huius animæ, censenda est perfecta quantitas eius, quia corpus est propter animam: ergo illa magnitudo corporis, quæ est anima maximè accommodata, est etiam maxi-
me perfecta in corpore humano. Sed huiusmodi est prædicta quantitas in corpore Christi, nā est illi maxime proportionata, & quasi adæquata. Rursum verisimile est vim actuam animæ, & facultatem eius ad augendum corpus, esse proportionatam, seu æ-
qualem virtuti informatiæ, nam vna est, propter alteram. Ideo enim animæ data est vis ad augendum corpus suū, quia potens est, illud informare, & sicut naturaliter appetit informare corpus, ita etiam appetit corpus proportionatum, & adæquatum: & ideo data est illi virtus, quæ posset reducere in actuum per-
fectum, acquirendo perfectam sui corporis magni-
tudinem. Et è contrario sicut in virtute informandi
habet terminus, quia est finitæ perfectionis naturalis,
ita & invitare auctendi corpus suum, quia similiter
qua ad hoc virtus eius est finita: ergo terminus, seu
perfectū corpus respectu vtriusq; virtutis animæ idē
est. Quia vtracq; virtus animæ realiter eadem est, & in
eadē perfectione fudatur, & proutratione distinguuntur
possunt, vna ad alterā ordinatur. Ergo respectu ani-
mæ Christi illud est corpus perfectæ magnitudinis,
quod naturaliter acquiri poterat per continuum
augmentum, & naturalem animæ virtutem ac fa-
culta-

cultatem: ergo tale corpus habuit corpus in resur- A in perfecta mensura, prout ad optimam corporis rectione.

Et iuxta hanc cōclusionem intelligunt multi locum illum Pauli ad Ephes. 4. *Donec occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinem Christi.* Nam licet in sensu literali sermo sit de perfectione spirituali (vix contextu plane constat, & omnes sere interpretantur) tamen metaphora sumpta est ex perfectione corporali. Dicitur enim corpus perfectum, seu ætatis plene, quod peruenit ad summum augmentum, quod in progressu ætatis potest acquirere. Et hinc multi sumpserunt occasionem interpretandi, seu potius accommodandam hunc locum ad perfectam magnitudinem, & ætatem corporum resurgentium. Nam corpus Christi habet plenitudinem ætatis in sensu à nobis explicato, illudque cæteræ corpora gloria imitatura sunt. Et vtramq; interpretationem attigit Aug. 22. de Ciuitat. c. 15. vbi consequenter afferit (quod nostram conclusionem confirmat) vnumquemque beatum habiturum eam quantitatis mensuram, quam in iuuentute habuit, vel habiturus esset, si viueret. Ex quo similia sumpfit Anselm. in elucidario, & super Paulum ad Ephes. 4. Eo modo exponit illum locum D. Thom. hic, quamvis priorem literalem intelligentiam non excludat. De ætate etiam, ac profectu corporali exposuit Gaudentius in responsione ad Paulum Diaconum circa illa verba Christi. *Quis Pater maior me est.* Et eam sententiam tradunt Theologi in 4. disp. 44.

August.

Anselm.
D. Thom.

Gaudent.
Ioan 14.

Dubium.

Responso.
Magnitudo
corporis
Christi glo-
riæ stadem
que in cor-
pore mor-
tali.

August.
Anselm.
D. Thom.

Ex his expeditur facile aliud dubium, quod hic oriiri potest. An Christi corpus post resurrectionem fuerit eiusdem magnitudinis cum corpore mortali, vel maioris. Quod enim non fuerit minoris, necessario sequitur ex dictis, addendo, corpus Christi in hac vita non habuisse præternaturalem statum, vel augmentum vltra naturalem virtutem. Quod per se constat, præsertim cum nunquam illa ægritudine laborauerit. An vero moles corporis resurgentis fuerit maior, videri potest dubium. Quia non constat, Christum in vita mortali cōsequitum esse maximam corporis quantitatem, quam naturaliter acquirere posset. Nam licet tempus ætatis eius fuit ad hoc sufficiens (omnes enim tam Theologi, quam Philosophi terminum augmenti ad summum extēdunt usque ad trigesimum annum) tamen non semper in eo tempore acquirit aliquis summam quantitatem naturaliter possibilē. Possunt enim vel impedimenta occurtere, vel non applicari tanta materia, quanta ad plenum augmentum esset necessaria. Et hæc ultima causa potuit in Christo locum habere, quia ieiunis corpus macerabat. Nihilominus Aug. Anselm. D. Tho. & alii existimant, corpus Christi in hac vita peruenisse ad perfectum suæ quantitatis augmentum, & id in resurrectione non maioris sed eiusdem magnitudinis fuisse. Et hoc verisimilius, quia Christi corpus fuit optime temperatum, & semper perfecte sanum, & in ratione viuendi Christus fuit moderatissimus. Vnde licet abstineret à cibis, qui delicias afferrent: tamen credendum est illis vsum, qui & valetudini, & augmento corporis desiderarent. Quod si ob cibi parcitatem motus

agimenti remissior fuit, tamen tempus virg, ac ætatis fuit sufficiens, vt in eo posset ea tarditas compensari. Nam virtus, & facultas augmentatiua semper duravit in sua virtute & efficacia. Et ideo diuturniori tempore potuit perficere motum suum, si fortasse ob defectum materia in breuiori non potuit. Et hoc maxime videtur intelligendum quoad corporis staturam, & ossium, ac similium partium magnitudinem, quæ sicut difficultius acquiritur, ita stabilius perseverat, & ex ea potissimum pendet totius corporis magnitudo. Alia enim quantitas, quæ corporis crassitatem conficit, & facile acquiritur, & deperdit, deficere potuit aliqua ex parte in mortali corpore Christi: in corpore autem gloriose est

A in perfecta mensura, prout ad optimam corporis dispositionem, maximamque pulchritudinem conferre potest.

Vnde ex his etiam constat, Christi corpus in resurrectione fuisse eiusdem figuræ, ac formæ, cuius ante a fuit. Nam hæc confurgit ex magnitudine, & Christi figura singulorum membrorum, eorumq; compositione: sed magnitudo fuit eadem (vt ostensum est) figura autem singulorum membrorum, eorumque compositione optima fuit in corpore Christi ab initio conceptionis sua, vt late diximus in priori tomo, disput. 32. sect. 2. Et ex dictis eo loco constat, corpus Christi gloriosum esse pulcherrimum. Nam si hanc perfectionem habuit in corpore mortali (vt ibi ostendimus) multo magis in glorioso. In quo, sicut eandem formam habuit, ita & eundem natum colorem, qui ex eodem corporis temperamento nascitur. Quæ omnia in statu gloria sunt in summa perfectione naturali, quam habere possunt, & ex eis perfecta naturalis pulchritudo confurgit.

Vna vero superest dubitatio. Nam sequitur ex dicitis, corpus Christi futurum esse maximum omnium, vel positivæ, vel saltem negatiæ, vt scilicet, nullum sit maius illo. Consequens est falsum, teste August.

Loco supra citato. Alias (inquit) peribit de mulierum corporibus plurimum: cum ipsæ nec capillum peritum eſe promiserit. Ac si dicaret, plures Sanctos habuisse in hac vita corpora grandioris quantitatis, quam

Christum, ergo etiam in patria excedent in quantitate corporum, quia non sunt illa priuâdi. Prima vero sequela probatur. Quia anima Christi est in natura libus est omnium perfectissima, ergo de se potens est ad informandum corpus maioris, aut saltem tantæ magnitudinis, quam quævis alia anima. Atque eadem ratione habet tantam virtutem naturalem agendi corpus, quantum habet quælibet alia alia anima: ergo si haber maximum corpus sibi proportionatum, & sue virtuti adæquatum, habebit etiam maximum corpus in tota specie humana. Responſio.

D

Et spondetur idem argumentum fieri posse de corpore Christi mortali, quod scilicet in hac vita debuerit peruenire ad maius augmentum, quam omnia alia humana corpora: cum tamen certo constet, non ita fuisse. Quapropter necessario videtur dicendum ex maiori animæ perfectione, simpliciter non sequi, quod natura sua requirat maius corpus, sicut neque etiam sequitur quod requirat corpus robustius ac fortius. Non enim semper vires spirituales corporibus commensurantur: perfectio autem animæ in ordine ad spirituales actus consideranda est, & ideo talis corpus requirit, atque ita temperatum, vt melius deseruire possit ad spirituales functiones. Hinc fit, vt licet anima sit perfectior: corpus tamen habet ita dispositum, vt non possit ad tantam magnitudinem crescere, quantum alia humana corpora. Et ideo ad argumentum negatur sequela, quæ in rigore non est bona propter causam assignatam. Quamvis de corporibus aliorum beatorum controuerſia sit, an sint futura æqualia, vel inæqualia corpori Christi, quam questionem infra questione 56. attingimus.

SECTIO V.

Vtrum in corpore Christi resurgentis fuerint omnes facultates animæ vegetantis.

Ratio dubij esse potest, quia actus huius animæ non erant futuri in Christo per resurrectionem. Nam in illud corpus etiam conuenit, quod Paul. dicit 1. Cor. 15. *seminatur corpus animale, surget autem spirituale;* & quod Christus dixit Matth. 22. *Neque nubent, sed erunt sicut Angeli Dei in celo.* Et patet, quia actus huius animæ non sunt sine materiali alteratione, & aliquali corruptione, vel aggeneratio-

ne par-

ne partiali: ergo, si actus non sunt futuri in eo corpore, non est cur in eo fuerint relata facultates. Nec defuerunt Catholici, qui hoc argumento adducti negauerunt has facultates manere in corporibus resurgentium: quod de corpore Christi idem consequenter dicere, necesse est. Eorum tamen sententiam falsam censeo, & improbabilem.

Primo igitur certum de fide est, fuisse in Christo omnes partes organicas corporis ad actiones virtutis vegetantis a natura destinatas. Hoc constat ex dictis supra de integritate corporis Christi resurgentis. Nam omnes ex partes organicae substantiales sunt, & de integritate corporis humani. Et confirmatur. Nam ostendimus in superioribus ad perfectionem resurrectionis pertinere, ut singuli homines in proprio sexu resurgent: ergo Christus in sexu virili, fuerunt igitur in eius corpore etiam partes illae, quae in corpore humano ignobiliores censentur: ergo multo magis reliqua omnes. Quia licet videatur haec membra ad inferiores quasdam actiones instituta, tamen per se pertinent ad perfectionem, ac debitum humani corporis compositionem.

Secundo certum etiam est, singulas harum partium ita fuisse dispositas, ac temperatas, prout ex natura sua requiruntur. Hoc etiam est certum ex supra dictis. Quia diversitas organorum in humano corpore ex ijs variis dispositionibus singulorum membrorum consurgit. ergo tam est certum, singula membra habere suam debitam dispositionem, quam est certum, corpus gloriosum esse organicum, ac variis membris naturalibus constans. Hoc cutem de fide esse ostendimus in superioribus ex ipsis Christi verbis. Palpate, & videte, quia spiritus carnem, & ossa non habet, sicut me videtis habere. Item ex eo, quod ostendit discipulis manus, pedes, latus. Denique quia sententia Eutychetis, Origenis, & aliorum, negantum in corporibus resurgentium figuram, & organizationem corporis humani, ut heretica explosa est in quinta synodo, ut Nicephorus refert libr. 17. historiae cap. 28. & a Sancti Patribus, ut videre licet apud Aug. 22. de ciuit. c. 23. & 1. Retract. c. 1. 2. & 3. & in Euclid. c. 84. & sequentib. & Hier. in epitaphio Pauli, seu epist. 27. & in epist. 61. ad Pammachium, de errorib. Ioannis Ieros. & epist. 65. ad Pammach. & Oceanum, de erroribus Orige. & Greg. 14. Moral. c. 29. 30. & 31. & D. Thom. 4. cont. Gent. cap. 84.

Tertio in his concluso, certum estiam esse in corpore Christi glorioso esse omnes facultates naturales animae vegetantis. Ita sentiunt omnes Theologi in 4. dist. 44. D. Thom. q. 1. articul. 2. q. 1. ad 1. Durand. Suppl. Gab. Sotus, & alij. Ratione probatur primo, quia vel haec facultates res ipsa non distinguuntur ab organis corporis, quatenus animam, & debitum temperamentum includunt. Vel si quam aliam qualitatem addunt (ut verius est) illa naturali necessitate consequitur animam informantem organum debite dispositum. Sed responderem possem ad aduersarij, impeditas esse huiusmodi facultates per supernatura dona corporis gloriosi, ut verbi gratia per dotem impossibilitatis seclusum esse facultatem nutriti, & generandi. Sed hoc fictitum est. & sine fundamento dictum. Primo, quia huiusmodi facultates non habent formalem incompossibilitatem cum dote in impossibilitate. Quia non sunt facultates passioe, sed actioe: non repugnat autem corpus impossibile habere facultates actiue. Secundo, quia posterior ratione dicendum esset dotem impossibilitatis formaliter repugnare temperamento primarum qualitatum. Quia quod corpus sit corruptibile, magis prouenit ab his qualitatibus, & necessitas alimenti vel omnino, vel magna ex parte protinet ex actione huius temperamenti, eiusque diversitate in diversis membris: & tamen per dotem impossibilitatis non spoliatur corpus hoc temperamento, sed alicuius noua perfectione impeditae actionem qualitatem.

A litatum (ut infra dicetur) ergo idem dicendum est potius de facultibus naturalibus vegetantis animae. Tertio, quod cesseret actio harum facultatum, nullum argumentum est facultates ipsas esse. Nam (ut recte dixit D. Thom. loco supra citato) potentia non solum seruit ad exequendam operationem, sed etiam ad complementum, & perfectionem ipsius rei & ostensionem virtutis eius, & diuina sapientiae in condendo, seu reparando suo opere perfecto.

Tertul.

Vnde egregie Tert. lib. de resur. car. c. 60. Liber ab omnibus ab officiis: sed non ideo non erunt necessaria. Et extera, quae late, & eleganter prosequitur: quibus similia habet Hieronymus dicta epistol. 61. Et declaratur exemplis. Primo in ipsis partibus organicis, quae etiam sunt instrumenta operationum. Deinde in intellectu agente (si fortasse est res distincta a possibili)

Hieronym.

B manet enim in anima separata, quamvis cesseret eius actio. Ac tandem in ipsomet Christo, qui in vita mortali non curat facultate generandi, quamvis actum non esset habiturus. Et idem est de facultate ridendi, si fortasse nunquam risit. Quarta, & ultima ratio sit, quia priuatio facultatis naturalis est perfectioni naturae contraria, & constituit rem in statu præternaturali, & monstruosa, quod afferere de corpore Christi, absurdissimum est, & ideo contraria sententia temeraria videtur. Neque nouam obiectionem reperio, quae in eius fauorem fieri possit, aut nostra explicatione indiget.

Quarto addendum est, actiones harum facultatum nunquam fuisse in corpore Christi gloriose.

C Probatur, quia huiusmodi actiones supponunt corpus indigenis alimento, atque a deo possibile, & alterabile. Quamvis enim actiones huius partis directe versentur circa alimento, quod attrahitur, distribuitur, disponitur, atque conuertitur, tamen non sunt sine aliqua corporis alteratione, & mutatione propria corporis corruptibilis.

Obiectio.

Vna tamen superest difficultas de actione comedendi. Hæc enim propria esse videtur animæ vegetantis, cum ad eum actionem ultimam ordinetur: & tamen hæc vere, ac proprie fuit in corpore Christi gloriose, iuxta illud Actor. 1. Et conuicens precepit eis, ab Ierosolymis ne discederet. Et Lue. & Ioann. ultimo, vbi refertur, comedisse cum discipulis. Quod autem vere comedenter, probatur, tum ex proprietate verborum, quae in historica præterim narratione retinenda est, quantum fieri possit. Tum maxime, quia Christus illud exhibuit tanquam certum signum vita, quam per resurrectionem recuperauerat, ut tradunt Leo Papa ferm. 1. de resurrectione cap. 3. Damascenus lib. 4. de fide capit. 1. August. lib. 3. de mirabilibus scriptura cap. 14. Epistol. 49. & 13. de Ciuit. capite 22. Chrysostom. 86. in Ioan. Amb. & Beda Lue. ultimo, Gregor. homil. 29. in Euangelia, & D. Thom. quæst. sequentiart. 6.

Act. r.
Luc 24.
Ioan 21.

D In hac difficultate duo sunt extrema vitanda. Primum est eorum, qui putarunt, Christum post resurrectionem ita vere comedisse, ut cibum in substantia sui corporis conuerteret. Ita Durand. in tertia distinctione 22. quæst. 6. ad 2. vbi comparans Angelum comedentem in corpore assumpto cum Christo. Comedente in corpore glorioso, dicit, in illo non fieri digestionem, & conuersionem cibi in corpus assumptum, utramque vero factam esse in Christo.

Leo Papa
Damasc.
August.
Chrysost.
Ambros.
Beda.
Gregor.
D. Thom.

E Clarius in 4. distin. 11. quæst. 4. dicens, alimento vere esse conuersum in corpus Christi, & alias non posse esse veram comedionem, nec verum argumentum veritatis carnis. In eadem sententia est Vvaldensis Christus comedum post resurrectionem. Bionem cibum in substantiam sui corporis non conuerteret. Gregor. Papa aliquid

Vvaldensis
Christus
comedum
post resurrectionem
Bionem ci-
bum in sub-
stantiam
sui corporis
non conuer-
teret.
Gregor. Papa

aliquid in corpore Christi potuit immutari, non surrexit corpus Christi imparsibile, & immortale. Oportuit enim per additionem matræ augeri, & aliquid de quantitate eius immutari, ut posset cum aduentu continuari. Vnde vel refurrit imperfectum, vel postea monstrum effectum est. Opinio autem Valdensis in primis impertinens. Quia ille modus miraculose conuersio, nihil referit ad veritatem conuersiois, ergo superflue, & sine fundamento singitur. Præterea, cum re vera in corpore Christi, nulla sit facta mutatio substantialis, nec noua dependetia, aut præsentia, non potest singi transsubstantiatione cibi in ipsam.

Alterum extreum est aliorum, qui dicunt illam non fuisse veram conuersiois, sed apparentem, qualis est Angelica in corporibus assumptis. Hoc enim exemplo vtitur Augustinus locis citatis, præfertim in illo de Mirabilibus scriptura. Sed hoc enim simpliciter loquendo, verum non est propter rationem factam, scilicet, quia alias illa conuersio non fuisse verum, ac sufficiens via signum.

In primis ergo dicendum est, non est de ratione vera conuersiois, vt cibus digeratur, vel conuertatur in substantiali conuentis. Nam hoc est, conuersio cum nutritio confundere, cum tamen nutritio sit quid posterius, ut separari possit à vera conuersione, quæ antecedit. Vere enim dicitur homo comedisse cibum, etiam paulo post illum ejiciat integrum, atque immutatum. Solum ergo est de ratione vera conuersiois, ut per vitalem actionem, & organa vita cibus ore sumptus, in stomachu traiiciatur. Quod totum fieri potest in corpore gloriose, quia nullam alterationem inquirit, sed solam motionem localem, quæ corpori gloriose non repugnat. Neque oportet admodum inquirere, quomodo corpus Christi cibum illum eicit, si in propriam substantialiam non conuertit. Nam (ut omittam, potuisse illum subito consumere, vel in præiacente materiam resolvere) dici etiam potest, cum Christo corpus esset gloriosum, per dotem subtilitatis potuisse facere, ut in stomacho non detineretur, sed absque villa resistentia corporis gloriose in aliud locum pro Christi voluntate, arbitrioq; transiret. Vnde si, esse differentiam inter hanc Christi conuersioem, & Angeli in corpore assumpto. Nam licet in exteriori motione locali conueniant (revera enim Angelus per corpus assumptum atterit, & dividit cibum, illumque id interiora transmitit) tamen illa actio Angeli, vt est à corpore, non est actio vita, neque ex virtute propriæ formæ talis corporis: & ideo non est vera conuersio veritate rei, seu speciei, licet sit vera veritate significatiois, vt dixit D. Thomas hic artic. 3. ad tertium, & i. par. quest. 51. articul. 3. ad quintum, & clarius quod 2. art. 5. Tandem ad difficultatem propositam ex dictis etiam patet responsio. Nam conuersio proprie non est actus animæ vegetantis, sed potius sentientis, & loco motuæ. Est enim quasi applicatio quædam materiæ, in quam posuit in virtutem suam exercere facultas nutritiæ: & ideo fieri potest in corpore gloriose non ex indigentia, sed ex potestate, vt recte Augustinus & Beda docuerunt.

SECTIO VI.

Virum in corpore Christi gloriose fuerint omnes facultates animæ sentientis, & actiones earum.

In his facultatibus tria possunt considerari, organa scilicet, potentia, & actus. Primo igitur de organis nihil est quod addamus præter dicta in præcedenti sectione, & in locis ibi citatis. Constat enim, omnia hæc organa, & eorum varietatem, fuisse necessaria ad integratem, & perfectionem illius corporis.

*Differentia
inter con-
uersioem an-
geli, & cor-
poris Christi
gloriose.*

D. Thom.

*August.
Beda.*

Art. IV.

A Secundo de potentia sensitiva eadem ratio est, *Potentia* quæ de vegetatiis, & multo maior. Quia & habent *sensitiva* eandem connexionem naturalem, & necessariam *corpore* cum forma humana informanda organa disposita, & non impedita, & perfectiores sunt, minique repugnant perfectioni corporis gloriose. Certum ergo est, has omnes potentias esse in corpore Christi, neque circa hoc aliquid addendum occurrit iis, quæ præcedenti sectione dicta sunt.

Tertio de actibus perspicuum est, posse Christum exercere actus aliquos animæ sentientis. Quod in ge- *Sensaciones* nere de Beatis docent Theologi in 4. distin. 44. & à fortiori certius est de corpore Christi, quod est pri- *aliquas in* *corpore gloriose exir-* *re. C. ri-* *bus poset.* mum exemplar, & mensura omnium Beatorum. Quia ratione in tota hac materia præ oculis habentur *actus*, cum sint immobiles, perfectionem afferunt, & aliunde non requirunt semper materialem aliquam alterationem, neque indecentiam illi statui repugnantem. Ergo non repugnat illi statui, sed potius ex se maxime decent. Neque est, cur omnes illæ facultates sint otiose, & imperfectæ, cum sint capaces sua ultima perfectionis, quæ in actu secundo consistit, & status illæ ordinatur ad obtinendam ultimam perfectionem in omnibus, quod fieri pos- *fit. In que est magna differentia inter has potentias, & animæ vegetantibus. Quia actiones vegetatiæ partis non sunt proprie immanentes: sed transientes, & ita per se non pertinent ad intrinsecam perfectionem suarum potentiarum, sed ex accidente, ut vi-* *tius* *conseruari possit. Vnde sit, ut sint imperfectæ simpliciter, cum sine alteratione materiali non exerceantur. Secus vero est in potentia sensitiva, ut diximus. Et hæc assertio inductione facta in singulis potentiis evidenter constabit.*

Quarto igitur certissimum etiam est, actus int- *erioris sensus, vel appetitus sensitivi habere locum in* *interiori, &* *corpore Christi gloriose. Primo, quia in hoc gradu appetitus in* *hunc sunt perfectiores. Secundo, quia sensus interior* *non indiget actuali immutatione ab obiecto suo, sed* *Christi glori-* *potest species conservare, & in absentia etiam obie-* *cti operari absque villa alteratione. Tertio actus ap-* *petitus, præsertim amor, & voluptas, si circa obie-* *cta honesta versentur, perfecti sunt, & valde con-* *uenientes humanæ naturæ. Vnde Gregor. Nazianz.*

orat. 10. in laudem Cæsarij fratris agens de anima *Beata eiusque voluntate, subdit. Cum cognatum car-* *nen reperit, eam quoque ad gloriam celestem hanc fidem sibi* *admitteret, & quemadmodum ob naturam coniunctionem* *arumnarum ipsius particeps fuerat: sic etiam iucunditates* *sue cum ipsa communiciabat, totum videlicet corpus in se* *ipsam afflens. Quæ fere verba retulit Anastasius Ni-* *cen. lib. quæst. sacræ Scripturæ, quæst. 87. & similia* *habet Ansel. lib. de similitudinibus cap. 57. Addo ve-* *ro, quævis hi affectus in nobis sicut cum aliqua cor-* *poris alteratione, tamen in illo corpore gloriose, vbi anima perfecte dominabitur, nullam fore ne-* *cessariam alterationem. Quod si oportuerit, fieri motionem aliquam vel spirituum vitalium, vel sanguinis, aut alterius humoris, ea fieri alteratione propria cum sola locali mutatione. Sunt ergo actus harum potentiarum in corpore gloriose, non quæ*

dem omnes illi, qui possunt esse in iis potentia: ali- *qui enim includunt malum aliquod, vel carentiam* *boni conuerientis, vt sunt tristitia, dolor, turpis vo-* *luntas, & similes. sed iij tantum qui decentes sunt, &* *conseruane gloriam, ac statui Beatorum. An vero iij* *actus possint versari aliquo modo circa Deum, & el-* *se supernaturales in substantialiam, vel tantum in mo-* *do, quæstiones sunt communes corpori gloriose,* *& mortali: & ideo non sunt tractandæ hoc loco, sed* *in prima secundæ: attigimus autem illas in priori* *tomo.*

Quinto hinc etiam est certum, actum potentia-

loco motuæ conuenire corpori Christi gloriose.

Quod

Motus pro- *gressus in* *corpore* *Christi glo-* *riæ.*

Disput. XLVII.

Sectio VI.

517

Quod in Euangelio habemus expressum. Sapientia enim de Christo post resurrectionem dicitur, ambulasse, ingressum esse, & similia, quae motum localem etiam progressuum significant. Ratio vero est, quia hic motus oritur ex appetitu, & phantasia, si organa corporis sint disposita, sed ostensus est in Christo esse actus appetitus, & phantasia, & corporis organa esse integra & disposita. Neque obstat, quod potuerit corpus Christi moueri alio supernaturali modo per dorem agilitatis (vt infra videbimus) scilicet, vel transundo ab extremo, ad extreum sine medio, vel transundo per medium, non motu progressio, sed veluti simplici impetu, ut quando ascendit in celum: nihil, inquam, hoc obstat, nam potestas supernaturalis non excludit naturalem, & viis illius non est necessarius, sed voluntarius, & ideo potuit Christus vtraque vtrisuo arbitrio. Decuit autem, ut interdum vteretur virtute motu naturali ad veram resurrectionem ostendendam. Existimari enim posset phantasma, si semper supernaturali modo appareret, ac moueretur.

Sexto hisac etiam fit, actum loquendi interdum
fuisse in corpore Christi glorioso. Hinc enim licet a-
liquo modo sit ab anima rationali, ut à principali
motore ac gubernatore, proximam tamen tribuitur
animæ sensitiva: quatenus proxime procedit ab ap-
petitu, & phantasia per organa corporis. De hoc ergo
actu etiam habemus expressa testimonia in o-
mnibus ultimis capitibus Evangeliorum: quæ in-
telligenda sunt, de vera locutione propter ea, quæ
adduximus de vera comectione. Vnde eadem est
ratio huius assertio[n]is, quæ precedentis. Quia vera
locutio ex parte animæ procedit ex apprehensione,
& appetitu: ex parte vero corporis, requirit vitalia
organa ad usum loquendi accommodata, ac dispo-
sta, sed hæc omnia sunt in corpore Christi glorioso:
ergo.

Dices ad locutionem etiam requiri aerem, vt eo percusso sonus effomeretur: sed hic non est in corpore Christi glorioſo: ergo neque potest esse sonus, aut vox. Respondeſt in primis, hanc difficultatem non habere locum in Christo, quamdiu in terra post resurrectionem conuersatus est, de quo tempore Euangelio loquuntur: tunc enim eodem modo poterat aerem emittere, & attrahere, sicut & nos. Quia ex parte corporis eius erat eadem facultas, & virtus aerea: & ex parte spiritus ea deinceps non erat, & sic

Objection.

Responsio.

Erit in glo-
riosis corpo-
ribus vox &
laus diuina,
et eam corpo-
ralis.
Psalms. 149.

Arnob.
August.

Basil.
Theod. r.

Greg. Pap.
Job. 8.

Fr. Suarez, tom. 2.

A natus lib. 5. contra hæres. cap. 8. tractans illa verba ad Irenæ. Rom. 8. In quo clamamus Abba, Pater, Si pignus (inquit) habentes clamamus Abba Pater, quia si, quando resurgentēs à facie ad faciem videbimus eum? Quando omnia membra affluerint exultationi hymnum protulerint? Quæ verba vñspruit etiam August. lib. 22. de Cuiuit. 20. August. Erit ergo in gloriis corporibus vox, et diuina laus, etiæ sensibilis: multo ergo magis in corpore Christi.

Neque obstat difficultas posita. Quia (vt notauit D. Thom. in 2.d.2. q.2.art. 2.ad 5. & in 4.d.44.q.2.art. 1. qu. 4.) ad formandam vocem non est necessarius *Formatio* externus aer, qui trahatur, vel expellatur: sed sufficit *vocis, & loci* internus, qui est in humano corpore. Huiusmodi enim aer (vt supra diximus) etiam est in corpore gloriose in pulmone, & in aliis interioribus partibus corporis, quæ neque alicio corpore replentur, neque vacuae esse debent. Potest ergo Beatus formare vocem mitiendo aerem per aspergam arteriam vena Obiectio ad os, ibi quæ lingua, labiis, & aliis organis illum refragendo in palato. Dices quomodo potest solo aere in corpore inclusa vox formari? Oportebit enim aliquem locum interiorum partium corporis vacuum relinqui, dum aer ad formandam vocem impellitur. Responderi potest ex D. Thom. supra ad reformationem vocis non esse necessariam expulsionem & attractionem aeris. Cuius signum est, quia dum homo respirat, non potest vocem formare. Sed licet verum sit, non esse necessariam aeris expulsionem extra os, neque attractiones aeris extrinseci; tamen intelligi non potest, quod fiat sonus, & vox, quin aer in expellatur, & repercutiatur: non potest autem aer impelli quin aliunde expellatur, quia impulsum ille fit per motum localem. Dicendum igitur est, expelli quidem aerem aliquibus partibus interioribus corporis: illas tamen non manere vacuas, quia statim illuc succedit alius aer existens in novi. *Responsum.*

bus propinquis, vel per rarefactionem, quæ non videtur repugnare aeris, etiam si sit intra corpus gloriosum: quia non est pars eius: vel certe per solum motum localem, & quasi circulum quendam totius aeris exentius, & subintrantis secundum diueras partes suas in diueras partes corporis. Quod facile intelligi potest in corpore glorioso: tu propter subtilitatem eius, unde fit, ut aer quiet in illo, facile possit quaslibet partes eius penetrare. Tum etiam propter perfectum dominium, quod habet anima supra corpus gloriosum, & omnia, quæ in illo sunt. Ex quo etiam prouenit, ut licet impellat aerem vsque ad os & labia: ita tamen illum continuat, ut non permitat extra corpus egrexi, nisi quantum necessit ad formandam vocem. Et ideo quod ab una parte expellitur, alia via reuertitur. Vnde potest semper formari vox, quamvis nec foras aer propellatur, neque partes aliquæ vacuæ relinquantur. Et his modis est sufficiens, quod attinet ad vocis formationem. Nam quod alij dicunt, in corpore coelesti posse formari vocem, impellendo, & attrahendo illud, mihi non probatur. Tum quia, neque consentaneum est naturæ incorruptibili cœli, neque humano corpori accommodatum. Tum etiam, quia corpus Christi non est intra cœlum neq; penetrative, neque circumdatum illo, sicut nos sumus in aere: sed est supra cœlum, ut statim dicam tractando, quomodo hac vox possit audiiri. Aliud enim est formari, aliud audiiri, & hanc solum explicatum est, quomodo formetur, quomodo autem audiatur statim dicam.

XII. *RENAISSANCE* VIII.

qu

que tempore est certior in aliquibus sensibus, quam in aliis. Primo igitur de visu est res certissima, & de tempore ante ascensionem constat aperte ex historia Euangelica. Post ascensionem in celum facile etiam intelligitur, corpus illud posse videre seipsum. Est enim per lucidum, & transparens (vt infra dicimus) effugo de se visible, & potest immutare sensum actione perfectius absque alteratione materiali, vel corruptibili. Hic enim sensus inter omnes perfectior modo immutatur, & operatur: vnde eius actus valde perfectus est, & corpori incorruptibili accommodatus. Solum de externis obiectis potest esse nonnulla difficultas, quomodo possint videri a Christo, quando ab eo distant, cum non sit interiectum medium, per quod possint species deferri. Neque enim dici potest defferri per corpus celeste, loquor enim de corporibus, que sunt extra celum, v.g. de corpore B. Virginis, & quae sunt alia supra conuexum celi existentia, quae poterunt esse realiter distantia inter se, quamvis inter ea aliquod corpus non sit interiectum, & tamun sine dubio videre se possunt, vt eleganter docet Greg. libr. 18. Moral. cap. 27. alias 31. Vbi non solum dicit, posse vnum Beatum videre alium quoad externum vultum: sed etiam totam corporis harmoniam usque ad ipsa viscera, & cor. Quod significat etiam Aug. 22. de Ciuit. c. 40. & Cyprian. August. Chrysostom. Chrysost. episo. 5. ad Theodorum lapsum circa medium, idq; explicat exemplo transfigurationis Domini, vbi Apostoli Christi corpus viderunt in gloria splendore diuina virtute confortati. Nam splendor ille, inquit, prout est, videri non potest, nisi ab oculo immortali, & incorruptibili, qualis erit in corporibus beatis. Denique in hac visione, prout ad Christi corpus terminatur, praecepit corporis beatitudinem confidere docuerunt Cyprian. serm. de naturitate Christi. August. in manuali c. 26. & lib. de spiritu & anima cap. 4.

Sed quomodo, & quo medio recipiet tunc visus species? Nam obiectum visibile per lineam rectam mittit species ad oculum: at vero per lineam rectam inter obiectum, & oculum nullum est corpus nec celeste, nec aereum. Dici potest, species illas multiplicari per vacuum. Sed non recte, oportaret enim creari & per se existere, quae sunt miracula non necessaria. Facilius igitur dicitur, obiectum immediate agere in sensum distantem, producendo in illo species, sive id faciat naturali virtute (vt aliqui existimant) sive diuina. Est enim hic modus immutandi potentiam conuentane corpori gloriose, quod spirituale a Paulo vocatur. Vnde, sicut vnum spiritus loquitur cum altero, manifestando suum conceptum, & illius speciem imprimendo absq; impedimentoum distantiae, ita illa corpora gloriose participant hanc efficaciam. Ex quo inferant aliqui, posse corpus gloriosum (quantum in se est) immutare visum, atque adeo videri ad quamcumq; distantiam. Quia si diuina virtute eleuant ad agendum sine dependentia a medio, eadem ratione poterit elevari ad agendum sine dependentia a propinquitate, vel distante. Quod in spirituali etiam immutatione, quae sit in locutione Angelorum, reperiuntur multi existimant. Et saltem de corpore Christi mihi non est dubium, quin habeat hanc efficaciam, quatenus est obiectum visibile.

Dices, Ergo eadem ratione poterit oculus Christi, vel alterius Beati videre quodlibet obiectum visibile, quantumvis distans. Habet enim potestiam visuam perfectissimam, & organum optime dispositum. Respondet ita aliquos sentire, & significat Scotus in 4. dist. 50. art. 6. Sed cum ad videndum non solum requiratur perfectio potentiae, sed etiam species visibilis, quae imprimenda est ab obiecto, hoc non potest sufficiendi fundamento affirmari. Quia obiecta visibilia, quae nunc sunt in terra, non possunt imprimere species sui in oculis Christi, aut B. Virginis naturali virtute, vt per se constat. Quod autem di-

A unius eleuentur ad imprimendas illas, aut quod Deus supernaturaliter illas infundat, aut de virtutem supernaturem Beato ad videndum sine speciebus quodcumque obiectum, vbiunque sit, nulla ratione sit satis verisimile, si generaliter de omnibus Beatis sit sermo. Quia licet illa omnia sint possibilia, non tamen pertinent ad Beatorum statum, nec est perfectio beatitudini eorum debita. De Christo autem Domino, propter singularem quandam omnipotentiae participationem, quam habet humanitas eius, vt est instrumentum coiunctum Verbi, probabile est posse videre etiam oculis corporeis quodcumque obiectum visibile, vbiunque sit, non per speciem acceptam ab obiecto, seu per efficien- tiam obiecti: sed per efficaciam ipsius Christi, quia haec virtus non est in obiecto, sed in Christo, qui hoc potest facere, vel supernaturaliter efficiendo visionem sine specie. Nulla enim est in hoc repugnantia, vt ex ijs, quae traduntur in prima parte sup-

Potentia
sua Chri-
stus ad quodlibet
obiectum
quantumvis
distantia ex-
tenditur.

B Secundo probatur, & declaratur conclusio posita in auditu. De quo, sicut & de voce immerito dubius fuit Bona. in 4. dist. 49. art. 3. q. 1. agens in genere de corporibus gloriois in celo existentibus. Mihi tamen res viderit satis certa. Nam de auditu eadem fere oratio est, quae visu. Nam etiam hic sensus tamum requirit intentionalem immutationem, eiusq; operatio est valde perfecta, pertinens quodammodo ad perfectum vsum rationalis vita, in quantum signa aliorum conceptus representantia hoc sensu percipiuntur. Propter quod vocatur sensus disciplinae. Et confirmatur. Nam delectatio auditus suauissima, & perfectissima, & quodammodo spirituialis, & maxime decens statum Beatorum. Denique quamdiu Christus post resurrectionem cum hominibus conuersatus est, plane constat ex Euangelio, sicut vere loquebatur, ita vere, & proprie aliorum voces audiuisse. Nam hoc etiam fuit vnum ex testimoniis verae resurrectionis. At vero post Ascensionem in celum, licet Euangelium nihil dicat: tamen certum etiam est, ibi posse non solum Christum, verum etiam alios Beatos exercere hunc actum. Supradicantea enim esset ibi vox, si non posset esse auditus. Et ita Sancti supra citati vtrumq; simul affir- mant, & ex eisdem scripturis colligunt.

D Occurrit autem hic specialis difficultas simili- li, quae de visu tractata est. Nam, licet ibi sit obiectum auditus, vox & facultas, de est tamen medium, per quod deferatur sonus, quia nullus est aer extrinsecus inter corpora Beatorum interiectus. Quam difficultatem attigit D. Thom. in 2. d. 2. q. 2. art. 2. ad 5. & duplicitur respondet. Primo, deferatur vocem aut auditum per confractiōnem, & commotionem celi empyrei. Quae responsio mihi nec satis facit, nec necessaria videtur. Ratio prioris partis est, quia suppono corpus Christi, & aliorum Beatorum esse supra conuexum celi empyrei: multum ergo distat os, & auditus Beati a superficie celi empyrei, quomodo ergo potest moueri, vel confringi lingua, & voce Beati? Quod si quis contendat corpora Beata non esse hoc modo supra celum empyreum, sed intra illud. In primis hoc est contra ipsum D. Thomam, vt infra videbimus. Deinde, licet concedamus, aliquando posse corpus Beatum esse hoc modo intra celum, quis autem negabit posse suo arbitrio ascendere supra conuexum ultimi celi, & ibi loqui, & audire. Præterea, etiam dum corpus beatum est intra celum, non est necessaria illa comotio, & confractio celi empyrei, nec consentanea natura eius. Non enim est minus perfectum, quam alii celi, qui solidiores esse videntur, quam vt possint tam facile confringi, & commoueri. Quod vero non sit necessaria, pater. Quia nec ad formandam vocem (vt supra oftensum est) nec ad deferendas species intentionales: quia haec deferri possunt sine reali sono, art.

Obiectum

D. Thom.

Obiectio.

Responso.
Scotus.

Disput. XLVII.

Sectio VI.

D. Thom. Spacies soni fine medio ad aures beatorum in calo deferri quomo- de posint. adeo sine reali commotione medij. Hæc igitur est secunda responso D. Thomæ, scilicet, species soni deferri secundum esse spirituale tantum, & ideo non esse necessarium commotionem medij. Sed adhuc superest difficultas, quia saltem est necessarium medium, quod nullum est, quando corpora Beatorum sunt supra cœlum. Responderi tamen potest, nunquam corpora beata ita esse supra cœlum, quin aliqua ex parte contingat cœlum. Sed id illud modi-

qua ex parte contingat cœlum, & ideo in media-
te posse species foni ad auditum deferri. In hoc enim
differt sonus à luce, vel colore, quod non necessario
multiplicat species per lineam rectam, sed quacun-
que aliatione. Et hic modus non est impossibilis.
Secundo vero, & facilius responderetur (sicut de visu
diximus) posse Beatum imprimere speciem suæ vo-
cis in auditum distante in immediate, nihil operan-
do circa medium, vbi eadem proportione applicari
possunt omnia, qua de visu diximus. Hinc vero col-
ligi potest, quamvis posset Christus in celo habere
actum huius sensus: non tamen esse necessarium, vt
semper sit in aliquo actu eius, nec determinatè,
nec vagè, cum non sit necesse, vt vel ipse, vel alij sem-
per loquantur, aut canant. Nel tamen idem omnino
est de sensu visus. Quia obiecta visus non pendit ex
aliqua actuali actione libera: sed sunt res permanen-
tes, & stabiles, qua semper sunt sufficienter applica-
ta, vnde ex parte obiectorum semper esse potest
actualis visio, quamvis ex libertate Beati id non sit
simpliciter necessarium. Est autem verisimilis sem-
per esse in aliquo actu videndi, aut ipsum corpus
Christi, aut ha beatitudinis consortia.

Bonauent. Tertio de odoratu, Bonaentura supra negat, es-
Beati in celo fein corpore glorioſo actum eius ſenſus. Sed non
olfactum video quo fundamento. Eſtenim res perfacilis, ap-
exercere plificando omnia, quæ diximus. Nam etiam opera-
poſſunt. tio huius ſenſus exerceri poterit ſine alteratione ma-
teriali corporis ſentientis, & alioqui obiectum non
deerit etiam in celo. Cure enim odorum ſuauitas ibi
deficiet? Vnde in lib. de ſpiritu, & anima, c. 5. Augu-
ſtinus ſeu auctor eius, loquens de Beato ait: *Nec dici*

August. dicitur. Vnde hinc de spiritu, & anima, c. 8. Augustinus seu auctor eius, loquens de Beato ait. Nec dici potest quantam habeat in gusto voluptatem, quantam in sapore iucunditatem, quantam in odore suauitatem. Verum est, sensum ab Augustino intentum magis videtur metaphoricum, quam proprium: vtroque tamen modo vera est sententia, quam statim aliorum Patrum testimonis confirmabo. Quin potius (vt verisimile censio) ipsa eriam Beatorum corpora suauissimum odorem emittent. Habetur enim intensa plena humoribus, & aere, optimis qualitatibus, & odoriferis affectis. Haec enim perfectio maxime decet illum statum, sicut est contrario corpora damnatorum erunt foetida. Neque in explicando modo, quo huiusmodi obiectum immutabit olfactum, occurrit noua aliqua difficultas. Solum posset quis obijcere. Quia operatio huius sensus non videtur a modum necessaria in corpore immortali, cum ex natura sua non sit ita spiritualis sicut operatio visus, & auditus, neque ordinetur ad perfectionem animae secundum se, sed ad conseruationem vitae. Propter quod in brutis hic sensus maxime viget, ergo ubi non erit vita animalis, non erit necessaria operatio eius. Respondeatur, in his actibus non tantum esse

Reſponſio. *cluſus. Reſpondit ut in his actionibus non tantum in eis*
conſiderandam vtilitatem ad alios fines extrinſicos: ſed perfeſionem, quam per ſe afferunt. Si enim
ex ſe decens eſt, & alias non repugnat corpori inco-
ruptibili, etiam illi non fit neceſſaria ad eius conſer-
uationem, vel alios fines, propter ipſam natura per-
feſionem expeti potest. Maxime quia hoc actu exci-
tari ſolent animus ad Dei laudem, & internam deuotio-
nem, quae vtilitas eſſe poterit in Beatis, quamuis
ea ſimpliciter non indigeant. Et hinc tandem colli-
gitur potuſſe Christum illis quadragesima diebus
ante aſcenſionem exercere actum huius ſenſus circa
hac inferiora corpora odorifera, quia erant objeſta
proportionata, & immutare oſſactum poſſunt fine

Fr. Suarez, tom. 2.

À materiali alteratione. Tamē propter excellentiam corporis beati, & perfectum dominium, quod in suas actiones habet, non exercebat hunc actum, nisi circa perfecta obiecta, & decentia, neque ab aliis spe- ciem accipiebat.

Quarto de gusto, & tactu maior est difficultas, *Gustu*, & cum hi sensus non videatur sine alteratione materiali immutari. Nihilominus probabilius est: etiam corpore gloriosus sensus habere actus suos in corpore gloriose, *riso suus* Quæ est aperta sententia Anselmi, libro de similitudinibus cap. 57. vbi cum dixisset, *Totus Beatus inenarrabilis suavitatis abundans est* replendens, subdit. *Quid dixit totos? oculi, aures, narres, os, manus: guttur, cor, iecur, &c. mirabilis delectationis, & dulcedinis sensu replebantur;* *Anselm.*

Et Laurentius Iustinianus lib. de disciplina, & perfectione monast. conuers. cap. 23. *Caro (inquit) spirituалиs effecta per omnes sensus suos multimodis exuberabit dilectus delectabitur oculus in amabilis Redemptoris aspectu, cum videbit Regem in decoro suo gloria ornatum, ac diademate redimittū, quo coronauit cum mater sua. Melodica cantica ciuium superiorum non mediocriter mulcebunt auditū: flagrans quoque suauitas celestium odoramentorum mira liquefactione resperget odoratū: indicibilis etiam dulcedo omnium delectabilium melliflua quadam, & incunda societate oris saginabit palatum: ipse demum tactus sibi congruis abundabit delitio, quas experti narrant. Fas etenim non est, ut in colorum gloria quidquam vacet a Dei laude: quin patiens iustum, vi cuncta corporis membra suum proprio modo effrant conditorem, quatenus, sicut ab ipso sumpserat principium, ita & in illo dedicatus sua beatitudini finem, ut Deus sit*

Primum & in his ueris, non vestimentis, sed in aliis, in omniis. Idem colligi potest ex Prospero libro primo de vita contempl. cap. 4. vbi dicit, omnia bona, quæ in humana nature peccatum corrupserat, reparanda esse in melius, id est, intellectus sine errore, memoria sine obliuione, cogitatio sine pervergatione, charitas sine simulatione, sensus sine offensione, caritatis sine fastidio, & tota sanitas sine morbo. Ex quorum Patrum verbis, ac sententiis variæ etiam coniecturæ colligi possunt, quæ generaliter probant de omnibus sensibus. Solum super, ut ostendamus in his duobus, scilicet gustu, & tactu nihil esse speciale, propter quod eorum actus corpori gloriose repugnat. Nam in primis non est repugnancia ex parte materialis immutacionis seu alterationis. Quia hæc non est per se necessaria ad actus horum sensuum. Nam licet naturaliter sit semper coniuncta cum intentionali immutacione: tamen re ipsa est diuersa, unde facile possum: separari in subiecto, quod est capax vnius, & non alterius, quale est corpus gloriosum. Nam si calor, & species intentionales caloris sunt qualitates realiter distinctæ, cur non poterit corpus gloriosum alteram sine altera recipere? Quandoquidem est capax vnius, & non alterius, & illæ non habent ordinem inter se, sed tantum concomitantiam respectu corporis passibilis. Et quod hoc eadem ratio est de gestu. Deinde quod non deficit obiectum, in tactu quidem est manifestum. Nam in primis Christus ante Ascensionem dicebat, *Palpate, & videte, sic ut ergo ipse tangebatur, & tactu percipiebatur; ita etiam & tangebat: poterat ergo illa corpora tactu percipere, utpote obiecta tangibilia: & ex alio capite non est repugnancia, ut ostensum est.* Post Ascensionem vero similis ratio locum habet. Nam etiam corpora gloriosa poterunt se tangere: poterat ergo vnum optimam dispositionem alterius percipere. Magna enim imperfectio videretur, si illa corpora se tangendo, nihil sentirent, ac si essent inanimata. Degustu vero (si loquamur de Christo; eo tempore, quo cum Apolothis versabatur, & cibum sumpsit) nullum est incommodum, quod sicut tunc vere comedebat, ita etiam vere perciperet cibi saporem, & gustum, absque alteratione materiali, vel alia imperfectione beatitudini repugnante. Si autem sit sermo de tempore post Ascensionem, difficilius

Bonavent. est in celo obiectum gustus inuenire. Propter quod A Bonaventura supra, hunc actum negat esse in Beatis. Sed non est Deo difficile, facere, ut aliquis sapidus humor sit intra organum gustus, qui sensum illum posse intentionaliter afficere, ut D. Thomas dixit.

Obiectio. Dices, Ergo esse poterit in corpore gloriose delectatio ex tactu & gustu proueniens: consequens autem videtur in conueniens. Quia huiusmodi delectatio indecens esse videretur, nec est finis actionis rectæ: sed potius est propter actionem, ibi autem talis delectatio, non est necessaria propter aliquam actionem, neque propter se est expetenda, quia hoc non est rationi consentaneum. Vnde D. Thom. quarto contra Gentes cap. 83. simili fere discurso concludit, in corporibus gloriis non esse futuras delectationes venerorum, & omnes rationes, quas ibi adducit, a

D. Thom. que videntur procedere de omni delectatione tactus, & gustus. Respondebat delectationes horum sensuum honestissimas, ac decentissimas non repugnare corpori gloriose, neque esse prater rationem, sed potius admodum rationi consentaneas, quia non propter se expetentur: sed ut omnibus modis magis glorificetur Deus, ut recte Laurentius Iustinianus loco supra citato indicavit. De quib[us] etiam intelligi possunt, quæ ex Nazianzeno, & Anastasio supra retulimus, & quod nomine Augustini dicitur libr. de spiritu & anima capit. 64. Ibi erunt bona corporis, & anima, qualia oculus non vidit, nec auris audiuit, nec corpus cogitauit. Quid enim amas caro mea? quid desideras anima mea? Ibi est, quid quid amatis: ibi est, quid quid desiderauit. Si delectat pulchritudo, fulgebunt iusti sicut sol: si quilibet munda voluptas, torrente voluptatis deictatis sua potabit eos Dominus. Quæ fere verba transcripti Anselm in proslogio cap. 25. Vnde in lib. de similitudinibus cap. 48. 55. & 57. pulchritudinem, & voluptatem corporis ponit inter partes beatitudinis quando taliæ sunt, ut in eis, vel ex eis nulla Dei offendit contrahi posfit. Denique potest hoc à contrario confirmari. Nam damnati post resurrectionem sensu tactus percipient sensibilem ignem, ex quo, dolore sensibili affectent, ergo corpus gloriosum multo magis percipere poterit aliquod obiectum, quod purissimam aliquam voluptatem parere posfit. Si enim in damnato omnes sensus pena torquentur: cur non magis in beato voluptate perfundentur? D. Thom. igitur dicto lib. 4. contra Gentes: loquitur de materialibus delectationibus ciborum, aut venereorum, quæ vel non decent, vel non spectant ad statum beatorum. Ultimo ex his constat, esse in corpore Christi gloriose spiritus vitales, & animales. Quia hi necessarij sunt ad operationes sensuum, & vitales motus exercendos. Erunt autem hi spiritus in corpore gloriose incorruptibles, ut patebit ex disputatione sequenti. Quia in illis corporibus non est futura alteratio, ideo ergo spiritus semper permanebunt, & per diuersas corporis partes virtutem animæ vtrō, citroq[ue] discurrent.

Responso.

Laure. Iusti. Possunt, quæ ex Nazianzeno, & Anastasio supra retulimus, & quod nomine Augustini dicitur libr. de spiritu & anima capit. 64. Ibi erunt bona corporis, & anima, qualia oculus non vidit, nec auris audiuit, nec corpus cogitauit. Quid enim amas caro mea? quid desideras anima mea? Ibi est, quid quid amatis: ibi est, quid quid desiderauit. Si delectat pulchritudo, fulgebunt iusti sicut sol: si quilibet munda voluptas, torrente voluptatis deictatis sua potabit eos Dominus. Quæ fere verba transcripti Anselm in proslogio cap. 25. Vnde in lib. de similitudinibus cap. 48. 55. & 57. pulchritudinem, & voluptatem corporis ponit inter partes beatitudinis quando taliæ sunt, ut in eis, vel ex eis nulla Dei offendit contrahi posfit. Denique potest hoc à contrario confirmari. Nam damnati post resurrectionem sensu tactus percipient sensibilem ignem, ex quo, dolore sensibili affectent, ergo corpus gloriosum multo magis percipere poterit aliquod obiectum, quod purissimam aliquam voluptatem parere posfit. Si enim in damnato omnes sensus pena torquentur: cur non magis in beato voluptate perfundentur? D. Thom. igitur dicto lib. 4. contra Gentes: loquitur de materialibus delectationibus ciborum, aut venereorum, quæ vel non decent, vel non spectant ad statum beatorum. Ultimo ex his constat, esse in corpore Christi gloriose spiritus vitales, & animales. Quia hi necessarij sunt ad operationes sensuum, & vitales motus exercendos. Erunt autem hi spiritus in corpore gloriose incorruptibles, ut patebit ex disputatione sequenti. Quia in illis corporibus non est futura alteratio, ideo ergo spiritus semper permanebunt, & per diuersas corporis partes virtutem animæ vtrō, citroq[ue] discurrent.

Anselm.

DISPUTATIO XLVIII.

In quinque Sectiones distributa.

De supernaturali perfectione corporis Christi post resurrectionem.

G N superiori disputatione explicuimus naturalem perfectionem, quæ Christi corpus habet in gloria, & obiter attigimus nonnullas perfectiones supernatiales, præsertim ex iis, quæ pertinent ad actus secundos sensuum exterorum, vel internorum, quæ ad animam potius spectant. Quamuis quia per corpus exercentur, simul cum facultatibus corporis computentur, & explicitur. Supereftigitur, ut dicamus de perfectionibus super-

naturalibus, quæ sunt in corpore Christi per modū actus primi, seu bonæ dispositionis superaratis naturali, seu per modum aptitudinis ad motū aliquem corporis, vel modum aliquem existendi, vel agenti corporis supernaturalem. In qua re primum inquirendum in communi est, an data sit corpori Christi huiusmodi perfectio. Deinde in particulari qualis, & quatuorplex sit. De qua retractare solent Theologi 4. d. 44. & 49. nos autem hoc loco cām expedienter censuimus. Primo, quia non est in animo post tractatum de sacramentis instituere disputationem de quatuor nouissimis, quam Theologi in fine Quarti tractare solent. Quia omnia, quæ in eo loci dicuntur, pertinent vel ad materiam de beatitudine, vel ad materiam de peccatis peccatorum, quæ sufficiet in 1. p. & in 1. 2. traduntur. Præterea, quæ de purgatorio, & suffragis mortuorum in 4. tomo huius 3. p. dicēdā nobis sunt, & quæ in fine huius de secundo Christi aduentu ad iudicium differemus. Deinde, quia corpus Christi Domini gloriosum primum exemplar est omnium perfectionum, quæ si in ipso recte explicitur, facile poterunt ceteris omnibus accommodari.

SECTIO I.

Vtrum corpus Christi post resurrectionem, aliquam supernaturalem perfectionem, seu disputationem habuerit.

Q uod resurgentium corpora futura sint altiori, ac perfectiori modo perfecta, ac disposita, quam sunt hæc nostra, tam fuit semper constans, ut inde sumperint aliqui hæretici occasionem negandi veritatem materialium corporum in hominibus resurgentibus, ut Euthychius, qui (vt refert Greg. 24. Moral. c. 29.) negauit, corpus humanum post resurrectionem futurum esse carneum, & ante ipsum Origenes, vt refert Epiphanius, ex Methodio hæresi 64. & in epistola ad Iohannem Ierosolymitanum, quæ est 60. inter epistolas Hieronymi, & Hieronymi, epist. 61. Hieronymus aduersus eundem Iohannem, & Ildorū libr. de doctrina & fide cap. 6. & Theophyl. i. ad Corint. 15. Qui sumperint occasionem errandi ex quibusdam locis Pauli prænō intellectis, vt est illud. Seminatur corpus animale, surget autem spirituale: & illud, Caro & sanguinem regnum Dei non posse debent: quæ in superioribus tractata sunt, & in sequentibus ad veritatem Catholicae confirmandam illis tremur. Addit etiam potest ratio in horum fauorem, quia non potest seruata corporis natura, conditiones naturæ contrarias idem corpus suscipere: sed corpus gloriosum ita erit supernaturaliter perfectum, ut habeat conditiones contrarias nostro corpori, quales sunt esse spirituale esse incorruptibile, esse perspicuum, esse penetrabile, & similes, erit ergo alterius naturæ. Non constat autem, an illi hæretici posuerint hanc corporis diueritatem in ipsa materia, ut scilicet paterint, corpus Christi post resurrectionem non habuisse substantialiam suam ex materia hac generabilium, & corruptibilium: sed ex alia cœlesti, aut cerro ex nulla materia, quæ propriæ quantitatæ subiaceat. An vero solum in accidentibus, & dispositionibus materialibus hanc diuersitatem constituerint: hoc (inquam) mihi non constat, neque ipsi fortasse explicarunt, aut intellexerunt.

Alij vero hæretici, ut veram corporis naturam post resurrectionem seruandam esse tuerentur, nullam aliam perfectionem quam omnino materiale, & naturalem ibi tribuebat, neq[ue] aliud felicitatis, aut voluptatis genus, quam quod ex rebus corruptilibus, earumque naturali vsu, & alteratione confurgit. Ita refert Dionysius c. 7. Eccl. Hierar. par. 1. Dionysius eundemque errore tribuit Cherinthio Dionysius Euseb. Alexand. apud Eusebium lib. 3. Histor. capit. 22. aiās Nicophil. 28. & Nicophor. libr. 3. capit. 14. & august. hæresi 8. & August. Ildor.

Disput. XLVIII.

Hædor. libr. de doctrina, & fide c. 24. Posset etiam re-
censeri hoc loco error Chilistarum, distinguen-
tium duplēm resurrectionem, primam per mille
annos duraturam in terrenis, ac temporalibus vo-
luptatibus, quibus Sancti cum Christo gaudebunt,
postquam futura sit alia celestior, atque diuinior
perpetua duratura. Næx hoc errore sequitur, cor-
pus Christi adhuc esse in priori dispositione imper-
fecta, quasi expectans tempus illud prima resurrec-
tionis. Sed non est huius loci hæc persequi, tractan-
da enim sunt disp. 50. & c. 8.

Dicendum ergo est, corpus Christi Domini in re-
surrectione sua ornatum fuisse variis donis, & qua-
litatibus supernaturali bus, præsertim illis quatuor,
quæ ab omnibus Catholicis agnoscuntur, claritate,
impassibilitate, agilitate, & corporis subtilitate. Hæc
assertio est certa secundum fidem, quæ in primis in
genere probari potest illis verbis Christi. In resurrec-
tione neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut Angeli
Dei in celo. Quibus quoque consentanea sunt illa
Pauli. Seminatur corpus animale, surget autem spirituale.
Huiusmodi enim condito non est corpori hominis
naturalis: est ergo habiturum hoc corpus statum
alium, ac perfectionem, naturam superantem.
Supponimus autem, quidquid perfectionis in scrip-
ptura dicitur de corporibus resurgentibus, maxime
in Christi corpore verificatum iri. Nam summa laus
aliorum corporum est, quod sunt reformanda, & con-
figuranda corpori claritatis Christi, ut dicitur ad Philip-
penses.

Secundo signatim colliguntur hæc proprietates
ex scriptura. Nam de claritate sunt expressa prædi-
cta verba Pauli ad Philip. 3. Reformavit corpus humili-
tatis nostra configuratum corpori claritatis sue. Quam clar-
itatem, nomine glorie, intelligitur significare Paul.
1. ad. Corint. 5. cum dixit, seminatur in ignorabili, sur-
ges in gloria. Nam de hac gloria præmiserat idem A-
postolus. Alia quidem cælestium corporum gloria: alia
terrestrium: alia claritas sola, alia claritas luna: alia clari-
tas stellarum. Stella enim differt ab stellæ in claritate, sic
& resurrectio mortuorum. Tribuit ergo Paulus clarita-
tem corporis resurgentium, diuersam tamen, pro-
diuersitate meritorum, & operum. Vnde eleganter
August. epist. 146. ad Consentium, tractans illa verba
Pauli. Seminatur corpus animale, surget spirituale (in-
quit) In his verbis Apostoli, nunquid fas est putare, melius
corpora nostra resurrecția, quam Christi, cum de illo sit
propositum exemplum, quod fideliter intendere, & per eum
gratiam sperare debeamus? Et cætera quæ eleganter pro-
sequitur August. seu author libr. de cognitione vera
vita ca. 4.6. Vbi de eadem claritate intelligens verba
Christi Matt. 13. Fulgebunt iusti, sicut sol, inquirit, quoniam
modo Paulus eos stellaris comparet. Et respondeat,
quemlibet, vel minimum beatum fore lucidum ut
solem, Paulum vero ad eorum varios gradus expli-
cando vsum fuisse comparatione stellarum. Quia
in hac claritate tantum quisque ab alio pro merito differt,
quantum stella ab stella, corpus autem Christi tantum in
hac claritate omnia excellit, quantum creator creaturas
excusat. Eundem locum tractans August. serm. 134. de
tempore. Videat (inquit) quia promissa est sanctorum
corporibus claritas & diuersa species claritatis, quia diuer-
sa sunt merita charitatis. Et eodem modo intellexit
hunc locum Hierony. Amos 5. & Theodor. 1. ad Cor-
int. 15. & ibi Ambros. & optimus Ansel. His vero te-
stimoniori adiungi potest, illud Daniel. 12. Multe de ipsis
qui dormiant in terra puluere, eugenibunt, alij in vitam
eternam, & alij in opprobrium. Qui autem docti fuerint,
fulgebunt tanquam splendor firmamentum, & qui ad iusti-
tiam erudient multos, tanquam stelle in perpetuas eterni-
tates. Nam hoc loco sermo est de splendore, & clari-
tate corporum, in qua dicit Daniel fore diuersam
resurrectionem bonorum à malorum resurrectione,
vt ibi notant exppositores, & Hierony. epist. 103.
ad Paulinum, & Clemens lib. 1. constit. cap. 6. alias 8.

Fr. Suarez. tom. 2.

Sectio I.

521

A Ruffinus in expositione Symboli, & Fulgentius li-
bro responsorum ad obiectiones Arianorum vbi
de eadem claritate explicat illud Psalmi, In plenori-
bus Sanctorum, &c.

Deinde de impossibilitate, & immortalitate va-
ria sunt, atque expressa scriptura testimonia. Nam
in primis de Christo dixit Paul. ad Rom. 6. Christus
refurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non
dominabitur. Quibus verbis docuit, ad vitam im-
mortalem resurrexisse. Et idem Christus de se dixit
Luc. 24. Nonne oportuit pati Christum, & resurgere à
mortuis, & ita intrare in gloriam suam? qua æterna la-
ne & immortalis est. Vnde generaliter de omnibus
dixit Christus Matth. 25. Surget in vitam eternam. Et Matth. 25.

B ideo vniuersaliter ait Paul. Seminatur in corruptione,
surges in incorruptione: & infra, Caro, & sanguis regnum 2. Cor 15.
Dei possidere non possunt. Et explicans quid nomine car-
nis & sanguinis intelligat, subdit. Neque corruptio incor-
ruptionem possidet, vt nō intelligatur excludi à regno
Dei substantia carnis, & sanguinis: sed mortalitas.
Quapropter subdit inferius, Oportet, corruptibile hoc
induire corruptionem, & mortale hoc induere immorta-
litatem. Quod autem hæc immortalitas futura sit
cum omnino impossibilitate, optime explicuit
Ioann. Apoc. 7. dicens. Non esurient, neque sitiens am-
plius, nec cader super illos sol, neque vltus estis. Quoniam
agnus, qui in medio throni est, reget illos. Et cap. 22. Abster-
ger Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors vlti-
ra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit vlti-
ra, qua prima abierunt. Quæ omnia fere eisdem verbis
promiserat Deus per Isaiam cap. 25. & 49. vt ibi no-
tarunt Cyril. Hieronym. Theodorus.

Præterea de agilitate sunt etiam non obscura scri-
pturae testimonia. Paulus enim 1. ad Corint. 15. ait. Se-
minatur in infirmitate, surges in virtute: seminatur cor-
pus animale, surges spirituale. Et ex verbo po-
pore Christi test colligi hæc agilitas. Nam sicut spiritus facilime
ab uno alium locum transit: ita & spirituale cor-
pus. Quod propterea etiam dici potest, surges in vir-
tute, qua sine vlti difficultate, aut defatigatione pos-
fit, quo voluerit, se mouere. De quo recte intelligi-
tur illud Isai. 40. Qui sperant in Domino, mutabunt for-
titudinem, aspernit pennas, sicut aquila, current, & non
laborabunt, ambulabunt, & non deficient. Quamuis e-
nim hæc verba de tempore huius vita, suo modo in-
telligi possint, optime vero de corporibus resurgen-
tium explicantur ab Aug. epist. 79. ad Ifychem, & Aug. 15.
Hilario Psalm. 138. circa illa verba, sis un/p/ero pennas Hilar.
meas diluculo, quæ de Christo intelligit. Qui cum sum-
p/er pennas suas in resurrectione, iam corpore non gra-
tia: & infra dicit, pennas has pertinere ad demutatio-
nem terrenorum corporum in spiritualem naturam: & po-
ste subdit. Memini & alibi dicens, cum de spiritualium
indecessu iam eternitate tractaret, pennigerabunt tanquam
aquila, naturam euangelii in celum in resurrectione demu-
tatione sumpturi. Atq; de eadem dote optime intelli-
guntur verba Malach. 4. Et orientur sol iustitia, vobis
timenibus nomen meum, & sanctitas in pennae eius, & ege-
diemini, & salutem vlti. Denique Sapientia 3. de Sap. 3.
Beatis dicitur. Fulgebunt iusti: & tanquam sanguis in
arundinero discurrenti. Quibus verbis claritatis & agi-
litatis donum aperiæ significatur, vt notauit Innoc. 3.
3. li. 4. de mysteriis cap. 12.

E Desubtilitate vero non est locus ita expressus in
scriptura. Res autem, quæ illa voce significatur, satis tatis in cor-
indicatur est. Vt enim aliorum expositiones relin-
quamus, per subtilitatem corporis intelligimus vim
semouendi, & quoconque ingrediendi, vel egre-
disq; alterius corporis impedimento, sicut Christus
stus egressus est clauso sepulchro, & ingressus ad di-
scipulos ianuis clausis. Hæc ergo proprietas indica-
tur à Paulo illis verbis 1. ad Corint. 15. Seminatur cor-
pus animale, surges autem spirituale. Hæc enim est pro-
pria spiritus conditio. Velocitas namque, & agilitas
quodammodo potest esse corporibus communis;

XX 3 transire

Dona super
naturalia
corporis
Christi re-
surgentis
qualia
Matt. 22.

Dos clarita-
tis in corpo-
ribus beato-
rum.
1 Cor. 15,
Philip. 3.

August.

August.

Matth. 13.

Claritas in
corpo
Christi glo-
riosa quæta.

August.

Hieron.
Theod. r.
Ambros.
Anselm.
Dan. 12.

Hieron.
Clem. Pap.

Chrysostom.
Theoph.
Damasc.

Ana. Ant.

August.

Greg. Pap.

Lactant.
Cyril. Ieros.

Seneca.

Laur. Iustini.

Bonavent.
Hug. Viñ.

D. Thom.

August.

transire autem absque impedimento corporis, proprium est spiritus. Item alia proprietates iam fuerunt à Paulo in aliis particulis expressæ. Ergo, cum in hac particula aliquid particulare addere videatur, non potest commodius, quam de hac proprietate explicari, ut etiam Chrysostomus, & Theophyl. ibi indicarunt, & expresius Damasc. lib. 4. de fide cap. 28. Vbi, licet sub illa proprietate corporis spirituale, intelligat etiam includi alias, præsertim quod sit impassibile, & infatigabile: tamen expresse exponit corpus spirituale, hoc est, subtile. Hoc enim significat spirituale, quale post resurrectionem corpus Domini erat, cum per ianuas clausas transiit. Et eodem modo explicat spirituale corpora resurgentia. Anastasius Episcopus Antiochen. lib. 5. de resurrectione.

Tertio probatur assertio posita ex Patribus. Nam præter citatos, cum exposuimus loca scripturæ, August. 13. de Ciuit. ca. 18. late explicat dote agilitatis, & lib. 20. c. 18. præter hanc explicat dote immortalitatis, & in Enchirid. c. 90. & lib. 23. de ciuit. c. vlt. & clarus dicto lib. de cognitione vera vita c. 45. & de spiritu, & anima, cap. 64. cæteras ponit proprietates.

Quas etiam recte attigit Gregor. lib. decimoquarto Moral. capite vigesimono; alias 31. & lib. 18. capite 27. alias 31. & in expositione septimi psalmi pœnitentia in fine, Lactant. libro septimo Diuin. inst. capite 26. Cyrilus etiam Iero. folym. cap. 18. Resurgit (inquit) hoc corpus: sed non tale manebit, verum erit aeternum, & non amplius cibis opus habebit, neque calidus ad accessum. Fiet etiam spirituale & splendebit vt sol. Vbi duas proprietates subtilitas, & agilitatis uno verbo, spiritualis corporis, quod fine impedimento moueri potest, complexus est. Latius hæc explicuit Anselm. libro de similitudinibus cap. 48. & sequentibus, vbi quatuordecim ponit partes beatitudinis: quarum una est pulchritudo, ad quam corporis claritas pertinet: alia est agilitas, ad quam reuocatur fortitudo: alia est sanitas, & longævitas, quæ ad impassibilitatem pertinent: alia est libertas, ad quam pertinet (vt ipse exponit cap. 53.) vt nihil obstat, vel impedit, aut nos constringat, quæ pertinent ad dote subtilitas, vt eodem capit. 45. late exponit, & exemplo Christi confirmat. Reliquæ vero partes, quas ibi numerat, magis ad animum, quam ad corpus pertinēt. Eadem prosequitur in proslogio ca. 25. fere eisdem verbis, & Laurentius Iust. lib. de perfectione monastica conuersat. c. 23. & li. de triumphali Christi agone c. 26. Bonavent. in breuiloquio p. 7. c. 7. Hugo Vñ. & lib. 1. de anima c. 17. & lib. 4. c. 14. 15. & 16.

Quarto possumus rationem reddere huius assertio[n]is ex D. Thom. 1.2. q. 4. art. 6. Quia ad perfectam animæ beatitudinem necessaria est hæc corporis perfectio. Nam (vt ait August. 12. Gen. ad literam cap. 35) Si tale sit corpus, cuius sit difficultas, & gravis administratio, auertetur mens ab illa visione summi cali, & ideo operatur, vt corpus sit spirituale, vt anima angelis coequata perfectum habeat naturæ sue modum, obediens, & imperans tam ineffabilis facilitate, vt si ei gloria, quod sarcina fuit. Quæ ratio in primis non probat de dote claritatis, nec de dote subtilitatis, vt nobis explicata est. Constat enim, quamvis corpus non esset lucidum, neque potens ad penetrandum alia corpora, potuisse nullam pati difficultatem, neque animam à visione Dei distrahere, aut retardare. Deinde non est intelligenda hæc ratio, etiam ad alias dotes applicata, ac si illa corporis dispositio, vel facilitas fuerit simpliciter necessaria ad perfectam Dei visionem, vt videbere licet in Christi anima, quæ mortali corpori coniuncta, perfecta visione fruebatur. Ratio est, quia illa visione ita rapit mentem: & lumen gloriae, ac diuina essentia tantam necessitatem inferunt animæ, vt si iis perfectionibus semel afficiatur, nulla possit corporis molestia, vel afflictione distrahi, aut retardari. Intelligenda ergo est hæc ratio de quodam prolatione magis congruente, & quodam-

Artic. IV.

A modo conformati. Nam anima coniuncta corpori doles gloriae corruptibili, ex natura rei ab illo pendet in suis operationibus, & ideo ex natura rei repugnat animæ sic beatorum coniunctæ ita eleuari ad actiones mentis, vt nullo modo possit difficultate corporis impediti. Quare quodammodo ille status animæ ita perfectus quod natura sua postulat altiorem statum corporis: requirit ergo corpus spirituale, non natura, sed potestate. Et hinc consequenter sic, vt cum immoraliitate, & agilitate simul habeat subtilitatem. Tum quia hæc est proprietas spiritus, quam consequenter participat corpus, cum spirituale sit: tum etiam quia quodammodo includitur in perfecta agilitate. Quis siue velocior est motus, quando medium minus resistit, si cætera sunt paria: ita perfectior erit corporis agilitas, si per omnia corpora sine villa resistentia possit permitti. Tum denique, quia quodlibet impedimentum vel resistentia quandam ingerit difficultatem, & prius quodammodo perfecta libertate, & dominio. Igitur hæc etiam proprietas pertinet ad perfectam corporis dispositionem in ordine ad omnitudinem animæ in dependentiam in omnibus suis actibus, ac motibus, ac si in corpore non existeret. At vero declarat alia ratio reddenda est ex eodem Diuino Thoma cum August. epistol. 56. ad Dioscorum. Hæc enim proprietas (vt D. Thom. verbis utamur) non. D. Thom. est requiæ, vt dispositio antecedens ad conuenientem animæ statum in ordine ad suas operationes, sed est veluti dispositio consequens. Nam quia anima beata perfecto spirituali lumine plena est, ideo ex illo veluti redundat ad corpus lumen, & claritas illi proportionata. An vero hæc redundantia sit per efficientiam seu dimensionem physicam: vel solum secundum quandam congruentiam, & conuenientem dispositionem, dicimus sicut sequenti.

Et ex hæc ratione colligi potest, non solum perfecciones has esse conuenientes corpori gloriose (vt explicatum est) sed etiam esse sufficietes, neque a gloria nulla alias requiri, quæ ad has non possint facile reuocari. Corporis enim perfectio considerari potest, vel per corporis bona se tanquam bona dispositio in ordine ad esse, seu vt conuenientis ornamentum ipsius corporis, & ad hoc ordinatur claritas, quæ pulchritudinem corporis illustrat, & consummat, et que veluti decentissimum corporis gloriose indumentum. Huc etiam pertinet immortalitas, quatenus includit sanitatem integrum, & optimam corporis dispositionem ad illius conservationem sufficientem, additque vim quamdam, quæ hæc sanitas, & dispositio integra, atque illa conseruetur. Quod explicari hoc modo etiam potest. Quia oportuit corpora gloriae eleuari ad supremas perfections corporum, vt talia sunt: sed in corporibus magna imperfectio est corruptio, & ideo corpora celestia habent in eo ordine supremum quendam gradum, quia sunt incorruptibilia. Inter qualitates etiam corporum lux perfectissima, & purissima censemur, oportet ergo, vt beata corpora in vtrique harum perfectionum eminant. Rursus potest desiderari corporis perfectio in ordine ad animæ functiones. Et ad hoc partim deseruit impassibilitas, quatenus operatio sequitur esse, partim consummatur hæc perfectio per dote agilitatis, quatenus anima virtut corpori & organo suo, & instrumento, qui virtus perficitur per hæc dona, vt optimæ, ac fine vlo impedimento fiat.

Dices, Etiam anima requirit corpus optimæ perfectum, ac dispositum, vt omnino illi subiectiatur, tanquam formæ suæ: ex hæc enim perfecta subiectio ne oritur alia subiectio perfecta in ordine ad operationes, vt D. Thom. notauit in 4. dist. 4.4. q. 2. ar. 1. q. 1. D. Thom. ergo ad hanc perfectionem requiritur alia dotes. Rursus vt in anima corpore ad operationes sensuum, & appetitus sentientis, ergo etiam ad hunc perfectum vsum requirit speciale dote. Ad priorem partem, D. Thom. citato loco reuocat illam perfectio-

Disput. XLVIII.

Palud.
Sotus.

fectionem in dotem subtilitatis. Nam quia subtile dicitur, quod est penetratum, & facile ad ima usq; perrumpit, ideo translatum est hoc nomen, *subtile*, ad significandum illud corpus, quod optime substat forme, & perficitur ea completissimo modo. Et hoc sequuntur Palud. Sotus, & alij. Sed reue-
ra hæc perfectio magis videtur spectare ad dotem impassibilitatis, quatenus [ut diximus] includit perfectam corporis sanitatem, & optimam corporis dis-
positionem. Quin potius, si accurate distinguiam
id, quod pertinet ad naturalem dispositionem cor-
poris, & id quod est supra naturam, & hoc posterius
soli nomine dotti significemus, illa perfectio cor-
poris non pertinet ad dotes, sed supponitur dotoibus.
Quia ut anima informer corpus, ex natura sua re-
quirit certam dispositionem, vnde ut perfecte, ac
plene informer, nihil aliud postulat, nisi perfectam
dispositionem ac temperamentum. Quin etiam ad-
do, quod hunc effectum non posse iuvare ab aliqua
perfectione supernaturali corporis, nisi solum quo-
ad durationem, seu conseruationem. Nam quoad ex-
tensionem ex parte corporis non potest crescere hic
effectus. Nam si corpus sit bene dispositu naturaliter
in omnibus partibus suis, informari potest ab ani-
ma in eisdem partibus omnibus, imo necessario in-
formabitur, si natura sua relinquatur. Ergo ex vi
tali dispositione est corpus subtile in predicto sen-
su, seu penetratum, aut potius penetrabile ad ani-
ma: ergo subtilitas in dicto sensu non est dos super-
naturalis. Neq; etiam potest crescere hic effectus in-
tensius [ut sic dicam] quia posita in corpore prædi-
cta dispositione anima informat illud, & omnes, ac
singulas partes eius, quam perfectissime informare
potest. Neque enim illa informatio, in actu primo
intendi potest, nec remitti: aut suscipere magis aut
minus. Ergo, ut corpus perfecte subiciatur animæ
quoad informationem, nulla dos specialis requiri-
tur, nisi in ordine ad durationem, & conseruationem,
quam confert impassibilitas.

Durand.
Palud.
Sotus.

Ad posteriorem partem aliqui docent, illam cor-
poris habilitatem, ut perfecte seruat operationi-
bus sensuum, pertinere ad speciale dotem. Et
Durand. censet, hanc esse dotem subtilitatis, quod
non displicet Paludano, neque Soto omnino. Sed
[si attentius res consideretur] hæc corporis per-
ficio non est distincta à supra enumeratis, nisi fortal-
se quatenus requirit aliquos habitus vel species sen-
sibiles, seu phantasmatæ, de quibus nunc non agi-
mus. Quia potius annumerentur inter animæ per-
fectiones, & sub gratia, & scientia comprehendendu-
tur, de quibus alibi dictum est. Quod vero præter
hæc nulla noua perfectio in corpore requiratur ad
predictas operationes, sic explicio. Nam in opera-
tionibus sensuum, vel appetitus, tripliciter possu-
mus intelligere concurrere corpus: primo antece-
deret, ut remouendo prohibens, vel applicando
potentiam, ut v.g. quando aperit oculos, & quando
convertis faciem ad obiectum, & totum id, quod
huiusmodi est, sit per mutationem localem, & ideo
per dotem agilitatis perfecte seruit corpus hoc mo-
do operationibus sensuum. Secundo concurrit cor-
pus efficiendo ipsam operationem sensus. In quo
concurso possunt multa considerari, præsertim tria.
Primo receptio speciei, & aptitudo organi ad illam.
Secundo spirituum vitalium, & animalium submi-
nistratio. Tertio effectio, & receptio ipsius opera-
tionis vitalis. Quoad primum, ex parte corporis ni-
hil requiritur, præter optimū organi temperamen-
tum, quod ex propriis, & connaturalibus disposi-
tionibus consurgit. Quia species imprimunt poten-
tia sine villa resistentia, ac per se loquendo actione
instantanea, & perfectiva. Et ideo si organum sit be-
ne dispositum, sicut species omnino perfecta, iuxta
naturalem virtutem obiecti. Quoad secundum ve-
ro, præter substantialem perfectionem, & natura-

Sectio I.

§23

A lem vim agendi ipsorum spirituum, solum conferre
potest agilitas, vel subtilitas ut velocissime, & fine
impedimento ministrentur. Impassibilitas vero
conferret, ut spiritus immutabilis, ac semper ijdem
perseuerent, ac sine villa naturalium facultatum la-
stitudine communicentur. Quoad tertium d'enique
nihil aliud requiritur, quam naturalis perfectio po-
tentia. Quia positis omnibus alijs requisitis sine vi-
la difficultate, vel resistentia, atq; adeo sine villa cor-
poris impedimento in instanti suam perficit opera-
tionem. Ergo, ut corpus perfecte obediat animæ,
quoad has operationes, & omnia illa, qua per se co-
currunt, non est necessaria alia dos. Tertio reperitur
in his actionibus aliud consequens, seu resultans ex
actione, ut v.g. ex affectu gaudi sequitur aliqua san-
guinis motio: vel ex operatione phantasiae motio ap-
petitus, & similia. Et in his omnibus etiam corpus
perfecte obedit ex vi prædictarum perfectionum.
Nam illa operario, quæ consequitur, vel est motus
localis, & perficit agilitatem, vel est operatio alteri
potentia sensitiæ, & ad hanc sufficiunt omnia prin-
cipia, quæ explicata iam sunt.

Dices, hæc omnia recte procedere de operatio-
nibus sensitiæ omnino commensuratis naturali
virtuti potentiarum, & obiectorum, & de facultate
vtendi corpore ad illas exercendas, qualis suo mo-
do fuit in Adamo in statu innocentia absq; villa pro-
pria dote supernaturali. Fieri autem potest, ut hæc
potentia eleuentur ad operandum perfectius, quam
naturaliter possint. Ut v.g. visus ad videndum obie-
ctum ultra distantiam conaturalem, vel ad viden-
dum perfectius intensius, quam naturaliter possit,
vel fortasse ad videndum aliquod obiectum, quod
viribus naturæ non posset, ut lucem intensissimam,
vel (si esse potest) aliquod visibile alterius ordinis,
vel si phantasia eleuari potest ad concipiendum ali-
quo modo Deum altiori modo, quam suæ natura
posset. Respondetur concedendo, has, vel simi-
les perfectiones esse posse in sensibus beatorum.

C Responso Tamen, ut corpus in his omnibus perfecte obediat,
nullam nouam perfectionem, aut dispositionem re-
quirit: sed solum necessarium est, ut augetur vis a-
ctiua, vel obiectorum ad imprimendas species ad
maiorem distantiam, & cum maiori perfectione, &
sine concomitanti materialis alterationis, velex
parte animæ, & potentiarum eius, sive per maiorem
Dei concursum, & auxilium, sive per habitum, aut
qualitatem similem. Quæ omnia [ut dixi] non petti-
nent ad dotes corporis, sed ad dona animæ. His autem
positis, ex parte corporis nulla potest esse resistentia,
aut repugnancia, cum non alteretur, neq; naturalis
eius dispositio vlo modo immutetur: ergo ut perfe-
cte subiciatur spiritui in his operationibus non re-
quiritur alia dos.

E Obiectio Sed instabis, quia licet ad vtendum perfecte cor-
pore in prædictis operationibus non sit necessaria
noua perfectio: tamen ad non vtendum, id est, ad
suspendendum operationes corporis pro arbitrio
animi, necessaria est specialis virtus, ut verbi gra-
tia, ad non audiendum, etiam si hæc voces profe-
rantur, & facultas sit expedita, & sic de ceteris
sensibus, & de appetitu, ut possit, verbigratia, ex-
ercere affectum aliquem sine villa corporis, vel ali-
cuius humoris commotione. Hæc enim omnia, &
similia sunt in potestate Beati. Nam si potest suo
arbitrio imprimere species, vel continere influxum
(ut supra vidimus) multo magis habebit hoc do-
minium in proprijs actionib; vitalibus. Respondeo,
habere quidē Beatos hanc perfectionem: non tamē
ex aliqua corporis dispositione. Quæ enim intelligi
potest, quæ hunc effectū habeat cum dispositio cor-
poris eadē semper sit, sive sensus operetur, sive non.
Responso Anima bea-
ti vlo ad
suspenden-
dam opera-
tiones corpo-
rum unde ha-
quidō Beatus nō operatur. Tota ergo hæc ratio pos-
sunt.

mouere, quæ illi subiiciuntur. Fiet autem post resurrectionem, ut omnes illi subiiciantur. Porro hæc subiectio (vt opinor) non fiet per qualitatem aliquam inhærentem inferiori, aut superiori potentia. Quia neque in inferiori posset impeditre actionem, per solam suam præsentiam, vel inherentiam: alioqui etiam impedit, vel aliquo modo resistet, quando voluntas imperaret. Neque etiam in superiori conferret ad suspendendam actionem in inferiori potētia. Quia hæc suspensio non potest fieri per physicam actionem positiuam. Sicut, quod calor ignis suspendat actionem circa passum propinquum, & non resistens, non potest intelligi fieri per qualitatem aliquam adhærentem calor, aut per posituam actionem superioris agentis seclusa naturali resistētia circa idem passum: sed per solam suspensionem diuini concursus impediti potest. Sicigit prædicta potestas erit in Beatis non ex aliqua dote corporis, sed ex virtute animæ, cui diuinus datum est, ut influxus in actiones suas sit in ipsis potestate, & voluntate, sive hoc sit, quia Deus alio modo non concurret, sive quia sua lege, & voluntate potest hunc ordinem statuere. Nam sicut inter potentias animæ, quia in eadem anima radicantur, est quædam naturalis sympathia, ex qua interdum prouenit, ut ad actionem vnius moueatur alia, vel quoad specificationem, vel quoad exercitum: ita videtur Deū posse sua voluntate constituere hunc ordinem inter potentias, ut inferiores non agant sine consensu voluntatis. Facilius tamē intelligimus, si addamus, Deum interim suspendere concussum suum, quia iam ex lege eius non est debitus inferiori potentia, donec superior contentiat.

Perfectiones supernaturales corporum beatorum naturam persistunt, non destruunt. *Vltimo tandem ex dictis constat, contra errores, quos adduximus initio huius sectionis, totam hanc supernaturalem perfectionem corporis non destruere naturam eius, sed corrigerem potius (vt sic dicam) imperfectionis eius. Nam licet humanum corpus natura sua non sit lucidum: tamen lux ei adjuncta non destruit substantiam, neque accidentia illi naturalia. Et simile est de aliis, ut evidenter constabit, dum singulas dotes in specie prosequemur. Propter quod recte dixit Hieronym. Amos 5. *Hominem, corruptibile, & insirmum animal transformandum esse in spirituale, robustum, & incorruptum, mutans gloriam, non nostram.* Quod similiter dixit Anselm. in prolog. ca. 25. *Animale corpus surreeturum spirituale, potestate, non natura.* Idemque latius explicuit Augustin. in Enchirid. cap. 91. & 1. *Retract. c. 17.* & alijs locis citatis: & recte Tertul. lib. de resurrect. carn. cap. 51. explicans illa verba Pauli, *Oportet, corruptibile hoc inducere incorruptionem. Quid (inquit) mortal, nisi caro? Quid corruptibile, nisi sanguis?* Et acute notat, Apostolum ad didiit pronomen illud, *hoc*, quasi ad designandum suam propriam carnem. Nam illud pronomen demonstrat rem presentem. Illa ergo eadem caro (concludit) quæ patitur corruptionem, incorruptionem induit: non in alia natura, sed in alia conditione, & statu, vt idem late explicat libro 5. contra Marcionem, cap. 10. Et ex his satis factum est fundamentis prædictorum errorum.*

SECTIO II.

Quæ, & qualis sit claritas corporis Christi.

Sotus. *I*cet omnes Theologi in 4. partim d. 44. partim 49. doceant, omnia corpora gloria habitura claritatem aliquam (quia hoc expressum in Scriptura afferitur) non tamen omnes eodem modo illam declarant. Scotus enim d. 49. q. 15. solum existimat esse certum illa corpora habitura colorem perfectissimum, cum quadam resplendentia, & aptitudine ad se manifestandum. An vero propriam lucem in se habeant, ac recipient, sub dubio relinquit, & solum sub conditione (sicut est possibile) affirmat hog

A esse sentiendum. Neq; ab ea sententia multū discrepat Duran. d. 44. q. 8. Nam licet simpliciter existimat Durand. probabilius in corporibus beatis esse internam lucem: dicit tamen, etiā posse intelligi, quod sint clara solum quia erunt terfa, ac polita: vnde fiet, ut Solis radijs, & aliorum luminarium fulgeant magna claritate. Sed immerito hi authores hanc rem in dubio reuocarunt. Nam constat ex Scriptura, claritatem, *iu in corpore & fulgore corporis gloriose fore perfectissimum, gloriose quid interpretantur. Nō potest ergo illa claritas consistere in solo niture, vel puritate coloris.* Neq; potest, resolute extrinsecus ex Sole, & ex aliis luminaribus. Dicendum est ergo primo, hanc claritatem esse internam lucem corporis gloriose, ac perfectissimam qualitatem ipsi inhærentem. Probatur primo ratio-

B ne facta, & fundata in omnibus testimonijis in 1. sect. adductis. Secundus, quia non posset corpus aliter fieri lucidum. Hæc enim denominatio non est extrinseca, ut per se notum est. Etenim hæc qualitas per se datur corpori gloriose, non quidem ad aliquid operandum, sed ut fit formalis perfectio, & pulchritudo eius. Item quia etiam corpus gloriosum nullo alio corpore circumdetur, ut v. g. extra celum empyreum, est eodem modo lucidū, & corpus Christi, quando ante Ascensionem erat in terra circumdatum aere, in se lucidus, ac fulgentius erat, quæ aer, quo circumdabatur. Ergo illa lux non potest esse in corpore circumstante: ergo est in ipsomet corpore gloriose. Respondere quis posset, esse subiecta in aere existente intra ipsum corpus gloriosum. Sed licet verum sit esse in illo, non tamen in solo illo, alias non posse ipsa superficies externa corporis lucida esse, & videri. Præsertim quia sancti Patres non solum dicunt illud corpus esse lucidum: sed etiam esse per spicuum, ac transparens, ita, ut omnia eius membra, ac viscera externa oculis patere possint. Quod his verbis docuit Greg. lib. 18. in lob. c. 27. altas. 31. exponentes illa c. 28. *Non ad quabitur ei aurum, vel vitrum. Quid aliud in auro, vel vitro accipimus, nisi illam supernam partiam, illam beatorum ciuium societatem, quorum corda subiuntem & claritate fulgent, & puritate translucent?* & infra. Patebit corporibus oculi ipsa etiam corporis harmonia, si q; vnu qui q; iunc erit conspicibilis alteri, sicut nunc est, non potest conspicibilis sibi. Eadem sententiam significat Aug. lib. 22. de ciuit. c. vltimo, dum inquit. *Omnia membra, & viscera incorruptibilia corpori profutura in laudibus Dei, cuius rei eam subdit causam.* Quia omnes illi, qui nunc latent harmonie corporalis numeri, tunc non latebunt intrinsecus. Et in lib. de cognit. vitez. cap. 45. dicit, corpus illud perspicuitate futurum æquale spiritibus, & soli. Expressus hoc docuit Lauren. Iustinian. lib. ne disciplina & perfect. monastice conuersus. c. 22. vbi de corpore gloriose hunc modum eleganter scribit. *Nisi in quoque claritate fulgebit, ita vt Solis sepius transcedat splendorem: non autem lumen suo intuum se reverberabit aspectum, sed inessibilis quodam modo confortabit, clarificabitque erit que tota eius substantia corporis oculi visibilis, adeo ut vicerit, ceterorumq; membrorum harmonia.* Conditorū declarat magisterium admirandum. Et hoc etiam docuit D. Th. in 4. d. 44. q. 2. ar. 4. q. 1. præsertim in sol. ad 2. vbi alii Theologi idem tradunt, quamvis Bonau. Scotus, & Durand. oppositum sentiant, quorum rationes statim dissoluimus.

E hac ergo Sanctorum doctrina dico secundo, hanc claritatem futuram esse in omnibus partibus corporis gloriose, nec solum in extrema superficie, sed in tota profunditate, & in carne, ossibus, ac ceteris membris. Ita D. Th. supra, quem sequitur Palud. dis. 44. q. 5. Sotus dis. 49. q. 4. artic. 8. Richard. artic. 4. q. 6. & Maior. q. 19. Supplement. Gab. dis. 44. q. 2. Probatur, quia alioqui non posse totum corpus esse peruum oculis. Illa enim pars interior, quæ lucida non est, neq; ipsa videri posset, neq; posset, ut potest.

Corpora beatorum transparentia Greg. Pap.

Augst.

Laur. Inst.

Bonauent. Sotus Durand.

D. Thom. Palud. Scotus Sotus. Sup. Gab.

Disput. XLVIII.

Sectio II. 525

Virpote densa, & opaca, ex natura rei esse medium ad videndum alias: non ergo esset totum corpus transparens. Præterea, ratione confitatur, quia non repugnat, totum corpus perfici hoc modo hac qualitate: decet autem ut omnes eius partes hanc illius gloriam participant.

1. Obiectio. Sed contra primo, nam repugnat partes valde denses, & natura sua non diaphana, sed opacas intime penetrari lumine. Est enim lumen natura sua actus diaphani, quatenus diaphanum est, & ideo naturaliter non recipitur in corpore opaco, nisi in extrema superficie eius: quia in illa cōuenit cum corpore diaphano: non potest autem forma recipi nisi in proprio suo susceptivo, ergo. Secundo videtur repugnare, corpus habet colorem simili esse oculis peruum, quia color requirit per spiculum terminatum opacitatem corporis, telle Aristotele de sensu, & sensu sed in corporibus gloriosis erit color (vt ex supra dictis constat) quia est qualitas maxime connaturalis, & ad pulchritudinem multū necessaria, ergo. Tertio, quia videtur repugnare, corpus esse peruum, ac transparens, similque lucere: sed corpora Beatorum erunt lucentia, non ergo erunt transparentia. Maior constat experimentum. Nam vt corpus luceat, oportet, vt lux in illo sit aliquo modo terminata, & hac ratione corpus vndeque lucidum, quod etiam lucet, non solet esse omnino peruum oculis: sed impedit potius, ne videatur aliud corpus post illud existens. Denique, si corpora gloriosa ita essent omnino transparentia, a lucida non possent videri ut distincta proprijs membris, ac figuris: sed confuse viderentur omnes partes sicut videtur Sol, consequens autem est magnum incommodum.

Bonavent. Propter has, & similes rationes Bonavent. dis. 49. 2. part. articulo quinto quæstione prima negat corpora Beatorum fore perua oculis, sed tantum colore affecta, & splendens ratione claritatis in ultima superficie recepta. Idem sententia Scotus, & Durandus supra: & alij ex citatis authoribus dubijs sunt. Sed nulla appareat hic repugnantia, quæ nos cogat, vt à Sanctorum doctrina recedamus, & hanc perfectiōnem gloriosis corporibus denegemus.

Primo enim, quod lux, & color simili esse possint, non est magna repugnancia. Nam in primis in extrema superficie illuminantur omnia corpora. Deinde vitrum v.g. viride non solum in superficie, sed intime perfunditur lumine. Rursus non solum ab extrinseco potest corpus coloratum illuminari: sed etiam interdum contingit, corpus coloratum esse intrinseco, & natura sua lucidum, vt in quibusdam veribus experimatur. Quo exemplo vñus est ad rem hanc confirmandam. Cyril, Ierofolymit. cat. 18 dicens. Iusti splendebunt, vt Sol, & r̄a quæ luna, & sicut splendor firmament: & prævidens istam horum in credulitatem Deum veribus parvulus lucidum dedit corpus, vt eo splendens, vt ex apparentibus cederet id: quod exspectamus. Qui enim partem potuit præstare, poteris & totum: & qui fecit, vt vermis lumine splenderet, multo magis bonum est. Ita quod non est formalis repugnantia inter lucem, & colorem. Dices, hoc esse verum in gradibus remissis, secus vero esse in intensis. Sed contra hoc est. Quia licet hoc esset verum ex natura rei, non tamen respectu diuinae omnipotencie. Deinde quantum ex natura rei non nunquam repellantur simili in perfectissimis gradibus, fortasse non est propter formalem repugnantiam eorum secundum se: sed vel ex defectu virtutis actiua, vel ex dispositione subiecti. Tandem (vt statim dicam) probabile est, lucem illam corporum resurgentium esse alterius speciei a luce Solis, & ab omni inferiori: & ideo non oportere, vt respectu coloris habeat eam dem repugnantiam, quam habet lux inferior, quam experimatur.

Corpora beatorum lucis, & simili Secunda repugnantia, quæ obiectio est, quod illud

A intime penetret, & actuet secundum omnes partes. transparens: Quæ obiectio eandem habet responsum. Nam in primis lux etiam naturaliter interdum esse potest in corpore denso, secundum omnes interiores partes suas, vt in flamma, in vitro, & crystallo.

do. Quid ergo mirum, quod à Deo constituit possit in corpore denso, vel duriori? Cui licet defit dispositio apta, & connaturalis, vt ab agente naturali totum illuminari possit, non tamen deest capacitas in qua possit recipi lux à Deo facta, seu infusa. Deinde cum Aristoteles dixit, lumen esse actum diaphani, non definit, hanc esse absolutam essentiam illius qualitatis secundum se: sed explicitur proprium subiectum, quod lumen requirit, vt possit ad visionem deferire. Aliunde vero constat, probabile esse lumen & lumen non differre essentialiter: & lucem non esse actum diaphani. Præterea, licet aliquod corpus natura sua non sit diaphanum, cur repugnabit, diuina virtute recipere hanc proprietatem? Dices. Quia repugnat cum densitate, vel duritate eius. Sed contra, quia licet ex natura rei ita sit, tamen diuina virtute vincit potest. Magis enim repugnat duo corpora in eodem loco, & tamen Deus contulit corporibus beatis, vt possint difficultatem superare. Denique, si claritas corporum resurgentium est alterius ordinis, facilius dici poterit, subiectum illius non esse omnino eiusdem rationis cum subiecto nostro lucis aut luminis.

Tertio repugnare videbatur idem corpus lucere, & esse transparens. Sed hoc etiam variis modis explicari potest. Primum enim dici potest, simili ac respectu eiusdem repugnare idem corpus lucere, & esse oculis peruum, propter rationem, quia supra in tertia obiectione tangebatur. Nec necessarium videtur, admittere corpora gloria simili exercere posse virumque actum respectu eiusdem, vt colligi potest à simili ex Diuo Thoma supra quæstione tertia ad secundum. At vero non repugnat, idem corpus esse aptum vt lucere possit, ac peruum oculis se præbere, vel respectu diuersorum, vel respectu eiusdem diuersis temporibus. Cum enim corpus humanum natura sua desum sit, ac solidum, si totum sit luce perfusum, aptum erit ad lucendum, & hoc modo poterunt beata corpora lucere. Quia vero omnis actio eorum est in potestate, ac voluntate, beati non necessario semper lucent: & quia alioqui sunt diuinitati effecta transparentia, ac diaphana, possunt etiam, suspending actum lucendi, sese oculis perua præbere. Ulterius tamen ad di potest ex dictis, etiam respectu eiusdem non repugnare illa duo esse simili. Quia sicut idem corpus densum, ac durum, potest simili diuina virtute fieri diaphanum: ita ratione vnius proprietatis potest per lucem in se recepam lucere, & ratione alterius se peruum oculis exhibere. Et eodem modo poterit idem oculis glorificatus, & ad videntiam lucem illam confortatus, & videre corporis lucidum, vt lucidum, ac lucens, & per illud, vt transparens simili alia transpicere. Quod præterea sic declaro. Nam corpus aliquod esse transparens, ac peruum oculis nihil aliud esse videtur, quam vt sit aptum medium, per quod possint transire species visibiles alterius corporis post ipsum existentes: vnde fit, vt respectu partium eiusdem corporis transparentis, vna possit per aliam se manifestare, seu videntiam præbere, speciem emitendo. Vt ergo corpus gloriosum sit transparens, duo requiruntur: alterum ex parte eius, scilicet, vt sit capax ad recipiendas species visibiles: alterum, vt obiectum sit potens ad efficiendas illas vt tali medio, seu in tali corpore. Vnde fit, vt duabus modis possit intelligi corpus gloriosum esse transparens: uno modo respectu sui ipius, & omnium suarum partium: alio modo etiam respectu alterius. Et primū quidē, scilicet respectu sui facile intelligitur. Nā sicut illud corp⁹ supernaturaliter factū

est

est capax lucis; ita etiam supernaturaliter fieri potest capax specierum visibilium (non enim unum magis, quam aliud repugnat) & similiter eleuari potest idem corpus ad efficiendas huiusmodi species non tantum per superficiem vicinam: sed etiam secundum se totum, & per omnes partes internas, vel immediate, vel mediate, videlicet, ut distantiores partes, & magis internæ, per partes propinquiores species emittant. Nam hæc etiam virtus non repugnat, & alioquin est consentanea corpori gloriofo. Vnde sicut in his inferioribus lumen & adiuuat, disponitque colorem, ut speciem sui emittere possit, & præparat etiā medium ad susceptionem specierum corporis (sive hoclumini, sive diaphaneitati tribuatur, de quo alias) ita dici potest, lucem corporis gloriofo, & conferre vim omnibus eius partibus, ut suis speciem possint emittere, & disponere etiam illas: ut quædam possint recipere aliarum partium species. At vero respectu aliorum obiectorum visibilium, an corpus Beati possit esse medium peruum, & transparentis videndum illa, non satis constat. Tum quia ex dictis Sanctorum solum habemus, illa corpora ita fore træsparæ, ut in eis videri possit quidquid nunc interius latet: quod vero per illa quoq; possint videri res aliae, Sancti non dicunt, nec necessario sequitur ex priori. Tum etiam, quia ut videatur obiectum per aliquod medium, nō satis est, ut illud medium sit capax specierum visibilium: sed etiam necessario est, ut obiectum sit potens ad imprimandas species in tali medio, ita ut potentia actiua vnius sit proportionata potentia passiua alterius. Quamuis autem corpus gloriofum sit susceptiuum specierum: tamen, quia illa capacitas non est naturalis, sed miraculosa, & superioris ordinis, fieri potest, ut obiecta visibilia non possint in illo, & per illud species emittere, & consequenter, ut per illud videri nequeant. Quia quidem ratio non procedit de corporibus gloriis, & ideo de illis probabilibus existimo, unum respectu alterius esse peruum oculis, ita ut vnum non occultet aliud post se existens, quia corpus gloriofum eleuarum est non solum ad recipiendas, sed etiam ad efficiendas species in tali medio. De aliis vero corporibus habentibus tantum naturalem dispositionem, ac virtutem, mihi res est dubia. Quia cum tantum agant virtutem naturali, fortasse nō possunt transmittere sui speciei intra corpus beatum, & per illud quasi penetrare usque ad visum. Quia solum possunt immutare illud corpus iuxta capacitatem eius naturalem. Nisi fortasse dicatur corpus illud per hanc dotem gloria ita esse effectum transparens, ac perspicuum, ac si haberet hanc qualitatem naturalem: & ideo quodlibet obiectum naturaliter visibile post per illud species transfundere, quod est probabile, quamuis incertum. Addo vero ultimum, illa corpora non posse dici perius, aut transparentia propter poros (ut Durandus, Bonaventura, & alii significarunt.) Quia velin corporibus beatis non erunt pori (ut Paludanus sentit, quia illi non pertinent ad perfectionem naturæ, sed potius ad imperfectionem) vel certe, li certe poros habeant (cum fortasse naturaliter consequantur compositionem corpori humano debitam) nō sunt tamen proportionatum medium ad visionem, cum per illos non possit per lineam rectam radius, speciesque træmitti. Vnde multo minus possunt sufficere, ut totu corporis quoad omnes interiores partes clare, perspicue cernatur.

Claritas corporis gloriofum distinctam sui visionem non impedit. Quarta difficultas erat, quomodo possint corpora beata si lucida sunt, distincte videri quoad omnia delineamenta, omnemq; pulchritudinem. Sed hoc facillimum est ex dictis. Quia illa lux corporis gloriofum non laet oculum: sed confortabit potius. Vnde etiam luceat, vel sui speciem emitat, non impedit oculum, quominus distincte colorem, figuram, resque alias videre possit. Rursus quamvis

corpus beatificum fiat transparens, & diaphanum: tamen quia non amittit suorum membrorum densitatem, & soliditatem, tam perfecte poterit in se visionem terminare, ac si nihil aliud per illud videatur. Significat autem D. Thomas loco supra citato, ^{D. Thom.} quæstuncula 3. ad 2. non posse corpus gloriofum simul videri secundum proprium colorem, & esse medium ad videndum colorem alterius corporis. Quia visus nequit immutari simul à duobus coloribus, ita ut utrumque perfecte videat, & ideo ait, posse corpus gloriofum suo arbitrio aut se præbere cōspiciendum per suum colorem immutando visum, aut suspendere immutationem coloris, ut se oculis peruum exhibeat. Et ita concludit, esse in potestate Beati occultare, vel non occultare corpus post se existens. Et ultimum est valde probabile, si Beatus velit immutare visum alterius solum per colorem existentem in externa superficie. Si tamen velit simul immutare per colorem, lucem, & species alterius obiecti visibilis, quas in se suscepit, etiam existimo, posse id facere, & in visu alterius Beati non deesse virtutem, ut simul possit per omnes illas species distinctas cognoscere, quia est diuinitus confortatus & eleuatus, ut perfectiori modo videte posset. Quidquid vero de hoc sit, ex dictis tamē est certum, quod claritas corporum beatorum non solum non impedit distinctam eorum visionem, verum potius iuabit illam, eamq; delectabiliorum reddet. Est enim lux [ut Damascus dixit lib. 2. de fide. c. 7.] deus, atque ornatum visibili creature, cuius pulchritudinem conspicuum reddit. Hæc igitur perfectissima illa Beatorū lux existens prestabatur.

Ex quibus omnibus diffiniri potest quæstio, quæ primo loco tractanda videbatur, in hunc vero reiecta est, ut ex effectib. possit commodius inuestigari, scilicet an lux corporis gloriofum sit eiusdem speciei cum luce solis, aut ignis. Multi enim existimant esse eiusdem, ut D. Tho. d. 4. q. 2. ar. 4. q. 2. Idem videntur supponere Scot. & fere alij auctores locis citatis. Ratio D. Tho. est, quia nisi illa lux esset eiusdem speciei ^{D. Thom.} cum ea, quam experimur, & quioc; dicerentur illa corpora lucida, & nihil sensibile nobis manifestaretur per huiusmodi denominationem. Confirmatur, quia vix potest concipi diuersus effectus formæ vtriusq; lucis, nam utramq; reddit corpus clarum, ac per se visibile. Sed quidquid sit de re ipsa: hæc tamen rationes non coniunctunt. Quia quamvis intercedat diuersitas specifica, potest nihilominus esse conuenientia vniuoca in ratione lucis, sicut multi opinantur de luce solis, & ignis. Nec de effectu formæ potest magis confitare, quam de luce ipsa. Quia non repugnat intelligere corpus esse clarum, ac visibile per qualitates species diuersas. Neq; etiam videntur posse probabiliter negari, quin sint possibles luces species diuersæ. Cur enim negabimus. Denique id posse facere?

Quapropter Richar. in 4. d. 49. ar. 4. q. 7. sentit lucem corporis gloriofum esse alterius, & perfectioris speciei: quod prius docuerat D. Thom. 2. d. 16. sicut ^{D. Thom.} supra atriuit Disp. 32. Sect. 1. estq; verisimile. Nam si huiusmodi perfectio lucis est possibilis, credi potest data perfectioribus corporibus in perfectiori statu existentibus. Deinde, creditur illa lux esse fulgentior luce solis (id enim modo loquendi Scripturæ, & sanctorum Patrum est consentaneum) vel ergo id prouenit ex perfectione essentiali, & specifica illius locis: & hoc est, quod intendimus, vel dicitur prouenire ex maiori intentione. Et hinc etiam probabiliter colligere possumus diuersitatem specificam. Nam lux solis videntur in ipso habere summam intentionem sibi connaturalem: lux autem, quæ est in corpore beato non habet intentionem præternaturalē sibi: ergo natura sua admittit totam illam intentionem, est ergo alterius naturæ. Rursus potest ita explicari. Quia illa lux intelligi potest talis esse,

Per corpus vnius beati videri obiecta alia quo modo possint.

Dubium. Bonavent.

Palud.

Claritas corporis gloriofum distinctam sui visionem non impedit.

Disput. XLVII.

Sectio II.

327

esse, vt nulli corpori sit connaturalis, neque potens fluere ab aliqua forma corporea tanquam proprietas eius, cuius contrarium in luce solis, & ignis reputatur: ergo hoc modo recte intelligitur diuersitas specifica inter has qualitates. Nam cum illa lux corporum diuersa ratione beatitudine sit ad eleuandum illud ad supernaturale lumen, verisimile est, non esse aliquam proprietatem alicui corpori connaturali, si possibile fuit altiori modo fieri, vt per se etiam credibile est. Et in hunc modum aliqui interpretantur illud. *Non indigebit sole, neque luna, quia claritas Dei illuminabit illam, ac si diceret, illam non esse claritatem solis, & lunae: non solum, quia ab illis non efficitur, sed etiam, quia non est eius ordinis, & ideo specialiter claritas Dei appellatur.* Praterea, posita hac differentia facilius expediuntur difficultates supra tractatae. Nam fortasse illa lux ex vi sua propriae speciei, & intensiois sibi connaturalis potest lucere, siue sit in corpore raro, siue denso, siue transparenti, siue in opaco. Et similiter ex parte subiecti, a quo potest actuare corpus diaphanum, & alterius qualitatis. Item cum haec lux inferior natura sua calefaciat subiectum caloris capax, fortasse illa lux adeo est supra elementares naturas, vt non sit apta efficere huiusmodi materialem alterationem. Cur enim daretur corporibus gloriosis qualitas effectrix talis alteracionis? Opteret enim vel actionem eius supernaturaliter perpetuo suspendi, vel adiungi aliam qualitatem, quam illius actionis reficeret. His igitur coniecturis probabilis fit haec sententia, quamvis res sit satis incerta.

Obiectio.

Responso.

Illud vero certum esse videtur, hanc lucem in corpore Christi, & in omnibus alijs esse eiusdem speciei, quamvis pro diuersitate meritorum sit in aequalis intensiois, ac perfectionis. Vnde fit, vt in corpore Christi sit intensior, quam in corpore Virginis, & in omnibus alijs, etiam in vnum conferantur. Quod vero sit in eis vnitas specifica, colligi potest tu ex illis verbis Pauli. *Reformatus corpora nostra configurata corpori claritatis sua.* Tum etiam quia gloria animae est eiusdem speciei in omnibus, gradu tamen diuerso pro personarum qualitate: at gloria corporis est proportionata gloria animae, ergo.

Sed dices: Ergo illa qualitas videri non poterit, cum non comprehendatur sub obiecto adaequato visus. Respondet, primo negando sequelam. Certissimum enim est claritatem corporum beatorum fore sensibilem, & consequenter visibilem, quia ad nullum alium sensum pertinere potest. Id est aperte colligitur ex modo loquendi Scripturae, & Sanctorum, & ex ijs, quae de claritate corporis Christi in transfiguratione supra diximus. Negatur ergo, illam lucem non contineri sub obiecto adaequato potentiae visus. Nam, vt continetur sub illo, satis est, quod in genere aliquo, & in modo immutandi potentiam conveniat cum lumine, & colore. Sicut enim hoc obiectum comprehendit plures alias qualitates inter se specie differentes, ita potest hanc etiam amplecti.

An vero continetur sub naturali obiecto, ita ut per se videri possit ab humano oculo non glorificato solis naturae viribus, absq; alia superiori virtute, seu auxilio D. Tho. supra (quem Scot. sequitur) consequenter docet contineri sub obiecto proportionato, & naturali. Quia licet ex accidenti videri comode nequeat ab oculo corruptibili propter alterationem materialem, quae cum actione illius lucis in tali subiecto ex natura rei coniuncta est: tamen si haec actio suspendatur, & praecise fiat propria immutatio lucis, videri recte potest: quia lux quantius ex cellens, & intensa per se non offendit vimum, sed potius perficit, ac delectat. Significat autem D. Th. corpus gloriosum ratione sui status, nunquam agere illa lucce materiali actione, & corruptiua, sed tantum perfectiua, & intentionalis. At vero Richardus est contrario censet, illam lucem ex natura sua esse improportionatam nostro visui, & refert Aug. 22. li. de ci-

Auit. c. 19. dicentem, Apostolos in corpore mortali non potuisse videre claritatem corporis Christi resurgentis. Sed hoc facile posset intelligi, iuxta sententiam D. Th. prouenire ex alteratione materiali adiuncta: non vero ex improportionata natura ipsius lucis. Quae exploitio est consentanea verbis Aug. dicentis, *Non enim eā ferre posset humanus, atq; infirmus aperitus.* Vnde ipsius Richardus non alia ratione probat lucem illam non posse videri, nisi quia naturaliter non potest efficiere actione intentionalis, quin simul efficiat alterationem materialis. In quo etiam non videtur consequenter loqui: quia si lux illa est alterius ordinis, & speciei, cur non poterit esse talis natura, vt non sit nata materiali alterationem efficiere? Alterius ergo probari posset haec opinio. Quia illa lux est alterius ordinis ab omnibus inferioribus obiectis visibilis: ergo non potest naturali virtute videri ab oculo, cuius virtus commensurata videtur ijs obiectis visibilis, quae corporibus connaturalia sunt. Item haec lux gloriose corporis sequitur lucem animae: sicut ergo lux animae non continetur intra obiecta proportionata, & connaturalia intellectui: ita probabile est, hanc lucem corporis non contineri inter obiecta proportionata visui ex natura sua.

Sed (licet res haec incerta sit) prior tamen sententia D. Th. videtur verisimilior. Quia nulla est ratio, cur visus ex natura sua non sit capax speciei impressae talis lucis: quod si speciem potest recipere, nullae est ratio, cur per illam non possit etiam actum elicere. Ille enim actus non est quod substantiam supernaturalem, cum sit corporicus, & circa rem corporalem versetur. Neque etiam est supernaturalis quoad modum. Quis enim est hic modus? Item, vel illud obiectum aliquo modo saltem imperfecto potest naturaliter videri a visu vel non, si non, ergo nullo modo continetur sub obiecto visus. Deus enim licet non possit clare videri ab intellectu virtute naturali: continetur tamen sub obiecto adaequato illius: Quia saltem imperfecte potest ab ipso cognosci virtute naturali: & quia continetur sub latitudine eius, cuius praecipiam, & abstractam rationem intellectus attingit: visus autem non attingit communem rationem lucis aut coloris, nisi in quantitate in hoc vel illo colore, aut lumine continetur. Ergo si est aliqua lux, quam nullo modo potest naturaliter attingere, illa non continetur sub obiecto adaequato visus. Si autem potest aliquo modo eam attingere, cum illa lux ex sua perfectiorem sui speciem imprimat, & potentiam non lata, poterit etiam perfecte videri: quia illa species non est improportionata potentiae, nec est, cur dicamus, deesse illi potentia virtutem in suo ordine sufficiemt. Denique licet illa lux non sit connaturalis corpori humano: tamen simpliciter naturalis est, & in inferioris ordinis, cum sit corporea. Et ideo argumentum sumptum ex lumine glorie nullius est momenti, vt statim etiam dicam.

Vltimo enim queri solet de hac claritate, a qua Dibium immediate fiat, D. Thomas enim supra significat o. D. Thom. riri a gloria animae ex Aug. dicta epif. 56, ad Diosco. Aug. vbi ait. *Tam potenter natura Deum fecisse animam;* **E**rit ex eius beatitudine redundet in corpus. Ceterum Rich. Durand. & alij dicunt, ab ipso Deo immediate conserui. Dicendum vero existimo (si de propria efficiencia physico loquamur) Deum solum esse, qui habet propriam virtutem ad efficiendam hanc lucem in corpore humano, nec physice resutare, ex sola natura rei, ex anima beatitudine. Primo, quia nulla est naturalis conexio inter lucem spiritualis, & corpoream; **C**laritatis imo neq; in ratione lucis conueniunt, nisi valde analogice. Deinde lumen glorie natura sua est quaedam virtus intellectualis per modum habitus, vel potestis, & ideo non ordinatur ad efficiendum, nisi actum secundum, & immanentem videndi, seu intelligendi: ipsa autem visus, quae est ultimus actus, & immanens, non est effectu alterius qualitatis, ac praesertim corporee.

Praterea

Claritus beatorum corporum sub obiecto naturali visus consumetur.

D. Thom.
Scotus.

Richard.

Philip. 3.

Clarissim
poris, gloriis
quomodo
fluere dica-
tur ab ani-
ma.

Sotus,

Præterea illa beatitudo animæ ex se abstrahit omnino à corpore, & communis est Angelis, non est ergo cur illi tribuamus hanc efficientiam. Fit ergo à solo Deo, vt à principali agente. Et in cæteris Beatis credibile est, fieri media humanitate Christi, vt in instrumento. Nam de Christo loquitur Paulus, cum scribit ad Philip. 3. *Reformatus corpus humiliatum nostrum con figuratum corpori claritatis sue*: ipse ergo Christus hoc efficiet, vel per voluntatem suam, vel per claritatem sui corporis cætera corpora clarificando. De claritate vero ipsiusmet corporis Christi probabilis est, factam esse mediante anima eius, vt instrumento per virtutem instrumentalem, quæ habet ad immutandum corpora, præsertim suum. Neq; est improbabile, hanc instrumentalem virtutem communicari cæteris animabus beatis. Qua ratione posset D. Th. opinio explicari, quamus verior exppositio sit, huiusmodi di claritatem dici redundare à beatitudine animæ non physicè, sed proportione quadam, quia animæ existenti in statuta perfecto, debita est similitus, seu proportionalis corporis perfectio. Quam exppositiōnem attigit etiam Sot. in 4. d. 49. q. 4. ar. 8. vbi tamen immerito dicit, hanc qualitatem non educi de potētia corporis, sed per propriam creationem fieri ex nihilo. Quod nullum habet fundamentū, neq; est probabile, quia illa qualitas sit in corpore dependenter ab illo in esse, & fieri. Sed de hocaliās.

SECTIO III.

*Quomodo Christi corpus post resurrectionem sit fa-
ctum passibile.*

Rom. 6.

2. Cor. 15.

Matth. 16.
§ 15.
Rom. 2.

1. Cor. 15.

Sensus quæstionis est, an factum sit intrinsece impossibile passione proprie dicta, id est, materiali alteratio, quæ ex se ad interitum, & corruptionē ducit, nam de passione perfectiua & intentionali, satis in superioribus dictum est. Est autem fermo de intrinseca impossibilitate, ita vt corpus illud ex interna dispositione, & capacitate nec pati posset, nec mori, etiam si intra ignem existeret, & ignis finiretur agere, quantum posset, & Deus lucum concursum illi non denegaret. Et ratio dubitandi est, quia prima ratio ob quam corpus est passibile, & mortale, materia est: proxima vero est dispositio qualitatum habentium contrarium: sed verumque principium mansit in corpore Christi post resurrectionem (vt supra ostensum est) ergo non potuit intrinsece fieri incorruptibile: sed solum diuina proutientia illum seruari. Et quia hæc proutientia certa lege, & infallibili statuta est, tanquam debita statutū illius corporis, & omnino inamissibilis, ideo dici potest illud corpus non solum nihil actu pati, sed etiam simpli citer impossibile, in sensu composto, vt sic dicam. Quod satis esse videtur ad intelligendas Scripturas, quæ de hac proprietate corporum resurgentium loquuntur, vt est illud, *Christus resurgens ex mortuis iam non moritur: illud, Seminatur in corruptione, surget in incorruptione: & inferius, Neg, corruptio in corruptionem posse debet, quod magis explicat inferius dicens, Et mortui resurgent incorrupti: & oportet corruptibile hoc induere incorruptionem.* Quia omnia solum actum, & non internam impotentiam significant. Nec dissimilia sunt alia, in quibus vita æterna hominibus resurgentibus promittitur, Matth. 16. 25. ad Rom. 2. & sepe alibi.

Propter hanc immortalitatem corporum resurgentium hæretici aliqui negarunt (vt supra vidim⁹) illa corpora futura esse ex hac materia, ex qua nunc constant: sed ex cælesti. Qui maiori ratione idem dicebant de corpore Christi abutentes illis verbis, Pauli 1. Cor. 15. *Primus homo de terra terrenus, secundus de celo cælestis: qualis terrenus, tales & terreni: qualis cælestis, tales & cælestes.* Sed hæc hæretis satis est in superioribus reiecta. Locus autem ille Pauli explicatus

Art. IV.

A est late in priori tom. disp. 13. sect. 3. Non enim vocatur Christus cælestis propter substantiam corporis, sed vel propter qualitatem, vel propter morum puritatem, vt ibilatius diximus.

Refert autem D. Thom. 1. p. q. 76. art. 7. & infra in D. Thomi

hac 3. p. q. 57. art. 3. & in 4. d. 44. quosdam Catholicos afferuisse, quanvis corpus gloriosum constet ex hac materia elementorum: cū illa tamen misceri quædam naturam quintæ essentia, quæ ita temperat totum corp⁹, vt illud reddat omnino incorruptibile. Videntur autem iij authores sensisse, misiōnē hanc esse homini connaturalem: tamen in hac vita esse imperfectam, quia in ea elementaris materia prædominatur: in corpore autem glorioso ita perfici, vt illa quinta essentia dominetur, & vincat. Et hæc sententiam indicat Alexand. 3. p. q. 23. memb. 2. ad argumenta. Hæc opinio duobus modis potest intelligi: primo, quod illa quinta essentia, sit aliqua pars substantialis materia cælestis: alio modo, quod tantum sit aliqua qualitas propria corporis cælestis, & conferens participationem incorruptionis eius. Prior sensus improbabilis omnino est: imo nec potest intelligi. Primo, quia omnino cōtra rationem est fingere talem materiam, vel in toto, vel in parte, esse connaturalem homini. Quia neque anima rationalis potest informare illam: cum tamen tota sit in singularis partibus sua materia: neq; si semel informasset, posset ab illa separari. Nam illa particula non esset capax peregrina alteracionis: neque illa materia posset in unum coalescere cum hac inferiori, cum sint diuersorum ordinum. Item esset in homine aliqua pars in capax caloris, & frigoris. Quæ omnia ratione etiam naturali contraria sunt. Secundo, quia etiam si hanc misiōnem fingamus, cum necesse sit, has partes materia esse distinctas, & sub diuersis quantitatibus, & dispositionibus, non poterunt partes incorruptibiles sibi similes reddere in incorruptione alias partes conffantes ex materia rerum corruptibilium: non erit ergo totum corpus incorruptibile: & superest eadem difficultas, quomodo alia partes impassibiles fiant. Quapropter sententiam hanc in hoc sensu existimo alienam à veritate fidei. Repugnat enim aut cum vera generatione, & corruptione corporis humani (si talis portio materia singatur connaturalis illi) aut cum veritate resurrectionis, si singatur corpus illud postea coalescere ex noua materia, seu misiōne materialium diuersarum rationis, & ordinis.

Posterior sensus huius sententia videtur esse ab Alexandro intentus. Dicit enim, corpus hominis participare quandam lucem cælestem, quæ in corpore glorioso est perfectissima, & simillima ei, quæ est in celo empyreo. Et hic sensus (si recte explicaretur) non esset ita improbabilis. Quod enim Alensis dicit, hanc lucem esse connaturalem homini, & disponere corpus ad animæ susceptionem, in auditum est, & incredibile. Quod est enim experimentum huius lucis, vel quod fundamentum ad illam singendam? Quod item ait, necessariam esse hanc lucem, seu participationem quinta essentia ad conciliandas elementorum naturas, nullius momenti est. Alioquin omnia mixta deberent esse composita non tantum ex quatuor elementis, sed etiam ex quinta essentia. Elementa ergo non conciliantur formaliter ab aliqua quinta natura, aut qualitate: sed per conueniens temperamentum suarum qualitatum. Si vero iij authores dicent, hanc cælestem qualitatem non esse homini connaturalem: sed diuinus addi glorioso corpori, vt illud reddat impossibile, ferri posset hæc sententia, vt in sequentibus dicemus.

Tertia igitur sententia dicit, in corporibus resurgentibus eandem omnino esse materiam, & formam, & easdem qualitates elementares cōnaturales corporis passibili, absq; illa qualitate superaddita, per quam corpus

Disput. XLVIII.

Sotus.
D.Thom.
Bonavent.
Sotus:
D.Thom.

corpus illud redditum impassibile: & nihil in aliis corpora illa intrinsecè esse impassibilia, ita ut nec diuidi, nec alterari extrinsecus possint, etiam si Deus prouidentia sua neque extrinseca agentia impedit, nec ordinarium illis concussum neget. Quod si inquiras, ex quo principio intrinseco proueniat haec impassibilitas: Respondent, prouenire ex perfecto modo, quo anima in eo statim informabit corpus, qui talis erit, ut à nullo naturali agente superari possit, vel debilitari. Ita opinatur Sotus d. 49. q. 4. art. 5. & existimat esse sententiam D. Tho. in d. 44. q. 2. art. 1. q. 1. vbi hanc impassibilitatem ponit in perfecta subiectione corporis ad animam, seu in perfecto dominio animæ supra corpus, quod dominiam non potest intelligi, in quo consistat, nisi in hac perfecta anima informatione. **S**anctus etiam Bonau. d. 49. ar. de hac dote q. 2. hanc sententiam ex parte indicat. Distinguit enim duplum passionem corporis: alteram per alterationem extrinseci agentis naturalis, & hanc negat esse in corpore beato, quia materia eius non appetitiam formam. Quod certè nequit altiude oriendi nisi ex perfecta informatione formæ, cum alioqui materia secundum se eadem sit. Aliam actionem votat per violentiam, seu diuisionem quantitatis, de qua infra dicetur. Addit vero Sotus, & indicat etiam D. Th. & ex parte Bonau. q. 1. remanere in corporibus beatis aliquam actionem primarum qualitatum non tantum intentionalem, sed etiam materialem. Quia alias (inquiunt) illæ qualitates essent otiosæ, & tollerentur complexiones variorum membrorum.

Sed hæc sententia neq; alij discipulis D. Tho. nec reliquis Theologis placuit, neque mihi videtur satis concipi posse. Et (vt tollatur æquiuocatio, quæ ex ultimo punto oriri potest) aduertendum est, duplum posse humanum corpus pati, vel alterari, primo ab extrinseco agente, secundo ab intrinseco, quæ tenus quædam partes alterare possunt alias habentes diuersam temperiem. Certum ergo esse debet, corpus gloriosum neutro modo pati posse, vel minimam alterationem. Nam qua ratione posset vna pars pati ab alia, posset etiam pati ab extrinseco agente habente similem virtutem. Item quia ex actione intrinseca potest prouenire mors vel infirmitas, seu debilitas sicut ab extrinseca. Et hoc expressè docuit Bonauentura, qui in eandem causam reuocat hanc impassibilitatem membrorum in er se, & ab extrinseco agente, scilicet, quia qualitates, erunt optimè temperare absque appetitu subiecti ad alias qualitates, & cum perfecta influentia, & conservatione formæ. Sotus etiam aperit fatur (quod certissimum est) non furoram ibi actionem caloris naturalis in humidum radicale, quæ tamen actio est eiusdem rationis cum quacumq; alia alteratione membrorum inter se. Et idem affirmit D. Thom. supra ad 3. Cum ergo hi authores dicunt, remanere in illis corporibus aliquam actionem harum qualitatum, nescio quid actionis nomine intelligent, nisi fortasse propriam informationem vniuersiusque qualitatibus. Nam calor verè reddet calidam partem illam, cui inherebit, & sic de alijs qualitatibus. Et hoc est certissimum, idq; probatur ex ratione. Quia alias essent otiosæ illæ qualitates, si carerent suis effectibus formalibus, in d reuera non essent in ipso corpore. Rursus hæc informationis, & nulla alia actio est necessaria ad distinctam complexionem variorum membrorum, vt per se euident est. Sicut enim diuersi elementa, etiam si inter se non agat, diuersam habent dispositionem, quia diuersas haberent qualitates, vel in diuerso gradu, quibus formaliter aſciuntur, ac disponuntur; & similiiter diuersa mixta homogenea habent diuersam mixtionem primarum qualitatū, quæ formaliter perficiuntur, & quæ ad temperamentum distinguuntur ante omnem actionem: ita membra humani corporis, eo quod in diuerso gradu ac mixtione habent primas qualitates, quibus formaliter per

Fr. Suarez. tom. 2.

Sectio III.

529

Aſciuntur, ac disponuntur, ideo sunt diuersæ complexionis. Omnino ergo falsum est (quod Sotus ait) has complexiones diuersorum membrorum seruari ex temperata actione harum qualitatum. Melius enim conseruabitur ea distinctio complexionum, remota omni actione, & retento proprio temperamento in singulis membris. Nisi fortasse per actionem intelligat Sotus ipsam informationem: quod & impropriissimum est, & videtur certè alienum ab eius mente. Nam statim probat hanc actionem ex eo, quod si corpus gloriosum tangatur, sentiatur temperatissimæ illæ qualitates, vt quando Christus dixit, *Palpate & videte.* Quæ ratio (si quid valet) de vera, ac propria actione procedit: ceterum nihil concludit. Primo, quia in dæ ad summum colligitur posse corpus gloriosum agere in alio corpus alterando illud: quod non est inconveniens, cum non repugnet impassebitati eius: posset enim agere sine repressione: at verò, quod per vnam corporis partem agat in aliæ repugnat eius impassebitati. Secundò, quia prædicta ratio, nec de materiali actione probat. Quia, vt corpus dum palpatur, sentiatur, non est necessaria materialis alteratio, sed tantum intentionis immutatio, & potest corpus gloriosum vnam sine altera efficiere, atq; ita fieri inter corpora gloria in ter se: quæ omnia in superioribus ostensa sunt. Sit ergo certum, corpus Beati nihil pati posse nec extermine, nec interne. Radix vero, seu ratio impassebitatis, eadem est respectu virtutis actionis. Quia ipsis eiusdem rationis est utræq; alteratio, & procedit a virtute naturali eodem modo activa, quod S. Th. & Bonau. locis citatis recte senserunt.

D.Thom.
Bonauent.

Superaest ergo vt ostendamus, rationem huius impassebitatis non posse sumi ex sola perfectione informationis animæ beate. Quod ostenditur primo quia hæc informationis animæ, cum sit de essentia hominis, eadem essentialiter est in corpore glorioso, & non glorioso. Nihil enim essentialiter variatur in homine in virtutis statu, alias non esset idem homo essentialiter. Ac deinde, quia eadem forma in specie semper confort eundem effectum formalem speciem: ergo semper habet eadem causalitatem formalem essentialiter: ergo eandem informationem, quæ non est aliud, quam causalitas formalis. Rursus non solum essentialiter, sed etiam substantialiter, & entitatis virtutis informationis est æquæ perfecta, nec potest suscipere magis, aut minus, vt in præcedenti Sectione attigimus. Quia & ipsa anima indiuisibilis est & tota singulis partibus vnitur, & vno etiam ad singulas partes est indiuisibilis secundum intensiōnem, cum sit modus substantialis. Ergo in ipsa informatione substantiali præcisè sumpta, vt distinguatur ab omnibus accidentibus, & qualitatibus non potest intelligi maior, & minor perfectio. Sicut forma magnis, quia indiuisibilis est intensiō, nec potest intendi, aut remitti: nec magis, vel minus perfectè informare materiam, quo ad ipsam substantiali vniōnem. Præterea, licet admittamus hanc maiorem perfectiōnem in actu informandi, non satis intelligitur, quomodo ratione illius præcisè possit corpus reddi omnino impasseibile. Quia illa informationis non tollit à materia capacitatē primarum qualitatum, ergo neque tollit capacitatē extrinseca alteratiōis: sed sola anima non potest illam impidere per seipsum, quantumvis perfecte informet. Quia neq; habet formalem incompossibilitatem, neq; illis per se resiliat: & quamvis posset adhibere aliquam resistentiam: posset tamen tanta esse virtus agentis, vt illam vinceret. Quod si dicas, virtute diuina confortare animam ad resistendum omni agēti. In primis iam concludimus, non sufficere solam substantiali informationem quamvis perfectam. Et deinde inquirendum restat, quid sit illa diuina confortatio, & per quid fiat. Nam vele aliquæ intrinseca dispositio, quæ à Deo fit in corpore, vel anima, &c

Y

ma, & hoc non potest esse nisi aliqua qualitas, quam hæc opinio rejecit. Vel est sola Dei actio, & si non est corpus intrinsece impassibile, quod est contra eandem sententiam. Ergo nullo sensu videtur, posse intelligi aut defendi hæc sententia, si in sola animæ informatione confitatur. Si autem aliqua aliam actionem addat non connaturalem animæ, sed quan- dam aliam maiorem illi attributam ex virtute gloriæ, potest haberæ opinio alium probabilem sensum, quem D. Thomas intendit fortasse, vt infra explicabo.

4. Opinio.

Scot.
Durand.
Sup Gab.
Maior.
D. Thom.

Quarta opinio, vt difficultatem fugiat, totum id admittit, quod ratio dubitandi in principio proposita concludere videtur, scilicet, corpus Beati esse impassibile, quia Deus statuit non concurrere cum aliquo agente extrinseco ad alterandum illud. Ita opinatur Scotus in 4. dist. 49. quæst. 15. Durand. dist. 44. quæst. 4. Supplementum q. 2. Maior. dist. 49. q. 17. fuit D. Thom. supra, quæstione 49. art. 1. ad 3. dum ait, solam claritatem esse qualitatem intrinsecè inherentem corpori glorioso. Quod vero alij adiungunt, corpora gloriofa fore incorruptibilis solum propter cessationem motus cœli, quo cessante nihil possunt efficiere agentia naturalia: hoc (inquam) validissimum est. Tum quia Christi corpus non esset nunc impassibile: tum etiam quia illo modo etiam corpora damnatorum essent impassibilia naturaliter: nec impassibilitas esset supernaturalis dos, sed quid consequens necessitatem naturæ in omnibus corporibus. Denique, quia illa dependentia omnium agentium naturalium à motu cœli facta est sine fundamento, vt in libris de cœlo latius disseritur. Scotus igitur, & reliqui Theologis solum mouentur (vt dixi) quia hic modus est sufficiens, & facilis: omnes vero alij modi vix possunt intelligi. Quod si obijicias, quia hoc modo non magis erunt impassibilita corpora in beatitudine, quam fuissent in statu innocentia, quod est contra Augustinum epistol. 56. Respondent negando sequelam. Intercedit enim multiplex differentia. Prima quod in statu innocentia aliquid poterat corpus pati ab extrinseco, poterat enim augeri, & nutriti, quod non fit sine aliquia alteratione, & ideo indigebant cibo ligni vi- te, quo restauraretur. Secunda quia in eo statu agentia extrinseca non erant omnino priuata virtute vel concursu ad alterandum humanum corpus. Nam si projectum fuisset in ignem reuera combureretur, sed diuina prouidentia ita erant omnia disposita, vt possent homines cauere viuerciam huiusmodi extrinsecam corruptionem, seu passionem. At vero respectu corporis beati agentia omnia sunt priuata virtute, & concursu ad alterandum humanum corpus, ita vt etiam corpus beatum ingrediatur ignem, comburi nequeat. Tertia, quia in statu innocentia poterant homines perdere illud priuilegium peccando: & ideo, licet possent non mori, non tamen erant immortales (vt Augustinus dixit) at vero in vita beata hoc donum amitti non potest, & ideo dico potest humanum corpus simpliciter impassibile & immortale. Hæc sententia sic explicata non potest evidenter argumento conuinci fallitatis: tamen imperfectissimo modo explicat hanc dotem. Imò (vt Diuus Thomas argumentatur) hoc modo explicato vix meretur nomen dotis. Quia non est perfectio ipsius corporis, seu potius defectus extrinseci agentis, & corruptientis. Quod præterea non videtur satis consentaneum Paulo dicenti, Operes mortis de his induere immortalitatem. Nam induere immortalitatem in rigore aliquid amplius significat, quam extrinsecam protectionem Dei impedientis extrinsecam agentia. Præterea aliter est corpus Christi impassibile post resurrectionem, quam dum mortuum iacuit in sepulchro: at in sepulchro erat incorruptibile per extrinsecam Dei prouidentiam, quæ stauerat non permettere, vt corpus illud in cineres re-

A digeretur, aut in elemēta, vel in aliiquid aliud resoluteretur. ergo. Denique authores non videntur alia ratione hunc modum eligere, nisi quia omnis alius impossibilis eis visus est. Nam si fieri posset per intrinsecam dispositionem corporis, non est dubium, quin talis modus sit magis consentaneus modo loquendi Scripturæ, magisque decens, atq; conformis status beatitudinis. Si ergo ostenderemus, alij modum esse possibilem, id satis erit ad hanc quartam sententiam impugnandum.

Quinta ergo sententia est Beatum esse impassibilem non propter solam protectionem Dei extrinsecam nec propter aliquam qualitatem inherēcem: sed propter dominium animæ in corpus, quod dominium non consistit in modo informalidi (vt tercua opinio dicebat) sed in hoc, quod sicut omnes actiones corporis subduntur voluntati animæ, ita & omnes passiones: & ideo, sicut corpus non agit, nisi quando anima vult, ita nec patitur nisi ipsa volente: nunquam autem vult neq; velle potest propter restringendam talis voluntatis, & ideo ab solutè nihil pati potest, ex intrinseca perfectione, ac potestate. Et hæc sane videtur mens D. Th. supra. Ponit namque D. Thom. hanc impassibilitatem in dominio animæ supra corpus, quod perfecte (inquit) erit subiectum animæ rationali, sicut ipsa perfectè subiecta erit Deo. Et hoc sèpè repetit in vtræq; quæstiuncula, & in solutionibus argumentorum.

Dices, hanc sententiam sic explicatum re ipsa coincidere cum præcedenti. Quia nos quoque supra diximus, hoc dominium Beati supra actiones suas naturales non posse aliter explicari, nisi per suspensionem diuini concursus, videlicet, quia quando Beatus non vult agere per aliquam qualitatem, vel naturalis facultatem, Deus non præbet illi concursum ad agendum: ergo multo minus potest intelligi hoc dominium ad non patiendum per solam voluntatem nisi quatenus stante illa voluntate D. E. S. non præbet concursum alijs agentibus, vt passionem inferant tali corpori. Quia hoc seclusu non potest sola voluntas impedire actionem, quandoquidem nec minuit vires agentis, nec tollit concursum debirum nec materiali subiecti capacitatem, nec debitam distantiam, neque aliquam aliam conditio nem necessariam ad agendum. Quod si hoc sit, sine causa tribuitur hic effectus dominio animæ: quia non est positus in animæ voluntate, & arbitrio, sed certa, & infallibili Dei lege definitus independenter ab animæ voluntate. Eo vel maximè, quia cum ipsa aliud velle non possit, impertinens est hoc dominium.

Responderi potest, non esse hoc dominium in sola extrinseca protectione, sed in potestate data animæ beatæ ad conseruantas dispositiones sui corporis tanta efficacia, vt à nullo extrinseco agente possint immutari. Est enim considerandum, actionem naturalis agentis impediri posse ex alterius resistentia. Rursus hac resistentia duplex esse potest, altera quasi formalis, quæ est per qualitatem formaliter repugnantem, atque ita adhærentem subiecto, vt à virtute actiua superari non possit: alia est effectiva, vt quando calor, verbi gratia, subiecti actu conseruantur ab igne præsente, quia propter resistentiam conseruantis non potest expelli tam facile a contrario agente. Denique considerandum est, animam informantem corpus præter causitatem formalem, quam habet in illud, posse habere causitatem effectivam circa dispositiones, & temperamentum illius, quæ actio aliquo modo est naturalis, saltem per modum cuiusdam resultantiæ seu dimensionis naturalis, qualis etiam est in forma ignis, vel aquæ respectu sui caloris, vel frigoris. A qua actione (vt opinor) prouenit, vt calor, vel frigus difficiliter expelluntur ab igne, vel aqua, quam ab alijs peregrinis subiectis. Sic igitur intelligi potest, da-

August.

August.

2. Cor. 15.

est, darem esse vim animæ Beatæ ad conseruandam dispositionem naturalem sui corporis non sola actione illa naturali: sed alia maiori, & efficaciori, quæ nullo naturali agente vincit. Quod hoc exemplo explicari potest. Si superior Angelus aetate sua efficacia corpus aliquod alicubi sistere faciat, non poterit ab Angelo minoris virtutis moveri.

Quia resistit alius Angelus non formaliter, sed effectiue, aut si actionem ad passionem formaliter comparare velimus, actio superioris agentis ita resistit formaliter passioni inferendæ ab inferiori, ut illa fieri non finat. Sic ergo intelligi potest anima tanta efficacia, talique actione conseruare dispositionem sui corporis, ut ex vi illius nullam in eo passionem fieri permitteat: & hoc vocavit Diuus Thomas Dominum anima supra corpus. Quod si inquirimus, unde proueniat talis actio, tantaque animæ efficacia, cum non sit illi naturalis. Respondetur primum actionem hanc fieri ad modum miraculosa actionis, quæ non requirit virtutem superadditam, sed specialem Dei concordum eleuantis creaturam, ut operetur tanquam instrumentum eius. Qui modus operandi interdum datur permanenter, sicut datus est humanitati Christi, & datur Beatis quoad alias actiones, ut dictum est supra, & in sequentibus videbimus. Deinde adiungi potest qualitas aliqua corpori superaddita, quæ ad hunc etiam effectum conferat, ut iam dicemus. Quocirca hæc sententia si exposta probabilis, & D. Thomas consenteat.

6. Opinio
valde pro-
babilis.
Richar.
Palud.
Capreol.
Augus.

Sexta & ultima sententia est, corpora Beatorum fieri impassibilia per qualitatem aliquam illis a Deo infusam, ipsique inherenterem, ratione cuius sunt incapacia omnis alterationis corruptiua. Ita docuit Richard. disp. 4.9. artic. 4. quæ. 2. in eandem inclinat Paludan. distin. 44. q. 2. & latius Capreol. q. 2. artic. 3. & citatur Augustin. epis. 56. ad Dicorum. Sed ex illo nihil certi colligi potest: nam etiam in contrarium refertur epistol. 14. 6. ad Consentium. in utroque autem loco generalibus verbis vtitur, quæ possunt facilè in utramque partem explicari. Ratio vero huius sententiae est, quia non est impossibilis talis qualitas. Cur enim? aut quæ potest afferri repugnantia aut contradictionis implicatio? Non enim dicemus hanc qualitatem esse ex ijs, quæ sunt connaturales corpori humano, sed altioris cuiusdam virtutis, ac ordinis. Deinde potuit Deus conferre celestibus corporibus qualitates quasdam eis connaturales, quæ vim habeant efficiendi vel omnes, vel multas qualitates inferiorum corporum: cur ergo non poterit efficiere in corpore humano aliquam superiorum qualitatem, quæ vim habeat resistendi qualitatibus inferioribus.

Dices: Quis potest intelligi ut vna & eadem qualitas resistat qualitatibus contrariis caloris scilicet, & frigori? Deinde illa qualitas simul erit in corpore cum calore, & frigore, cur ergo resistet, ne ab extrinsecis imprimantur? Quod si dicas posse esse cum illis in tali gradu, qui est connaturalis homini, non tamen in maiori. Contra. Nam hic gradus non est idem in omnibus membris. Corporis humani. Tandem cum hæc qualitas dicatur esse superioris ordinis non apparet, cur formaliter repugnet cum quibusvis qualitatibus, quæ recipi in materiali posse. Sed hæc non sunt adeo difficilia, ut propterea cogamur, negare hunc modum impassebilitatis esse possibilem. Nam in primis non arctamur ad vnam, & invariabilem qualitatem. Nam si ad refendum omnibus contrariis vna qualitas non sufficit, plures autem sufficiant, D E V S illas infundet. Deinde in eis intelligi potest varia perfectio, & intensio, ita ut in uno gradu secum admittat tale temperamentum primarum qualitatum & non aliud: in aliis vero gradu admittat aliud temperamentum:

atque ira fieri, ut hæc qualitas non sit in omnibus membris corporis humani in eodem gradu, ac perfectione: sed vnicuique accommodetur, prout ad conseruandum vniuersitatem temperamentum, necessarium est. Præterea resistentia, quæ sit per hanc qualitatem, intelligi potest, vel per modum efficientiæ (ut in præcedent sententia explicuimus) vel per formalem repugnantiam. Cum enim hæc qualitas afficiat ipsum corpus, fieri potest, ut natura sua secum non admittat alias qualitates, etiam si sit altioris speciei, vel ordinis. Hanc denique sententiam videtur docuisse D. Thom. 1. part. quæstion. 97. articul. 1. vbi distinguit tres modos incorruptibilitatis. Primus est ex parte materiae, quia scilicet tales res, vel carent materia, vel si ea prædicta sunt, non tamen eiusdem rationis cum materia rerum corruptibilium, & hoc modo sunt incorruptibles Angeli, & cæli, non autem homines. Secundus modus est ex parte formæ, ut quando re natura sua corruptibili inheret aliqua dispositio, per quam totaliter à corruptione prohibetur. Tertium modus appellat ex parte causæ efficientis, qui propriè esse videtur, quando res tam ex natura sua, quam ex intrinsecis dispositione corruptibilis præseruatur à corruptione remouendo omnes causas efficientes corruptionem, & applicando causas conseruantes. Et hoc tertio modo dicit, fuisse homines immortales in statu innocentiae, per virtutem quandam animæ inditam. Quæ non est intelligenda, ac si esset aliqua virtus physica naturaliter resistens extrinsecis agentibus, ut videntur intellexisse, & Caietanus ibi, Caietan: & Scotus in 2. distin. 19. quæstion. 1. sed est intellig. Scot.

C genda virtus, & discretio animæ ad cognoscendum quid possit prædicta, aut obesse corpori, & magna, virtus ac prudentia ad vitandas omnes corruptiōnis causas. Hoc enim sensu optimè, ac facile intelligitur illa vis animæ, quæ inter dona gratiæ, & infinitæ originalis a Diu Thomas ibi numeratur, eo autem modo, quælibet Caietano ponitur, vix potest concipi, ut Scotus etiam obiecit, quamvis falsa nixus in interpretatione. Secundum corruptionis modum tribuit D. Thomas corporibus gloriolis, scilicet per dispositionem inherentem, quæ non potest intelligi, nisi aliqua qualitas, vel plurimum qualitatum aggregatio. Vocat autem hanc incorruptionem ex parte formæ, non quia formæ inhæret, sed vel quia hæcmet dispositio est quedam forma inhærens corpori, vel certè, quia datur corpori ratione formæ, seu anima Beata. Quem sensum indicant verba August. (quem statim D. Thomas citat.) Tam pos. D. Thom. tensi natura Deus fecit animam, ut ex eius beatitudinere- August. dundet in corpus plenitudo sanitatis, & incorruptionis vigore.

Ex quo discursu Diu. Thomæ patet responsio ad rationem dubitandi initio positam. Nam licet in corpore gloriolo manet eadem materia, idemque temperamentum ex qualitatibus contrariis, inde solum sit, corpus illud in nuda natura sua consideratum, esse corruptibile, & in beatitudine retinere quasi causam remotam, seu naturalem radicem corruptionis: nihilominus tamen secundum proximam dispositionem, intrinsecam esse incorruptibile, & impassibile. Quia affectum est alia quædam perfectione, quæ ex se potest impedire, ne illa naturalis corruptibilitas in actum reducatur. Diobellæ, Quamvis hæc utrumque satisfaciat respectu illius corruptionis, quæ est per alterationem naturalem: non vero respectu illius, quæ est per violentiam divisionem. Respondetur primum ex Bona- Responso. Bonament. ventura supra corpus Beati alia ratione habere, ut diuidi non possit, ex dore subtilitatis. Quia cum sit peruum, & penetrari possit cum quolibet alio corpore sibi occurrente, non potest ab eo diuidi, quia non resistit, quominus in eundem locum intret. Diu. enim solum sit proper resistentiam, & expul- sionem

Y 2

tionem à tali loco. Sed potest objici, quia licet Beatus posse ex dote subtilitatis non resistere alteri corpori, sed penetrari cum illo: tamen etiam potest non vitiæ hac dore, & expellere aliud à suo loco, ergo tunc potest diuidi gladio. Idcirco addendum est, fortasse ex vi prædictæ qualitatis, & internæ dispositionis ita conseruari, & quasi solidari corpus Beati, ut quantitas eius diuidi non possit ab extrinseco agente. Sic ut cœli quantitas, licet sit eiusdem rationis cum quantitate elementorum: tamen ratione subiecti, vel dispositionum ita conseruatur, ut diuidi non possit. Addo denique, per dotem agilitatis tam esse potens gloriosum corpus ad retinendum locum, ubi se constituit, ut à nullo agente creato dimoueri possit. Ex hoc etiam capite nihil potest per divisionem pati, quia diuisio, quæ fit ratione corporis subintraatis, intelligi non potest sine mutatione locali, vel destructione corporis divisi. Quapropter, remota omni alteratione, & divisione locali, nulla superesse potest passio per diuisiōnem.

D. Thom.
Responso

Ultimo ex dictis definitur alia quæstiuncula, quæ D. Thom. supra attigit, an hæc impossibilitas sit qualis in omnibus Beatis. Dicendum est enim quod ad negationem, & priuationem esse æqualem, ut ex dictis constat: tamen quoad causam ait D. Thomas esse inæqualem. Quod potest intelligi vel ratione gloriae, & meritorum, quæ est prima radix huius dotis vel ratione illius qualitatis, seu dispositionis positivæ, quæ pro ratione meritorum magis, ac minus perfecta esse potest. Sicut cœli, vel Angeli, quæ sunt incorruptibles, quoad carentiam passionis contrariae: natura vero positiva, in qua hæc priuatione fundatur, perfectior est in uno, quam in alio.

SECTIO IV.

Quid sit agilitas corporis Christi, & quis effectus eius.

Dos agili-
tus quid sit.

A Gilitatis dotem (ut ipsum etiam nomen præfert) omnes Theologi explicant per modum cuiusdam facultatis ad motum localem expedite, velociter, ac facile exercendum. Quam nominis rationem, seu descriptionem aperte quoque coniunctum omnia Scripturae, & Sanctorum testimonia, quibus supra probauimus, esse in corpore gloriose hanc dotem agilitatis. Neque in hæc generali ratione est illa difficultas, tota vero posita est: tum in explicanda illa facilitate, vel perfectione localis motus seu mutationis, quam præbet hæc agilitas: tum etiam in explicando modo, quo confert hunc effectum: ex quo etiam constabit, quid sit hæc facultas. Potest autem in humano corpore triple esse motus localis. De hoc enim semper erit sermo. Primus est progressus, qui procedit ab anima operante per cognitionem, & appetitum: exercetur autem per membra corporis, mouendo vnam partem mediante alia, & consequenter prius vnam, quam aliam: in quo propriea motu necessarium etiam est, ut aliqua pars quiescat, dum alia mouetur. Secundus motus vocari potest simplex, quo totum corpus veluti vno impetu, & quæ primo cœetur, sicut mouentur grauiæ, leuiæ, & projecta. Tertius motus, vel mutatio intelligi potest, qua corpus ab uno loco in aliud subterferatur absque vlla successione, vel mora in spacio medio. De his ergo omnibus signifikatim videtur dum est: an finit in corpore beato, & quomodo per dotem agilitatis perficiantur.

Principio igitur, potuisse Christum post resurrectionem motu progressivo mouere corpus suum, in superioribus diximus, estque de fide certum. I-

A dem est de omnibus Beatis post resurrectionem: & dubium etiam non est, quin videntur interdum hac facultate, & movebuntur hoc modo suo arbitrio. Denique omnes etiam Theologi docent, habitueros Beatos summam quandam facilitatem in hoc motu exercendo. Nam hoc aperte significant Scripturae, portis gloriose, quæ de Beatorum agilitate loquuntur, ut supra ostensum est. Videtur autem hac facilitas in duobus caligrafis, confistere, primo, quod nullum laborem, vellassimo, tūdinem sentient: vnde fieri, ut quandiu voluerint, possint in hoc motu durare. Quod significatum est illis verbis Ioseph. cap. 40. *Current, & non laborabunt, Ioseph. 40. ambulabunt & non deficiunt.* Et hoc totum manifesto prouenit ex impossibilitate, à qua nascitur, ut per huiusmodi motum nihil alterentur membra corporis, nec relaxentur, nec spiritus dissipentur. Quapropter hac in re nulla est difficultas. Secundò constat hæc facilitas in maiori velocitate motus, quæ significatur illis verbis Isaiae, *Affluerunt penas, sicut aquila: & illis Sap. 3. *Tanquam scinille in arundineto discurrenti.** De hac igitur est difficultas, vnde proueniat. Velocitas enim motus est quædam maior perfeccio actionis, seu modi agendi, quæ prouenit potest, vel ex augmentatione virtutis motus, vel ex ablatione repugnantia, seu resistentia mobilis, vel ex virtu trochei capite.

Prima ergo sententia est, Beatum habere virtutem velocius se mouendi per solam ablationem resistentia, quæ prouenit ex grauitate corporis: & quia non videntur auferri posse resistentia, nisi auferatur ipsius pondus, & grauitas, ideo consequenter assentur hæc sententia, auferri à corpore gloriose grauitatem. Hunc modum dicendi indicat Bonaventura, art. vltim. q. 2. ad 1. & eum ut probabilem refutat Durand. Paludan. Maior, & alij, ipsi tamen id diffinitè non affirmant. Neque mihi potest vlla ratione probari, non quia existimem implicare contradictionem conseruari corpus humanum sine grauitate (hanc enim repugnantiam non inuenio) sed quia hæc grauitas est naturalis proprietas necessaria, consequens complexionem, & compositionem, corporis humani. Dicendum est autem supra, futuras esse in humano corpore omnes naturales corporis facultates, & proprietates. Alioqui est illud corpus monstrorum, & præter naturam: sicut si corpus illud non esset solidum, aut non haberet quædam partes duriores, vel densiores alij, non esset conuenienter dispositum: ergo idem est de grauitate, quæ non minus est intrinseca qualitas, & necessario consequitur ex tali temperamento, densitate, ac duritate. Sine dubio ergo dicendum est, qualiter illam, quæ est grauitas, manere in corpore beato. Deinde, ad hunc effectum non sufficeret ablatio grauitatis. Quia virtus motu anima definita est ad aliquam velocitatem motus non tantum ex resistentia contraria, sed ex se, quia imperfecta est, & finit virtutis limitata ad talem modum agendi. Sicut quamvis terra descendere deorsum absque vlla resistentia medijs, vel alterius corporis extrinseci, nihilominus & in tempore, & cum determinata velocitate descendere, quia grauitas habet determinatam efficaciam ex se. At corpus Beati in hoc genere motus non est determinatum ad certam velocitatem, sed quacunque signata potest agi cum maiori (ut aliqui volunt) vel (quod probatur) videtur licet ad aliquam terminetur, illa videtur esse multo maior, quam per solam vim motuam naturalem fieri possit, ut ex modo loquendi scripture non obscurè colligitur: ergo necesse est dicere, ipsammet vim motuam aliquo modo augeri.

Dicendum est ergo, ad agilitatem in hoc motu in primis requiri, virtutem ipsam actiuan motus augeri, sive hoc sit per additionem alicuius qualitatis, sive per solum maiorem Dei concursum videntis anima vel corpore Beati ut instrumento ad hunc effectum

Durand.
Palud.
Maior.
Bonaventura
Corporis
beatorum
naturalis-
est grauita-

Motus loca-
li quatuor-
plex.

Agilitas in motu progre-
suum. Deinde addi potest, ad hanc velocitatem
suum organorum eius. Ex haec enim multum pendet facilius motus. Erit autem haec optima dispositio in

corporibus beatissimis, quod membra omnia habebunt & qualitates omnes, & quantitatem, ac figuram naturae suae maximam accommodatam: habebunt quoque spiritus vitales perfectissimos, & purissimos, neque erit in eis aliquid extrinsecum impedimentum, quale nunc interdum esse solet in nobis propter redundantiam humorum, vel exhalationum seu saporum, quae multum interdum impedit motus agilitatem. De naturali autem pondera, grauitate corporis probabile est, quod Durandus dicit, quamvis qualitas ipsa maneat in corpore beato: tamen diuina virtus impedire, ne resistat actualiter inclinando ad locum contrarium. Sicut, quando corpus penetratur cum alio in eodem loco, licet neutrum priuetur propria quantitate, diuina tamen virtus fit, ut sibi non resistat. Dices: Haec actualis inclinatio est effectus formalis ipsius grauitatis, ergo non potest impediri manente grauitate. Respondet negando antecedens, si loquamur de proxima, & actuali inclinatione, a qua prouenit resistentia, & retardatio motus. Haec enim non formaliter, sed effectu prouenit a grauitate. Sicut enim subtilia efficientia, grauitas non moueret lapidem deorum, ut verbigratia, si Deus suum concursum spenderet, ita eadem efficientia, omnino sublata lapidis non resistet subleuantem illum sursum mouenti. Quia non resistit, nisi in quantum effectu est contrarij motus, vel quietis, seu permanentiae in contrario loco: nam hinc fit, ut retardet talem motum. Vel secundum dico potest, etiam si ex parte grauitatis maneat aliqua resistentia: virtutem tam motuum tantam esse, ut ea non obstante possit velocissimum motum agere. Sicut, si terra mouetur sursum ab Angelo, resistit quidem quantum potest sua grauitate, nihilominus propter Angeli virtutem potest summa velocitate cieri. Tota ergo difficultas huc reuocatur, ut videamus quomodo virtus motu in corpore beato augetur, quod simili cuius puncto sequenti explicatur.

Durand. Secundo dicendum est de altero generi motus, quo veluti uno impetu totum corpus se mouet, & que primo. De quo Durand. d. 4.4. q.7. negat huiusmodi motum esse in corporibus beatissimis, & contrarium dicit esse fictitium, & inopinabile. Utitur autem ratione valde infirma, scilicet, quia oportet distinguere partem mouentem a parte mota, ergo si non sit motus unius partis organicae per aliam, oportet, ut anima sit mouens, & corpus motum, unde, cum in homine non sit alia forma praeter animam rationalem sola materia erit mota. Secundo argumentatur ad hominem contra Scotum loco statim citando. Quia in corpore gloriose non erit noua virtus motu, que non sit naturalis homini, seu anima etiam in formati corpus corruptibile, sed virtus ad mouendum corpus modo non est homini naturalis, neque conueniens anima informant corpus corruptibile ut constat tum experientia, tum etiam, quia natura non dedit corpus aptum, & dispositum ad hunc motum, sed tantum ad progresiuum.

Nihilominus haec Durandi sententia parum probabilis est. Nulla est enim ratio, cur gloriose corporibus hunc motum denegemus. Præterea cum scripturæ maiorem agilitatem, & velocitatem illis tribuere videantur, quam posuit commode intentioni in motu progresiuo, ut indicant illa verba, Quasi scintilla in arundineto discurret. Præterea quando corpus gloriose ascendit in celum non fertur ab Angelis (est enim magna imperficiatio, si ipsum sua vi ascendere non posset) ille autem motus non est progresiuus. Neque enim verisimile est (quod

Sap. 3. Corpore beatissimo velut uno impetu moueri per ipsam arietem, primo potest. Quasi scintilla in arundineto discurret. Præterea quando corpus gloriose ascendit in celum non fertur ab Angelis (est enim magna imperficiatio, si ipsum sua vi ascendere non posset) ille autem motus non est progresiuus. Neque enim verisimile est (quod

Fr. Suarez, tom. 2.

quidam fingunt) ascendere gradiendo per aera tamquam per scalam. Nam (est) hoc non repugnet, quia potest corpus gloriose non impellere, neque dividere aereum, atque ita illo niti, seu fistula secundum vnam partem, ut secundum aliam ascendat, & ita successiue perficeretur ascensum: tamen magna imperficiatio esse videtur, quod Beatus coarctetur ad hunc modum ascensus. Et in sphaeris celestibus, cum illuc ascendat sine divisione celi per solam penetrationem, vix potest commodè intelligi huiusmodi motus. Denique ratio Durandi nullius est momenti, tum quia, licet demus virtutem motuum esse in sola anima, non inde fit, solam materiam moueri, sed totum corpus, & ea distinctio sufficit inter moventem & mobile. Tum etiam quia quamvis admittamus, hanc virtutem esse in corpore informato ab anima, posset per illam moueri. Quia non est necessarij simpliciter, ut virtus, quæ est principium motus, & ipse motus sint in distinctis subiectis, præstans quando illa virtus ab intrinseco agente indica est. Secunda vero ratio Durandi, ad hominem quidem est efficax: non tamen simpliciter. Procedit enim ex falso fundamento, ut iam ostendam. Et hanc sententiam tenent Scotus, Paludanus, & alii.

Scot.
Palud.

Merito tamen inquirunt quia virtute posuit Beatus hoc modo mouere corpus suum. In qua reducunt opiniones extrema. Prima affirmat, Deum solum esse, qui efficit hunc motum, vel claritatem eius, quatenus vires supernaturales superat. Quod certe probabile Maior d. 49. q. 8. & Suppl. d. 44. q. 2. art. 2. Sed non est sententia haec consentanea sanctis Patribus, qui non solum dicunt motum corporis gloriose fore velocissimum: sed etiam ipsum corpus futurum esse agile, & velox, sicut spiritum: non dicitur autem corpus velox, solum quia posuit ab alio moueri. Item semper ita loquuntur, ut dicant, illa corpora posse se mouere: quin potius Isaia c. 40. aperit ita loquitur, Afluent penna, &c. ut supra cum sanctis Patribus pôderamus: haec autem verba significant internam vim, & non tantum motionem ab intrinseco. Quod etiam confirmant illa verba Pauli 1. ad Cor. 15. Seminatur in infirmitate, surget in virtute, ubi videndum est D. Thomas.

Secunda sententia affirmat, hunc motum corporis gloriose, & omnem velocitatem eius, prouenire ab interna virtute connaturali homini. Hanc autem virtutem aliqui tribuunt corpori, ut Aenensis, & alii: qui fingunt in humano corpore motionem quintæ essentia, cuius vim dicunt prædominaturam in corpore gloriose, & ab illa prouenire hanc vim mouendi. Ita refert D. Tho. q. 56. ar. 3. Sed haec opinio per se est improbabilis, ut in superioribus ostensum est. Sco. verò d. 4. d. 49. q. 14. dicit, hoc fieri naturali virtute animæ. Existimat enim animam habere virtutem ad mouendum corpus non tantum organicæ: sed etiam alio genere motus. Quod hac ratione suaderet, quia anima separata potest seipsum mouere: tunc autem non se mouet organicè: ergo etiam, quando informat corpus, habet eandem vim mouendi, & seipsum, & corpus coniunctum: sicut Angelus, potest mouere corpus afflumptum, vel imitando motum progressum, vel simpliciter, & ex quo primo totum corpus mouendo. Quod si inquiras, quanam sit haec virtus, & quomodo non experiatur illam in corpore corruptibili, respondet re ipsa esse eandem cum virtute, qua mouetur motu progressu, quia non oportet multiplicare potentias sine causa. Dicit tamen haec virtutem ita esse in anima informantे corpore corruptibile, ut non quæ dominetur omnibus partibus corporis. Quia non omnes sunt ex quo dispositi ad motum, nec ex quo propinquæ, seu immediae virtuti motu, ideo prius mouetur pars melius disposita, & propinquæ, & per illam mouetur alia, & ita causatur progressus motus. At in corpore gloriose omnes partes sunt ex quo dispositæ, recipiē-

Y 3 dum

Motus loca-
lis prater
progressiū
nullus an-
natinat-
uralis.

Prior modus
declarandi
dotem agili-
tatis.

Obiectio.

Responso.

Obiectio.

Responso.

dum motum, ideoq; æquè primo poterunt moueri eadem virtute omnes. Quod si vrgeas, etiam si admittatur hæc virtus naturalis, illam esse imperfetam, & insufficientem, ad tantam velocitatem, & agilitatem: respondet, illam virtutem naturalem intendi vsq; ad illum gradum, in quo posse eum effectum efficere, sicut intenderur, inquit virtus visus & alia. Sed in hac sententia Scoti multa dispergunt. Primum sine fundamento dicit, posse animam informatam corpus naturali virtute totum illum mouere æquè primò. Id n. repugnat experientia, & naturali compositioni corporis, & membrorum eius. Argumentum vero desumptum ex anima separata non est efficax. Quia licet verum sit, animam separatam posse se mouere sine organis, non inde fit, eodem modo posse mouere corpus coniunctum. Fieri namq; potest, vt non habeat tantam virtutem supra corpus sicut supra seipsum. Item quia nō potest mouere corpora sola voluntate, sicut potest Angelus, & ideo, quando mouet corpus, quod informat, id prestatre non potest, nisi modo tali corpori accommodato, scilicet organicè mouendo vnam partem mediante alia. Præterea, quod Scotus inquit, quasi per accidens esse, vt nunc anima moueat corpus tantum motu progressiū propter membrorum indispositionem, alienum videtur à vera philosophia. Quia considerata naturali hominis dispositione, & compositione non est per accidens, sed intrinseci ac per se humano corpori si moueri. Nam ex primaria institutione naturæ ipsa mēbra corporis sunt ad hunc motum accommodata, & non ad alium. Neq; sibi potest, quod sit illud impedimentum, aut indispositionem, quæ dicitur esse in membris humani corporis in statu corruptibili, aut in statu innocentia, in quo erat corpus optimè temperatum secundum dispositionem naturalem. Rursus, vel illa virtus motiva est in sola anima, vel aliquo modo est in membris, & per quædam principiora deriuatur ad alia. Si dicatur prius: ergo hæc virtus æquè immediate est applicata omnibus membris: ergo, quod vnu moueat prins quam aliud, non prouenit ex propinquitate, sive distantia, neq; ex defectu alicuius dispositionis, vt Scotus singit. Si vero dicatur posterius: ergo ille ordo, & modus motus non est per accidens, sed per se: cumq; illa dispositio sit naturalis homini, manebit etiā in corpore beato. Tandem quod Scotus ait, hanc vim motuam sine progressiū motu, sine alio, perfici in corpore gloriose per modum intēsionis, falsum est, & idem censeo de visu, & quacunq; simili potentia. D Ratio est, quia he potentes sunt natura sua indiuisibilis: ergo non possunt augeri per intensiōnem, alioquin etiam intellectus, & voluntas possint intendi.

Duobus ergo modis intelligere possumus cōferri Beato hanc virtutem ad mouendum corpus suum hoc genere motus, & eisdē intelligendum est posse augeri virtutem ad progrediendum velocius. Primus modus est, quod anima Beati supernaturalem vim habeat, vt sua voluntate, & efficacia moueat suum corpus hoc genere motus & maxima velocitate. Dices, Si hæc efficacia non est animæ connaturalis, quid illi additur, quo illam habeat de novo in corpore gloriose? Nam sola non repugnat, seu optimæ dispositio corporis non satis est sine virtute effectrice. Respondet intelligi posse communiquer hæc virtutem eo modo, quo intelligitur communiquer virtus miraculorum effectrix, videlicet vt statuerit Deus vti hac voluntate vt instrumento ad effectendum hunc effectum, dando illi concursum ad hunc modum agendi accommodatum, quoties ipsa voluerit. Dices, Ergo iuxta hunc explicandi modū hæc agilitas nō erit aliqua dos intrinseco Beato: sed tantum extrinseca motio Dei veluti certa lege præparata, seu promissa. Respondet verum esse iuxta hanc explicationem agilitatem non addere qualitatem actiū, non tamen propterea dicenda est ex-

trinseca tantum motio seu denominatio, quia ille effectus non tantum à Deo fit: sed ab ipsa anima per virtutem intrinsecam, non merè naturalem, sed obedientiam actiū. Sicut virtus miraculorum non est denominatio extrinseca: sed aliquid intrinsecum cum præparatione diuini auxiliij. Et hic modus explicandi videtur consentaneus Aug. 13. de Cui. c. 18. vbi inquit, *Sanctorum perfectos ait, beatos spiritus diuino munere sine difficultate posse ferri quo voluerint, & si ferri, vbi voluerint. Et idē fere repetit li. 22. c. 1.* Qui bus locis in hoc sensu dicit, beata corpora non habere graue pondus, quo deprimantur, non quia priuētur qualitate aliqua naturali, sed quia per illam non resistunt, quominus ad nutrum voluntarij obediunt. Et hūc modū dicēdi sequitur Sotus 4. d. 49. q. 4 ar. 7.

Secundus dicendi modus est, vt hæc virtus actiua motus sit aliqua qualitas indita corpori beato, que natura sua habeat vim efficiendi motum ad quamcunq; loci positionem, quamvis illius efficacia pendaat à voluntate Beati eo modo, quo supra dictum est de omni alia efficientia. Atq; hæc sententiam videtur amplecti D. Thom. d. 49. q. 2. ar. 3. quæ. 1. vbi dicit, hanc agilitatem esse perfectionem fluentem ad anima glorificata in corpus, quæ illud reddit habile, vt obediatur animæ vt motori, vbi aperte ponit qualitatem. Nec potest intelligi de qualitate quæ tatum passiuē disponat corpus ad sufficiendum motum. Nam si in sola anima esset efficiens virtus actiua, nō esset necessaria in corpore noua qualitas, aut dispositio præter temperamentum optimum, & ablationem omnis impedimenti intrinseci: cum ergo in corpore qualitatem requirat, neceſſe est, cum loqui de qualitate actiua. Et idem sequitur Rich. ibi artic. 4. q. 7. significat Bonauent. in vlt. ar. illius d. clarius & latius, Palud. dis. 4. q. 4. Et ratio adiungi potest, quia quando effectus fieri potest per virtutem intrinsecam natura sua proportionatam, Deus præber illam: motus autem localis, & velocitas eius, licet interdum superent naturalem virtutem animæ, tamen in se sunt effectus naturales, quos à virtute creata proprijs viribus fieri nihil repugnat: ergo potest infundi virtus intrinseca effectu huius motus. Sed obicit Scotus, quia non potest vna qualitas esse indifferens ad mouendum versus omnes differentias positionis. Quia talis qualitas vnam tantum naturalem propensionem habere potest: ergo inclinabit ad vnum definitum locum, & confequerit, si ad alia loca moueat corpus, non modo non iuabit, sed potius impedit. Respondet, negando cōsequentiam. Nam potest esse qualitas de se indifferens ad efficiendum hoc, vel illud vbi. Nam (si attendet res consideretur) siue Beatus sit in cælo, sive in terra, ipsa vbi intrinseca non sunt specie diuersa, & idē, cum alioquin hæc virtus non sit connaturalis, non est neceſſe, vt inclinet ad certum locum, neque ad seruandum aliquem situm, vel ordinem respectu aliorum corporum: ex quo prouenire solet naturalis inclinatio ad aliquem motum, ac proinde potest optimè intelligi qualitas indifferens ad omne vbi, & habens efficaciam cuiusvis motus tendentis ad quæcunque locum, qua per voluntatem determinetur ad hunc, vel illum motum efficiendum. De modo autem quo hæc qualitas infundatur, & dimanet à beatitudine animæ, eodem modo iudicandum est, sicut de claritate diximus. Et hinc etiam facile intelligi potest, quomodo hæc dos maior esse posset in maiori, quam in minori Beato propter maiorem vim ad velocius mouendū corpus: quæ potest proueniare vel ex intensiori, & perfectiori qualitate iuxta posteriorem modum, vel ex maiori Dei concursum iuxta priorem.

Tertio dicendum est de aho genere mutationis, seu agilitatis, quæ est per subitam mutationem, quæ fiat in instanti. De qua vnum est certum scilicet, non posse tam modum mutationis fieri transuendo per me-

Augus.

Sotus.
Maior.
Sup. Gab.

D. Thom.

Richar.
Bonauent.
Palud.

Obiectio.
Scot.

Responſe

Disput. XLVIII.

*Corpus mo-
uerim in stā-
ti ab extre-
mo in extre-
mū trāseūdo
per medium
impossibile.*

Per medium: quia oporteret vel totum corpus, vel aliquas partes eius simul esse in duobus locis quantitatibus, quod suppono esse impossibile secundum ordinariam potentiam. Et præsertim est indubitatim, non esse in potestate cuiuscunque Beati corpus suum in pluribus locis constituere: quia hoc nullum habet fundatum, neque ad statum, vel perfectionem gloriae vlla ratione pertinet. Verum quidem est, habere Christum hanc potestare supra corpus suum, (vt probabiliter existimo, & inferius attingam) non tamen habet illam ratione solidus gloria corporis, sed propter hypotheticam visionem ad verbum. Itaq; si esse potest huiusmodi instantanea mutatio in corpore gloriose, necesse est, vt fiat transeundo ab extremitate in extremum sine medio, vel ratione totius, vel ratione partium. Est enim considerandum posse intelligi hunc transitum, vel ad locum distante, vel ad locum proximum, & contiguum: & in priori modo totum corpus, quod nunc est in hoc loco, futurum esse immediate post hoc in loco distante: vnde necesse est, vt totum illuc transeat absque vlla existentia in medio. At in posteriori modo, licet totum corpus non incipiat esse immediate post hoc in loco distanti, & distincto à priori loco, tamen necesse est, vt singulæ partes sint in partialibus locis distantibus, & ideo oportet, vt transiret ab extremitate ad extremum sine existentia in medio, in quo erit diuersa hæc mutatio à simili mutatione instantanea angelica. Nam quando Angelus simul deserit totum locum: & alium immediate acquirit, non intelliguntur transire ab extremitate ad extremitum sine medio, quia totus est in toto loco, & in singulis partibus eius propinquus, & distans, & ipse non habet partes: quia se excludant à partialibus locis. At vero corpus constat huiusmodi partibus, & ratione illarum habet extensionem in ordine ad locum, ita vt totus sit in toto loco & pars in parte, & ideo si totum in momento acquirit nouum locum integrum, necesse est vt partes de novo existant in locis distantibus absque transire per medium. Quærere igitur, an possit corpus Beati moueri in instanti nihil aliud est, quam quærere an possit transire ab extremitate ad extremitum sine medio.

D.Thom.

Qua in reinuenio fere omnes Theologos negantur corporibus beatis hanc potestatem. Cuius rei præcipuus autor est D. Tho. 4. disp. 44. q. 2. art. 3. q. 3. qui dicit implicare contradictionem. Cuius fundamentum est. Quia corpus non mouetur, quando totum est in termino à quo, neque quando totum est in termino ad quem: quia tunc iam est motum: ergo mouetur, quamdiu est in medio: ergo necesse est, vt sit in medio, aliquo perueniret de uno loco ad alium, & nunquam moueretur, quod implicat contradictionem, quia ipsa successio locorum est motus localis. Quam rationem, eiusque concludiionem amplectitur Sot. d. 49. q. 4. artic. 7. Sed in hī nullo modo probatur. Censeo enim, hoc mutationis genus esse possibile diuina ac supernaturali virtute, vt latius Deo dante dicemus in materia de Eucharistia. Et patet facile, quia ratio adducta non ostendit implicationem contradictionis, neque hanc genus est aliqua excogitata, quæ illam ostendat. Assumptum declaratur, quia in hoc genere transitus non intercedit motus successivus, sed mutatio instantanea. Vnde sit, vt mobile tunc mutetur, quando totum primo est in termino ad quem, quia tunc se haber aliter, quam prius. Nec refert, quod iam totum sit mutatum. Quia in mutationibus instantaneis simul est fieri, & factum esse, mutari, & mutatum esse. In quo eadem est ratio in Angelo quo ad mutationem differat, seu instantaneam loci. Idem quippe interrogari de illo potest, quando, scilicet moueat, vel in termino à quo, vel ad quem: & idem necessariò respondendum est, nec facienda est vis in

Sectio IV.

535

A vocibus, motu, aut mutatione, dummodo de re constet, quia intellecta, nullum censetur inconveniens, quod aliquod corpus mutauerit locum absque motu, scilicet successivo, cum sola instantanea mutatione. Quod si quis contendat, Angelum in hoc genere motus non mutari, dum est in termino ad quem: sed in successione virtutisque termini, idem responderi poterit de corpore, quamvis in utroque fine causa vel necessitate id assertur. Nisi fortasse eadē res, quæ à nobis explicata est, obscurioribus verbis dicatur. Nam reuera tota hæc mutatio est in illo instanti, in quo acquiritur terminus ad quem, quamvis non sit fine habitudine, & respectu ad terminum à quo, in toto autem precedenti tempore mobile quieuit, quia eodem modo se habuit ac prius.

Alij ergo Theologi in assertione consentiunt: non quia contrarium implicet contradictionem: sed quia huiusmodi genus motus est supra omnem virtutem creatam, cum tamen corpus gloriosum tantum possit mutare locum per virtutem creatam animæ, aut ipsius corporis. Ita Palud. dist. 44. q. 4. Duran. quæst. 7. Richard. dist. 49. artic. 4. quæst. 7. & 8. ac fere a lij. Nihilominus tamen probabiliter sustineri potest, datum esse Beato hanc vim, vt transire possit ab extremitate ad extremitum sine medio. Quia sancti Patres de agilitate corporis gloriose tractantes, hanc ei vim tribuere videntur. Dicunt enim, posse corpus Beati in momento, & absq; retardatione eo diuerte, quo impetus spiritus eum direxerit. Ita loquitur Laurentius Iustinianus dicto libro de perfectione monastica conuersationis, capit. 23. Augustinus vero de cognitione beatæ vita, cap. 45. & Anselm.

*Palud.
Duran.
Richard.
Corporabæ
torum trâs-
re ab extre-
mo ad extre-
mū possunt
sine medio.*

*Lan. Iust.
August.
Anselm.*

*C*lib. de similitudinibus, cap. 48. & in prolog. cap. 25. dicunt corpora gloria futura Angelis aequalia in velocitate: sed est probabile, Angelos naturali virtute posse transire ab extremitate ad extremitum, non contingendo medium: ergo eadē velocitas ex sententia horum Patrum communicatur per gloriam corpori beato. Vnde Augustinus supra, & in Enchirid. cap. 90. & alijs locis citatis, sectione 1. dicit, tam cito possit Beatum reali præsentia sui corporis transire ad distante locum, quam potest cogitatione: potest autem cogitatione subito transire, nihil de medio cogitando. Et Bern. sermo. 4. in festo omnium Sanctorum, Tanta (inquit) futura est corporum agilitas beatorum, vt possint, si velint, absque omni mora, seu difficultate ipsam quoque cogitationum nostrarum sequi ad omnia velocitatem. Et confirmatur, quia probabile est, animam separatam posse hoc modo moueri, & subito transire de uno loco in alium. Quia si Angelus id potest, cur non etiam anima? Sed in beatitudine non priuabitur anima propter unionem ad corpus vla spirituali perfectione, & quasi libertate: ergo idem poterit cōiuncta corpori, quod secum eodem modo mouebit. Tandem quia Paulus dixit, surrectum corpus illud spirituali, dicunt Theologi habiturum proprietates spiritus etiam si supernaturales sint, & per virtutem creatam fieri non possint, vt verbigraria possit penetrare per alia corpora: possit agere, & non agere suo arbitrio: cur ergo non idem dicetur de hac mutatione? Quæ ratio, vt minimum ostendit, fundamentum contraria sententia non esse firmum. Est ergo hæc sententia satis verisimilis, præsertim si verum est, hoc genus mutationis esse rebus spiritualibus connaturale: quod tamen incertum est.

Cor 15.

Supposita vero hac sententia, addenda sunt duo. Primum est hanc mutationem non fieri per qualitatem superadditam. Quia nulla esse potest, quæ natura sua vim habeat ad mouendum corpus hoc modo. Neque vero dicendum est, fieri à solo Deo; ipso Beato tantum passiuè concurrente, propterrationes allatas in secundo puncto: sed fieri ab anima, vel corpore Beati, vt instrumento diuinæ virtutis,

Yy 4

iuxta

iuxta modum paulo ante explicatum. Alterum est, in hac agilitate esse aequales omnes Beatos. Quia cum fit mutatio instantanea, non suscepit magis, aut minus: nisi quia fortasse dicat, perfectiorem Beatum posse ad locum distantiorem vna mutatione mori: quod tamen neque est consentaneum modo loquendi Patrum (vt vidimus) neque est necessarium. Quia non est contra perfectionem beatitudinis quod in aliqua perfectione accidentaria sint Beati omnia similes, & aequales ut de immortalitate supra dictum est, & de subtilitate statim dicemus.

SECTIO V.

Vtrum corpus Christi post resurrectionem potuerit simul esse in eodem loco cum quolibet alio corpore, & quomodo.

Diximus in prima sectione huius disputationis, subtilitatis dotent intelligendam esse in ordine ad penetrationem corporis gloriose cum quousque alio corpore in eodem loco. Quia licet alijs modis explicari soleat: nullus tamquam esse potest ita proprius, & accommodatus ad distinguendam hanc dotem ab alijs perfectionibus anima & corporis, tam naturalibus, quam supernaturalibus. Tria ergo de hac dote explicanda supersunt. Primum an hie effectus sit possibilis. Secundum an de facto tribuatur corpori gloriose ratione beatitudinis. Tertium qua virtute, quove modo fiat.

Durand.
Palud.

Circa primum Durandus disp. 4. quest. 6. opinatur implicare contradictionem hunc effectum, scilicet ut corpora quantitativa existentia in loco simul se penetrerent in eodem loco: cuius opinionem probabilem iudicat Paludanus. quest. 3. Fundamenta sunt. Primum, quia duo corpora repugnant esse in eodem loco ratione suarum quantitatibus, igitur manentibus eisdem quantitatibus, manet eadem repugnantia, quae nullo modo potest auferri, quia non est effectiva: sed formalis. Secundo, quia non possunt omnes partes eiusdem quantitatis ita se penetrare, ut simul in eodem situ constituantur: ergo nec diuersa corpora. Consequens est euidens, quia tanta est repugnantia inter corpora discreta, quam inter partes continuas. Sola enim continuitas non addit speciali repugnantiam. Antecedens vero patet, tum quia de ratione quantitatis est, ut habeat partem extra partem: tum etiam quia alias possit totum calum modico in vase concludi. Tertio fieri non potest, ut partes quantitatis successivae sint simul duratione: ergo neque etiam fieri potest, ut partes quantitatis continuae sint simul loco. Patet consequens: quia sicut de ratione quantitatis successivae est prius, & posterius in duratione: ita de ratione quantitatis continuae permanentis est exterior partium, ut una sit extra aliam. Quarto quia non potest unum corpus quantitativa ponere in locis distinctis: ergo nec distincta corpora in eodem loco.

Hec vero sententia omnino falsa est, & improbabilis, & occasionem praebet errandi circa multa mysteria fidei. Primo circa mysterium Eucharistiae, in quo licet proprieta non habet penetratio quantitatis: tamen propria quantitas corporis Christi altiori modo simul est realiter praefens cum quantitate panis, & una pars corporis Christi ibi est, vbi est alia. Vnde Durandus coactus est negare, quantitatem corporis Christi esse sub Sacramento altaris. Quia sententia erronea est, ut suo loco dicetur. Alio responsio colligi potest ex Paludano, scilicet posse fieri per diuinam potentiam, ut corporis sit quantum, & non occupet locum. Quia illud est prius, quam hoc, & hac ratione posse fieri, ut corpus Christi, sit sit quantum, tamen quia ut est in sacramento non

A occupat locum, possit simul esse cum quantitate panis. Quod vero corpus quantum sit in loco, & non occupet locum, hoc est impossibile. Quia sunt omnino idem, si autem corpus occupat locum, impossibile eriam est, ut simul admittat aliud corpus in eodem loco. Quia occupare locum nihil aliud est, quam habere partes positione distinctas, & distantes a se in vicem, & ab omni alia quantitate. Hec vero responso, licet aliquo modo eviter predictum errorum circa fidem: tamen nullo modo satisfacit. Primo, quia multo difficultius est facere, ut corpus quantum non sit in loco, quam ut existens in loco simul sit cum alio corpore. Si igitur primum fieri potest cur non secundum? Antecedens declaratur. Nam vel esse in loco, late sumitur pro quounque modo existendi alicubi secundum presentiam realium: & ita non solum difficultius, sed etiam impossibile est, esse corpus quantum, & non esse in loco seu alicubi realiter praesens: ut dicemus latius agentes de Eucharistia. Vel esse in loco idem est, quod esse quantitatutem in loco seu modo connaturali quantitati: & hoc modo multo difficultius est, separare a corpore quanto huiusmodi esse in loco. Quia non solum impeditur effectus extrinsecus, & quasi priuatus, scilicet, expulso alterius corporis ab eodem loco, sed etiam effectus intrinsecus, scilicet propria extensio in ordine ad locum, quia impedita consequitur, quidquid est admirabile, supernaturale in alio effectu, scilicet, quod tota quantitas unius corporis sit simul cum alio corpore, & similiter quantitas omnium partium inter se. Denique quamvis repugnet corpus esse quantitatutem in loco, & non occupare locum, tamen hoc ipsum, occupare locum, praesce, & formaliter non est distare ab alia quantitate, vel illum expellere ab eodem loco: sed est, ita replere illum locum, ut totum sit in toto, & pars in parte. Ex quo sit, ut corpus existens in loco, natura sua aptum sit ad expellendum aliud corpus, & distandum ab illo, & hanc aptitudinem semper retinet, quamvis actu non expellat. Ergo formaliter non repugnat, corpus occupare locum, & actu non expellere aliud corpus ab eodem loco: quia hoc est quid posterius, poterit ergo separari a priori, sicut etiam de alia proprietate quantitatis dicebatur.

Secundum mysterium fidei, & quod pugnat cum sententia Durandi, est: tanta ut Christus ex Virgine integra, & omnino intacta permanente, de quo in superioribus diximus, & ostendimus, Durandi curationes non esse fidei consentaneas.

Tertium est mysterium resurrectionis Christi. cuius corpus egressum est ad sepulchrum clausum, & ingressum est ad discipulos ianuam clausam. Ad quod varijs modis respondent Durandus, & Paludanus. Et primo negat ex Euangelij colligi, Christum egressum esse ex sepulchro lapide obserato. Nam licet Marcus referat, mulieres euntes ad monumentum dixisse. Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? tamen non refert, id dixisse, postquam ad monumentum perierant. Nam potius Lucas cap. 24. refert mulieres venisse ad monumentum, & inuenisse lapidem revolutum: ergo ex Euangelio non potest colligi, lapidem fuisse sublatum, postquam Christus surrexerat, & non ante. Sed vt verum sit, hoc non esse expressum in scriptura, habetur tamen ex communi sententia antiquorum Partium, qui ita videntur Euangelistas intellexisse, ex perpetua Ecclesiæ traditione. Iustinus quest. 117. ad Gentes.

Quemadmodum (inquit) non mutatione corporis in spiritu dominus super mare ambulauit, verum diuinam potentiam sua mare, quod pedibus calcare negavit, ad ambulandum commodum, & per viam redidit: ita & sapiente turpia potentia est monumentum, cui lapidem impositum fuit, ingressus est Iustinus. & ad discipulos ianua clausa ingressus. Non enim exercitatio eius gratia saxis ipsius de monumento facta est deuolutio, sed eorum causa, qui id erant conspicuti, ut ipsi regit.

Disput. XLVIII.

Gregor.
Nazianz. *resurrectio ostenderetur. Significat Nazian. in Tragedia. Christus patiens. Prius enim aperte dicit, mulieres per uenisse ad sepulchrum adhuc lapide obseratum, & tunc subito fuisse reuolutum lapidem, & sepulchrum vacum apparuisse. Et infra introducit Angelum sic loquentem.*

*Vos dicitur, in quam, hec omnibus primo loco
Ex Petro, sub actum tarrarum, Christum exiitum
Suo ex sepulchro, tum reuolsum ab ostio
Mogno impetu laxum.*

August. *Et postea clarius idem explicat, ut inferius referens. Afferit hoc etiam August. serm. 138. de tempore: Quomodo, (inquit) de sepulchro ex re non posse, quia ex incorruptu matris visceribus salua virginitate procepsit? Et Hieronym. epist. 150. ad Hedio. quæst. 6. Non pertinet (inquit) Angelum idcirco venisse, ut aperiret sepulchrum Dominu resurgentem, & reuolueret lapidem: sed postquam Dominus resurrexit hora, quæ ipse voluit, & que nulli mortalium cognita, indicasse, quod factum est, & sepulchrum vacum reuoluzione lapidis. Quibus verbis indicat Hieron. expositionem verborum Matt. c. 29. & ex illis hanc sententiam colligit. Refert enim Matthæus; Angeli ministerio fuisse lapidem sublatum. Ex quo fit vehemens coniectura, non fuisse sublatum, ut Christus resureret: quia si ita esset, potius virtute ipsius resurgentem tolleretur. Fuit ergo sublatum ab Angelo in testimonium resurrectionis factæ. Vnde statim dixit Angelus mulieribus. Non est hic, surrexit enim sicut dixit. Venite, & videte locum, ubi positus erat Dominus. Et ita etiam interpretatur expreßus Chrysostom. homi. 90. in Matthæum quem sequuntur Theophylactus Matt. 28. Euthym. c. 68. in Matt. Idem Chrysostomus homilia de Ioanne Baptista tomo tertio, vbi late, & eleganter hanc sententiam confirmat. Quam etiam docent Beda hom. in Vigilia Pasche, & Bernardus sermon. 1. de resurrectione. Est igitur temerarium sine causa hoc negare. Et quamvis non esset certum ita fuisse de facto: tamen omnes prædicti Patres supponunt, id esse possibile, atque ita diuina omnipotentia id attribuunt. Deinde ingressum ad discipulos, expresse dicit Ioannes cap. 20. factum esse ianuam clausam. Quod eodem modo interpretantur prædicti Patres locis citatis, & Cyrilus Alexandrinus, Chrysostomus, Augustinus, Theophylactus, Euthymius, & alii super Ioannem, & Ambrosius Lucæ vltim. & Gregorius homilia vigesima sexta in Evangel. Augustinus epistola tertia, & libro vigesimo secundo de Cœitate cap. octauo, & de Agone Christiano, capite decimo quarto, qui eiusdem virtutis indicant fuisse hoc factum, cum natuitate ex Virgine. Atque idem habet Theodo. dialeg. 2. & Chrysostom. homi. 2. de symbolo, & Gregorius Nazianz. in prædicta Tragedia.*

Christus post resurrectionem ad discipulos ianuam clausam ingressus. *Quod eodem modo interpretantur prædicti Patres locis citatis, & Cyrilus Alexandrinus, Chrysostomus, Augustinus, Theophylactus, Euthymius, & alii super Ioannem, & Ambrosius Lucæ vltim. & Gregorius homilia vigesima sexta in Evangel. Augustinus epistola tertia, & libro vigesimo secundo de Cœitate cap. octauo, & de Agone Christiano, capite decimo quarto, qui eiusdem virtutis indicant fuisse hoc factum, cum natuitate ex Virgine. Atque idem habet Theodo. dialeg. 2. & Chrysostom. homi. 2. de symbolo, & Gregorius Nazianz. in prædicta Tragedia.*

*Stat ecce Dominus, has foret intra nouum hoc
Dignumque vero maximo miraculo.
Et quomodo autem foribus oclausi adeſt?
Quin forte & idem, sic sepulchro condito
Clauſo que ſurgens exiit, velut ante
Virgo ab alio prodigi matris ſue
Infracta feruans clauſa quam caſiſtima.*

Athanasius præterea orat. 4. contra Arianos dicit. *Verbum per corpus ſuum deaſſe discipulis aliquem ſui ſenſum, quando ingressus est ad eos ianuam clausam. Quippe quod recte penetrabat, præſensque ſui certitudinem afferbat. Quibus verbis excluduntur aliae euauiones Paludani, & Durandi, indignæ plane Catholicis vi-*

Sectio V.

537

Aris. *Dicunt enim, aut ianuas velocissimè fuisse aperatas, & iterum ſubito clausas: aut fuisse quidem clauſas ſemper: Christum tamen non per illas intrasse, ſed fenestram, aut ita ſuum corpus accommodaſſe, ut per rimulas aliquas intrare potuerit: quod de Christi corpore ſentire indignum eſt. Significat ergo Athanasius, Ioannem Euangeliam non ſine cauſa bis adnotatam Christum ingressum eſſe ianuam clauſam, vt ſpeciali miraculo, & Verbi virtute id factum eſſe significaret. Quod etiam significavit Leo Papa, epiftola decima, ad Flavianum, capite quinto. Vnde Hieronymus epiftola 6. ad Pammach, aduersuſe rrores Ioannis Ieroſolymit. Quod clauſis (inquit) ingressus eſt oſtio, e uſdem virtutis fuit, cuius & ex oculis euanſere. & Cyrilus Alexandrinus libro ſecundo de fi-*

Leo Papa.

Hieron.

Cyrillus.

Alexander.

Bis ad Reginas idem ſentit. Ultima tamen euanſio ſuperet, fundata in his, quæ precedenti ſectione dicta ſunt, ingressum ſcilicet fuisse Christum ad diſcipulos, vele gressum & ſepulchro, non penetrando corpora inter media: ſed tranſuendo ab extremo ad extreum ſine exiſtentiā in medio: hoc enim etiam eſt diuina virtutis indicium, & maximum miraculum ac nihil indecentia continet. Et ſane, cum hic etiam modus fuerit poſſibilis, & ſuſcias ad ſaluanda omnia, quæ ſcriptura refert de hoc mysterio, non potest euidenter refelli hæc reſponſio. Nihilominus ex diſtriſtis conſtat, non eſſe conſentaneum multis ex citatis Patribus. Comparant enim hoc mysterium cum mysterio natuitatis ex Virgine, de quo ſupra oſteſtimuſ nullo modo poſſe illa ratione explicari. Præterea, multi explicant id factum eſſe per modum penetratiōnis, Hieronymus loco nuper citato: ſic inquit. Dic mihi acutissime diſputatores, quid eſt maius, terra magnitudinem appendere ſuper nihilum, & ſuper aquarum inertiā librare, an Deum tranſire per clauſam portam, & Eilaſ.

Creaturam cedere creatori? Aperiuit Hilarius libro tertio de Trinitate: Quero ergo per quas clauſas domus paries ſe corporeu intulerit. Diligenter enim Euangelia expreſſa dicens, venit Iesu ianuam clauſam & ſterit in medio diſcipulorum ſuorum. An conſtructa parietum penetrantur, & ſolidam lignorum naturam impenetrabilem tranſcurantur? ſterit namque corporuſ, non ſimilatus, at fallax. Sequantur igitur oculi mentis tua penetrantur ingressum, & cum eo clauſam domum intelligentia tua viſus intrare. Integra ſunt omnia, & obſerata: ſed ecce aſſlit medius, cui per virtutem ſuam penetrata ſunt peruia, nihil cedit ex ſolido, neque per naturam ſuam aliiquid tanquam lapsu in ſenſibili ligna, & lapides amittunt. Epiphanius expreſſius, quam ceteri, hoc tribuit corporis ſubtilitati, hærefi 20. Resurrexit (inquit) & clauſis foribus ingressus eſt, ut cratſarum partium corpus tenuium partium oſtenderet ipsum, quod erat cum carne, & oſibus, ſideique & ſpe noſtræ in ſeipſo promiſionem faciebat: & hærefi 64. Dominus noſter Iesu Christus resurrexit ex mortuis, non aliud corpus ſuicitans: ſed ipsum, quod erat in ſpiritualē ſubtilitatem tranſmutans, & ſpirituale totum coniuncti ingressus per ſores conuicias, id quod fieri nequit hic in noſtris corporibus propter cratſitudinem, & quod nondum in ſpiritualē ſubtilitatem ſint conuicta. Quod igitur erat id, quod conuicias foribus ingressum eſt? Aliud ab eo, quod crucifixum eſt, an ipsum crucifixum? omnino equidem non poterit non conſideri ipsum, quod crucifixum eſt. Quomodo igitur ingressum eſt foribus conuicias? Ut oſtenderet quod corpus quidem eſt, quod videbatur, & non ſpiritus: verum corpus ſpiritualē ſubtilium partium, quod aliquando cratſarum partium fuerat. Ex quibus omnibus aperte conſtat, hos Patres non ſolum ſentire hoc diuimum opus poſſibile, ſed re ipſa factum eſſe, idq; eſſe magis conſentaneum intentioni, & verbis Euangelistarum & fortaliter eſſe facilius, quam ingrediſine tranſiſu per vllum medium.

Epiphanius.

Quartum mysterium eſt Ascensionis Christi in cœlum. Eſt enim de fide, ascensu ſuo penetratſe

vſque

5.8 Quest. LIV.

Hebr. 4.

4. Habentes ergo Pontificem, qui penetrauit celos, Iesum filium Dei, teneamus spei nostra confidem. Non penetrauit autem eos diuidendo, qui ferro & adamante filios, sed hoc dicuntur capite trigesimo septimo, & ideo Paulus fortasse, non sine mysterio vobis est verbo penitus ostendit.

Duo corpora simul in eodem loco esse, & per naturam non repugnare, dicitur. D. Thom.

Responsio ad argumenta Durandi.

Dicendum ergo est, non implicare contra dictio[n]em ut vnum corpus simul cum alio sit quantitatius in eodem loco. Hac est sententia D. Thomae, & omnium Theologorum, quos paulo inferius referemus. Ratio vero est, quia licet inter quantitates sit naturalis repugnatio in ordine ad idem spatium: tamen inde non sit, ut Deus virtute sua non possit illam superare: neque ex hoc sequitur aliquid contra formalis rationem, & essentiam quantitatis: ut supra explicatum est. Sicut etiam duæ qualitates contraria natura sua repugnant, & Deus potest illas in eodem subiecto ponere. Quod tandem confirmatur, ostendendo, rationes Durandi nullius esse efficaciz, quod esse debet sufficiens argumentum: ut non asseramus, hoc implicare contradictionem.

Ad primum igitur fatemur, naturalem repugnationem in eodem loco inter corpora quanta esse ratione quantitatum, atque adeo manentibus quantitatibus manere eandem repugnatiem naturali: nihilominus tamen fieri posse per Diuinam potentiam, ut illæ duæ quantitates loco penetrerentur: quia illa repugnatio naturalis, in ordine ad diuinam potentiam nulla est, neque illi reficit, atque ita potest Deus simul conservare corpus aliquod in uno loco, & in eodem aliud reponere.

Ad secundum negatur assumptum. Nam sicut duæ quantitates discretae possunt penetrari in eodem loco: & duæ, vel plures partes eiusdem quantitatis continuae. Neque enim inconveniens, quod totum eum Diuina virtute possit in parvo vase concludi. Cum autem dicitur, de ratione quantitatis esse, ut habeat partem extra partem: si his verbis explicatur essentia quantitatis, & illa particula, extra, dicit ordinem ad locum, non debet significare actum sed aptitudinem. Non est enim de ratione quantitatis ut una pars actu sit extra locum alterius: sed solum quod natura sua apta sit ad existendum in loco tali modo. Quod si supponatur quantitas esse extensa in ordine ad locum, sic necesse est, ut habeat alias partes, quarum una actu sit extra locum alterius, quia hoc est ratio formalis extensionis in ordine ad locum: poterunt tamen per Diuinam potentiam in eodem spatio, vel extensione esse penetratiu[m] plures partes æquales.

Ad tertium de duratione successiva responderetur, successionem in conceptu suo significare extensionem quandam in duratione secundum prius, & posterius, & ideo repugnare manere extensionem sine hac successione: sicut etiam repugnat manere extensionem in ordine ad locum, absque eo quod sit pars extra partem etiam in ordine ad locum. At vero sicut successio non semper est de ratione entis quod successiva sit, ita neq[ue] extensio in ordine ad locum est, de ratione quantitatis, & ideo possunt esse optimè quantitates distinctæ, etiam si loco, vel situ non distinguantur.

Ad quartum negatur antecedens: & potest argumentum retorqueri. Nam Deus potest constituere vnum corpus quantum in pluribus locis, ergo & plura corpora in eodem loco: sed de hoc aliis.

Facultas existens in eodem loco simul cum alio corpore proprietas gloriose debita corporibus. non tamen inde sit hanc esse proprietatem debitam ratione beatitudinis corporibus gloriofis. Quia dici potest, non conuenire hoc corpori Christi ratione beatitudinis sed ratione unionis. Nam etiam ante resurrectionem

Artic. IV.

interdum hac proprietate sui corporis vobis est, ut cum è matris illæso prodij vtero: & fortasse eadem virtute est vobis, quando inter Iudeos ipsum persequentes, & comprimentes sine vlo impedimento, contactuve transibat. Ceterum dicendum est, hunc modum subtilitatis communicari ratione beatitudinis corpori gloriofis. Propter han enim causam docent Theologi omnes, proprietatem hanc communem esse omnibus corporibus gloriofis. Quam etiam esse communem sententiam Patrum lectio. i. ostendimus: vbi & ex Paulo illam deduximus, & varijs congruentijs ostendimus. Exemplum insuper de Christi corpore commune est cunctis Beatis. Omnes enim corpore, & animo ascensuri sunt super celos. Item post diem iudicij in celo ambulare poterunt, & ad inferiores celos si voluerint, vel ad elementa descendere: & tamen verisimile non est, divisum semperiri celum, ut ipsi moueri queat. Est ergo hec proprietas debita corpori gloriofis. Poterit autem Christus in via mortali interdum ea vesti, vel propter vniuersalem potentiam faciendi miracula: vel quia dupli titulo illi deberi potest, scilicet ratione unionis, & ratione gloriae: vel certe, quia in via mortali voluit quædam indicia, ac vestigia gloriae sui corpori debita exhibere. Et ideo (ut notauit Innocent. lib. 4. de myst. Miss. c. 12. subtilitatem accepit,) cum nascetur ex virgine: claritatem, cum transfiguraretur in monte: agilitatem, cum incederet super mare: impensisabilitatem, cum manducaretur in coena.

Circa tertium difficile explicatu est, quid sit hec proprietatis in corpore gloriofis, & quomodo se penetreret cum alio corpore. Duo autem hic sunt inuestiganda. Primum est dispositum quasi passiu[m] illius corporis, an scilicet sit effectus aliquo accidente, seu qualitate, ratione cuius penetrare possit aliud corpus. Si enim non est ita dispositum, igitur non est magis subtile ipsum corpus beati, quam celum, terra aut quodlibet aliud corpus, cum quo penetratur: quia hec penetratio mutua est ex parte vtriusque corporis, & non est in uno maior dispositio ad illam, vel minor repugnatio naturalis, quam in alio. Si autem dicatur, corpus gloriofum esse specialiter dispositum, ac subtile effectum per aliquam internam qualitatem: id non videretur posse intelligi: quia illa qualitas non priuat corpus sua quantitate, ut per se constat: neque etiam tollere potest extensionem eius in ordine ad locum. Nam hec tam intrinsecè coniuncta est ex natura rei cum quantitate, ut nulla qualitate creata impediatur queat. Tum quia effectus adeo supernaturalis non potest esse connaturalis alicui qualitati creatae. Vix enim mente concipitur, ac soli Deo proper eius infinitam virtutem conceditur. Tum etiam quia vel illa qualitas est spiritualis, & sic non poterit afficer corporis, ut illud subtilius reddat, ac modum existendi eius immitet. Vel est corporea, & scilicet natura sua postulabit partium extensionem in ordine ad locum: quomodo ergo illam impediatur in quantitate? Vnde confirmatur, nam si corpus Beati esset ita intrinsecè dispositum, non posset, conseruata illa dispositione, habere extensionem partium in ordine ad locum, neque una excluderet aliam ab eodem loco. Sicut corpus Christi existens in sacramento, & retinens illam dispositionem, & modum existendi, non potest habere prædictam extensionem.

Secundo, inuestiganda est virtus activa, qua corpus gloriofum possit ita moueri, ut penetreret alia corpora: quia non videretur posse esse virtus intrinsecæ, nec superaddita per aliquam qualitatem: quia effectus est omnino supernaturalis, & possibilis solum ex obedientia creaturæ ad creatorem: ergo non potest esse connaturalis alicui qualitati creatae: ergo superuacanea esset qualitas superaddita, quædquidem non potest addere virtutem agendi super-

Disput. XLVIII.

Per naturalem, obedientialis enim sufficienter est in ipsa anima, & in potentia eius. Confirmatur, quia nulla potest esse qualitas creata, quae vim habeat coniungendi in eodem subiecto calorem & frigus in gradibus intensis, ergo idem est in praesenti. Si autem haec virtus non est in trinsecus corpori gloriose, ergo a solo Deo mouetur, cum transt. per aliud corpus, ergo non est ipsum subtile: quia eadem actione, & efficientia potest Deus constituere in eodem loco corpora quantumvis densa, & crassa.

He rationes apud me coniuncte, primo haec subtilitatem non esse qualitatem veluti formaliter afficiem corporis, illudque redditum aptum, ut penetrari possit cum alio corpore, seu formaliter tollentem repugniantem naturam, que est inter duas quantitates respectu eiusdem spatij. Et in hoc conuenient fere omnes Doctores in 4. distinctione 44. Durandus quæstione quinta, Paludanus quæstione tercia, Capreolus quæstione 3. Supplement. quæstione 2. & in distinctione 49. Scotus quæstione 18. Richard. articulo quarto, quæstione quinta, Maior. quæstione 20. & Scotus quæstione 4. articulo 6. Et est sententia D. Thom. ut statim videbimus. Solus Bonaventura articulo penultimo, quæst. 1. videtur contrarium sentire, quamvis subobscure, & Petrus de Tharanata, quæst. 3. problematice idem defendit. Sed non video fundamentum, neque quomodo satis intelligi possit.

Secundo censeo, satis etiam probari predictis rationibus, ad hunc subtilitatem effectum non dari corporibus beatis qualitatem aliquam actiua. Quæ est etiam sententia communis D. Thomæ, distinct. 44. quæst. 2. articulo 2. quæst. 2. & idem sequuntur Scot. Capr. Paludan. Scotus. & alii. Et quamvis interdum Paludan. & Richard. videantur ponere subtilitatem in qualitate actiua: tamen loquuntur de subtilitate non in eo sensu, in quo nunc loquimur, sed ut pertinet ad subtilius, vel efficacius periciendas operationes lensum, de quo iam supra dictum est.

Tertio vero addo, hanc virtutem penetrandi alia corpora non esse omnino extrinsecam, ita ut solum consistat in quadam pasto, quo Deus statuit mouere corpus Beati, quando cunque ipse voluerit, (ut Scotus, & fere alii interpretantur) sed in virtute trinseca, & instrumentalis animæ, vel corporis beatæ, cui ratione beatitudinis datum est, ut possit se hunc modo mouere tanquam instrumentum Dei. Sicut in priori tomo diximus. Christi humanitati datum esse virtutem miraculorum quasi permanentem per modum potentie, non quia illi sit data aliqua qualitas, neque solum, quia Deus ad presentiam ipsius operatur: sed quia Deus statuit pro illius voluntate dare ei accommodatum concursum ad operanda miracula, ut instrumento diuinitatis. Sic igitur in presenti Deus statuit, ratione beatitudinis viri voluntate, seu facultate motu corporis beatæ ad hunc effectum pro eius arbitrio, & voluntate. Et hoc modo recte intelligitur, quomodo subtilitas sit dos Beati per medium virtutis actiua.

Atque ita facile soluuntur rationes dubitandi in principio posita. Ad summum enim probant, hanc subtilitatem esse aliquam vim internam ipsius corporis, sive illa sit principalis, sive instrumentalis: & ita est intelligentius Gregorius dicta homilia cum dixit, corpus beatum esse subtile per effectum spirituali potest: & Ambros. Luc. 24. dicens. Per reurgentis corporis qualitatem, Christum ianuas penetrasse: & Laurentius Iustinianus dicta capite vigesimo tertio, de perfectione monastica conuersationis, cum dicit, Caro spirituali effectu, liberam ingrediendi quocumque recipi facultatem. Ad hanc enim omnia satis est, dicta instrumentalis virtus actiua, quam ponit etiam Richardus supra, & indicavit Bonaventura. Diuus Thomæ, qui soli diuinæ virtuti dicit tribendum

Sectio V.

539

hunc effectum, exponi potest de principali virtute. Non enim, credo, negaret instrumentalem actionem creature, quam in alijs supernaturalibus operibus facile concedit. Sotus vero supra inanem fictionem appetit: hanc virtutem actiua, quæcumque illa sit: quia se penetrare (inquit) non est agere, & quia quantitas natura sua reficit non tanquam virtus actiua, sed quia locum replet. Tamen cum negari non possit, hunc effectum esse supernaturalem non video, quomodo fieri possit sine supernaturali efficientia. Deus enim hoc potest ratione sua omnipotens, ergo quando ita operatur, aliquid efficit proprium omnipotentia sua: ergo potest uti creature ut instrumento ad hunc effectum, ergo verisimilius est, ita fieri in corporibus beatis, quia hic est altior, & perfectior modus operandi.

Dices, Ergo Christus in vita mortali habuit hanc dote, quia habuit predictam virtutem actiua respectu sui corporis. Repondetur simpliciter negando consequentiam, quia dos subtilitatis non significat utique illam virtutem actiua: sed connotat etiam talis corporis statum, in quo ei debetur virtus huius virtutis: corpori autem Christi in statu paucisib[us] hoc non debebatur, etiam si interdum ex speciali causa, & miraculo illa vius fuerit. Et hinc etiam intelligi potest, (quod Diuus Thomas, & fere omnes citati Theologi dicunt) corpus gloriosum posse penetrari cum corpore non gloriofo, non verò cum gloriofo. Id enim non est propter maiorem repugniam, quia reuera nulla est: sed propter decentiam, & debitum ordinem, ratione cuius non est debitus Beato concursus ad huiusmodi penetracionem cum alio corpore beato. Neque illa erit vñquam necessaria, quia unus beatus non se opponet alteri, neque alter tentabit incedere per locum, quem alius occupat. Et eadem ratione probabile est, non posse beatum quasdam partes sui corporis cum alijs penetrare, non solum mutando figuram, aut denitatem (ut quidam finixerunt: hæc enim aliena sunt à veritate, & impossibilitate corporis gloriofo) sed etiam absque hac mutatione, ut fieri posset inter manus, brachia, aut pedes: quia etiam hæc penetratio non est necessaria Beato, neq[ue] admodum de cens, neque conueniens optimæ dispositioni corporis humani, quæ requirit determinatum statum, aë distantiæ partium, ut notauit etiam D. Thom. supra q. 4.

Obiectio.

Corpus gloriosum posse penetrari. 5 potest cum corpore.

C

44. quæst. 2. articulo 2. quæst. 2. & idem sequuntur Scot. Capr. Paludan. Sotus. & alii. Et quamvis interdum Paludan. & Richard. videantur ponere subtilitatem in qualitate actiua: tamen loquuntur de subtilitate non in eo sensu, in quo nunc loquimur, sed ut pertinet ad subtilius, vel efficacius periciendas operationes lensum, de quo iam supra dictum est.

Et eadem ratione probabile est, non posse beatum quasdam partes sui corporis cum alijs penetrare, non solum mutando figuram, aut denitatem (ut quidam finixerunt: hæc enim aliena sunt à veritate, & impossibilitate corporis gloriofo) sed etiam absque hac mutatione, ut fieri posset inter manus, brachia, aut pedes: quia etiam hæc penetratio non est necessaria Beato, neq[ue] admodum de cens, neque conueniens optimæ dispositioni corporis humani, quæ requirit determinatum statum, aë distantiæ partium, ut notauit etiam D. Thom. supra q. 4.

QVÆSTIO LV.

De manifestatione resurrectionis, in sex articulos divisa.

D Einde considerandum est de manifestatione resurrectionis Christi. Et circa hoc queruntur sex.

Primo, vtrum Christi resurrectione omnibus manifestari debuerit: an solum quibusdam specialiter personis.

Secundo, vtrum fuisse conuenerat, quod eis videntibus resurget.

Tertio, vtrum post resurrectionem debuerit cum suis discipulis conuersari.

Quarto, vtrum fuisse conuenerat, quod suis discipulis in aliena effigie appareret.

Quinto, vtrum resurrectionem suam argumentis manifestari debuerit.

Sexto, de sufficientia illorum argumentorum.

ARTIC.

Durand.
Palud.
Capreol.
Sapp. Ga.
Sot.
Richard.
Maior.
Sotus.
D. Thom.
Bonavent.
Pet. de Tha-
ran.

Vir. u. adpe-
ne rādūma-
liud corpus
in beato un-
de oritur.

Dos subtili-
tatis in cor-
pore glorio-
so quid sit.

Gregor.
Ambros.
Lau. Insit.
Richard.
Bonavent.
D. Thom.